

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
GAZİANTEP VALİLİĞİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İL MÜDÜRLÜĞÜ**

**GAZİANTEP İLİ 2022 YILI ÇEVRE DURUM
RAPORU**

**HAZIRLAYAN:
ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

GAZİANTEP - 2023

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
GİRİŞ	1
A. HAVA	3
A.1. HAVA KALİTESİ.....	3
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN KİRLETİCİLER	8
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	10
A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları	11
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI	11
A.5. ÇEVRESEL GÜRÜLTÜ	25
A.6. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR	26
A.7. ULAŞIM VE HAREKETLİLİK	27
A.8 SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	27
B. SU VE SU KAYNAKLARI	29
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	29
B.1.1. Yüzeysel Sular	29
B.1.1.1. Akarsular	29
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	30
B.1.2. Yeraltı Suları	31
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	32
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	33
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	37
B.3.1. Noktasal kaynaklar	37
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	37
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar	38
B.3.2. Yayılı Kaynaklar	38
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	38
B.3.2.2. Diğer	38
B.4. DENİZLER	38
B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu.....	38
B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu	38
B.4.3. Acil Müdahale Planları	38
B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri	38
B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri	38
B.4.6. Deniz Çöpleri	38
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ	38
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu.....	38
B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	39
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	40
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	40
B.5.2. Sulama.....	40
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	41
B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	41
B.5.3. Endüstriyel Su Temini	41
B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	42
B.5.5. Rekreatyoneel Su Kullanımı	42
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI	42

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

<i>B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri</i>	42
<i>B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri</i>	45
<i>B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi</i>	45
<i>B.6.4. Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı</i>	45
B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ	45
<i>B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar</i>	45
<i>B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi</i>	45
<i>B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar</i>	46
<i>B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği</i>	47
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	48
C. ATIK	49
C.1. BELEDİYE ATIKLARI	49
C.2. HAFRİYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	51
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ	51
<i>C.3.1. Eğitimler</i>	51
<i>C.3.2. Atık Getirme Merkezleri</i>	52
<i>C.3.3. Sıfır Atık Belgesi Alan ve Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı</i>	52
C.4. AMBALAJ ATIKLARI	54
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR	55
C.6. ATIK YAĞLAR	56
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	56
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	56
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER	57
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR	58
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLAR	59
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR	59
<i>C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları</i>	60
<i>C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül</i>	60
<i>C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları</i>	60
C.13. TIBBİ ATIKLAR	61
C.14. MADEN ATIKLARI	61
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	62
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	63
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR	63
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	63
D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	64
D.1. FLORA	64
D.2. FAUNA	88
D.3. ORMANLAR, MİLLİ PARKLAR VE TABİAT PARKLARI	91
<i>D.3.1. Ormanlar</i>	91
<i>D.3.2. Milli Parklar</i>	92
<i>D.3.3. Tabiat Parkları</i>	92
<i>Dülük Baba Tabiat Parkı</i>	96
D.4. ÇAYIR VE MERA	98
D.5. SULAK ALANLAR	98
D.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	115
<i>D.6.1. Tabiat Anıtları</i>	115
<i>D.6.2. Tabiatı Koruma Alanları</i>	115

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

<i>D.6.3. Anıt Ağaçlar</i>	115
<i>D.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri</i>	122
<i>D.6.5. Doğal Sit Alanları</i>	122
D.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	131
E. ARAZİ KULLANIMI	132
E.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	132
E.2. MEKÂNSAL PLANLAMA	134
<i>E.2.1. Çevre Düzeni Planı</i>	<i>134</i>
E.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	135
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	136
F.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ	136
F.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	137
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	139
G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	140
G.1. ÇEVRE DENETİMLERİ	140
G.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	141
G.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	141
G.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	142
G.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	143
H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	143

ÇİZELGELER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 1 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri ...	6
Çizelge 2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları.....	7
Çizelge 3 - Ulusal hava kalitesi indeksi	7
Çizelge 4 –2022 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri	8
Çizelge 5 – 2022 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları.....	10
Çizelge 6 – 2022 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler.....	12
Çizelge 7 - 2022 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aştığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	25
Çizelge 8 – Tamamlanan Gürültü Bariyerleri	26
Çizelge 9 - 2022 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı.....	27
Çizelge 10 – İlin akarsuları (DSİ, 2019)	29
Çizelge 11 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar (DSİ, 2022)	31
Çizelge 12 – Yeraltı suyu potansiyeli.....	32
Çizelge 13 - 2022 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları	37
Çizelge 14 – 2022 yılı İçmesuyu Kaynaklarından Çekilen Su Miktarları.....	40
Çizelge 15 – 2022 yılı İçmesuyu Kaynaklarından Çekilen Su Miktarları.....	40
Çizelge 16 – 2022 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu	44
Çizelge 17 – 2022 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu	45
Çizelge 18 – 2022 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları	47
Çizelge 19 - 2022 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)	47
Çizelge 20 - 2022 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları.....	48
Çizelge 21 - 2022 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri.....	50
Çizelge 22 – 2022 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi	51
Çizelge 23 – 2022 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri	52
Çizelge 24 – 2022 yılı itibariyle sıfır atık sistemini kuran ve belediye geneli temel seviye sıfır atık belgesini alan belediye sayısı	52
Çizelge 25 – 2022 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan (faaliyet bildiren) ve temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina yerleşkelerin sayısı.....	53
Çizelge 26 - 2020 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları (kg)	54
Çizelge 27 - Kayıtlı ekonomik işletme sayısı.....	54
Çizelge 28 - 2020 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları*	55
Çizelge 29 – 2020 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları	56
Çizelge 30 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*	56
Çizelge 31 – 2020 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler	57
Çizelge 32 – 2020 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler.....	57

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge 33 – Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	57
Çizelge 34 – 2020 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar	59
Çizelge 35 – 2021 yılı teslim alınan ÖTA sayısı	59
Çizelge 36 – 2020 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri	60
Çizelge 37 – 2022 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı	61
Çizelge 38 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı	61
Çizelge 39 – 2022 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı	61
Çizelge 40 – 2022 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı	62
Çizelge 41 – 2022 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı	63
Çizelge 42 – 2022 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı	63
Çizelge 43 - Gaziantep'te yetişen Bitki Türlerini gösterir Tablo	72
Çizelge 44 - Gaziantep'te bulunan Endemik Bitki Türleri	75
Çizelge 45 - Endemik Türlerin Tehlike Durumu	75
Çizelge 46 - Sof Dağında Yayılış Gösteren Bitkileri Gösterir Tablo	86
Çizelge 47 - Sof Dağının Endemik Bitkilerini gösterir tablo	87
Çizelge 48 - Kuşlarımız	89
Çizelge 49 - Gaziantep'te bulunan Tabiat Parklarını gösterir tablo	93
Çizelge 50 - Alanda Bulunan Endemik Bitki Türleri	102
Çizelge 51 - Alanda Bulunan Kuş Türleri	104
Çizelge 52 - Kış Dönemi Kuş Sayımını gösterir tablo	110
Çizelge 53 - Alanda Bulunan sürüngen ve çift yaşamlıları gösterir Tablo	113
Çizelge 54 – Arazi kullanım sınıflandırması	133
Çizelge 55 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2022 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı*	136
Çizelge 56 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2022 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı	137
Çizelge 57 – 2014-2022 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı	137
Çizelge 58 – 2022 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları	138
Çizelge 59 - 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı	140
Çizelge 60 – 2022 yılında ÇŞİDİM'e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları ..	141
Çizelge 61 – 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı	141

GRAFİKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Grafik 1 - 2022 yılında Gaziantep istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	13
Grafik 2 - 2022 yılında Gaziantep istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği (https://sim.csb.gov.tr , 2022).....	13
Grafik 3 - 2022 yılında Beydilli istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	14
Grafik 4 - 2022 yılında Beydilli istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	14
Grafik 5 - 2022 yılında Beydilli istasyonu NO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	15
Grafik 6 - 2022 yılında Beydilli istasyonu NO _x parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	15
Grafik 7 - 2022 yılında Beydilli istasyonu NO parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	16
Grafik 8 - 2022 yılında Fevzi Çakmak istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	16
Grafik 9 - 2022 yılında Fevzi Çakmak istasyonu CO parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	17
Grafik 10 - 2022 yılında Fevzi Çakmak istasyonu O ₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	17
Grafik 11 - 2022 yılında Gaski D6 istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	18
Grafik 12 - 2022 yılında Gaski D6 istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	18
Grafik 13 - 2022 yılında Gaski D6 istasyonu CO parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	19
Grafik 14 - 2022 yılında Gaski D6 istasyonu NO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	19
Grafik 15 - 2022 yılında Gaski D6 istasyonu NO _x parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	20
Grafik 16 - 2022 yılında Gaski D6 istasyonu NO parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	20
Grafik 17 - 2022 yılında Gaski D6 istasyonu O ₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	21
Grafik 18 - 2022 yılında Nizip istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	21
Grafik 19 - 2022 yılında Nizip istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	22
Grafik 20 - 2022 yılında Nizip istasyonu CO parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	22
Grafik 21 - 2022 yılında Nizip istasyonu NO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	23
Grafik 22 - 2022 yılında Nizip istasyonu O ₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	23
Grafik 23 - 2022 yılında Atapark istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	24
Grafik 24 - 2022 yılında Atapark istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	24
Grafik 25 - 2022 yılında Atapark istasyonu O ₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	25
Grafik 26 - 2022 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı.....	26
Grafik 27 - 2022 yılı GASKİ Genel Müdürlüğü tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı (Gaski 2022).....	39
Grafik 28 - 2022 yılı Tahakkuk Eden su miktarının sektörel dağılımı.....	39
Grafik 29 - Gaziantep ilinde 2022 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı (OSB, 2016).....	41
Grafik 30 - Yıllar bazında kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı.....	42
Grafik 31 - Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı.....	43
Grafik 32 - 2022 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi.....	46
Grafik 33 - 2022 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi.....	46
Grafik 34 - Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2022).....	51
Grafik 35 - Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen il genelindeki bina ve yerleşkelerin sayısı.....	53
Grafik 36 - Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı.....	54

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Grafik 37 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*	55
Grafik 38 – Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları &	56
Grafik 39 – Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	57
Grafik 40 - Yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton).....	58
Grafik 41 - Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı.....	59
Grafik 42 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi	59
Grafik 43 – Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması.....	132
Grafik 44 – 2022 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	136
Grafik 45 – 2022 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	137
Grafik 46 – 2022 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı (Gaziantep ÇŞİM, 2022).....	139
Grafik 47 – ÇŞİDİM tarafından 2022 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı.....	140
Grafik 48 – 2022 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı	141
Grafik 49 - 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı.....	142
Grafik 50 - 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı.....	142

HARİTALAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Harita 1 - HEY Portalı Ulusal PM Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl)	4
Harita 2 - NEFES Yazılımı Gaziantep İli Şahinbey/Şehitkamil İlçeleri Görseli.....	5
Harita 3 - Gaziantep ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri	12
Harita 4 - Alınan su numunelerine ait lokasyon haritası	34
Harita 5 - İnceleme alanı su sınıfı haritası (Ekim 2013)	34
Harita 6 - İnceleme alanı % iyon dağılımı haritası (Ekim 2013).....	35
Harita 7 -İnceleme alanı % iyon dağılımı haritası (Nisan 2014).....	36
Harita 8 - Ağır metal su örnekleri lokasyonlar ve % iyon değerleri dağılımı haritası.....	37
Harita 9 - Güney Fırat Havzası- Karkamış Sulak Alanını Gösterir Harita.....	101
Harita 10 – Yavuzeli Fosil Alanı Doğal Sit Alanı.....	123
Harita 11 – Dülük Baba Mesire Alanı Yabani Kekik Yetiştirme Alanı Doğal Sit Alanı.....	124
Harita 12 – Sofdağı Potansiyel Doğal Sit Alanı.	125
Harita 13 – Huzurlu (Hınzırlı) Potansiyel Doğal Sit Alanı.	126
Harita 14 – Habeş Kanyonu Potansiyel Doğal Sit Alanı.....	127
Harita 15 – Köklüce Kanyonu Potansiyel Doğal Sit Alanı.	128
Harita 16 – Erenköy – Güder Kanyonu Potansiyel Doğal Sit Alanı.	129
Harita 17 – Gürbaşak Kanyonu Potansiyel Doğal Sit Alanı.	130
Harita 18 – Gaziantep ilinin Çevre Düzeni Planı	134
Harita 19 – Gaziantep ilinin geçerliliği devam eden Çevre Düzeni Plan değişiklikleri.....	135

RESİMLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Resim 1 – Ters Lale (<i>Fritillaria viridiflora</i> Post).....	86
Resim 2 - Antep Geveni (<i>Astragalus ainaibicus</i> boiss).....	88
Resim 3 - Peygamber Çiçeği (<i>Centaurea haussknechtii</i> Boiss).....	88
Resim 4 - Gaziantep İlinde bulunan Ormandan Bir Görünüm.....	92
Resim 5 - Hayvanat Bahçesinden bir görünüm.	95
Resim 6 - Burç Tabiat Parkından bir görünüm.	95
Resim 7 - Dülükbaba kaya mezarlarına ait görsel.....	96
Resim 8 - Dülükbaba Tabiat Parkı girişi.	96
Resim 9 - Dülükbaba Tabiat Parkından bir görünüm.....	97
Resim 10 - Dülükbaba Tabiat Parkından bir görünüm.....	97
Resim 11 - Fırat Nehri Uydu Görüntüsü.....	100
Resim 12 - Fırat Kavağı (<i>Populus euphratica</i>).....	103
Resim 13 - Fırat kaplumbağası (<i>Rafetus euphraticus</i>).....	111
Resim 14 - Karkamış sulak alanına genel bakış.....	114
Resim 15 - Fırat Nehrinde yakalanan bir balık.	115
Resim 16 - Kalealtı mevkiinde bulunan dut ağacı.....	116
Resim 17 - Nizip Bahçeli köyünde bulunan İran Meşe Palamutu.....	117
Resim 18 - Şahinbey İlçesi Geneyik Mahallesinde bulunan dut ağacı.....	118
Resim 19 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (<i>pistacia vera</i> L.) ağaçları.....	119
Resim 20 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (<i>pistacia vera</i> L.) ağaçları.....	119
Resim 21 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (<i>pistacia vera</i> L.) ağaçları.....	120
Resim 22 - Morcalı Köyü Çınar Ağacı (<i>Platanus Orientalis</i>).....	120
Resim 23 - Sekili Mahallesi Çınar Ağacı (<i>Platanus Orientalis</i>).....	121
Resim 24 - Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (1 nolu Anıt Ağaç).....	121
Resim 25 - Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (2 nolu Anıt Ağaç).....	122
Resim 26 - Potansiyel Doğal Sit Alanlarımızın Uydu Genel Görüntüsü.....	122
Resim 27 - Çalışma alanında yer alan fosil kavkıları.....	123
Resim 28 - (<i>Satureja aintabensis</i>) Antep kayakekiği.....	124
Resim 29 - Alana Ait Fotoğraflar.....	126
Resim 30 - Alana Ait Fotoğraflar.....	127
Resim 31 - Alana Ait Fotoğraflar.....	128
Resim 32 - Alana Ait Fotoğraflar.....	129
Resim 33 - Alana Ait Fotoğraflar.....	130
Resim 34 - Alana Ait Fotoğraflar.....	131

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

ÖNSÖZ

Çevre; insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır. Ülkemiz enerji, sanayi, tarım, ulaştırma ve turizm ile ilgili artan çevresel baskılar ile yüz yüzedir. Bu baskılar hava kalitesi, su kaynakları, atık yönetimi, toprak erozyonu ve doğanın korunmasının yanı sıra deniz sorunları gibi bir dizi çevresel sorun şeklinde görülmektedir. Var olan ve giderek artması muhtemel çevre sorunlarının insanın yaşam kalitesini olumsuz etkilemesinin önüne geçip, çokta uzak olmayan bir gelecekte, insanların temel yaşamsal ortamını yok edecek seviyelere ulaşacağı fark edilmiş olmasının da etkisi büyüktür. Sağlıklı yaşamın ancak çevre değerleriyle uyum halinde mümkün olduğu gerçeğinden hareketle, başta insan yerleşimi, diğer canlıların varlığı, yeşil alanlar, toprak, hava ve su gibi temel yaşam unsurlarının korunması giderek daha bir önem kazanmaktadır. Bu amaçla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüz, tecrübeli personeliyle kanun ve yönetmelikler doğrultusunda başarılı çalışmalar yürütmektedir. İnsanlarımızın ve diğer canlıların yaşamını etkileyen olumsuzlukların oluşmasını engellemek, tabiatın bize sunduğu zenginlikleri korumak ve geliştirmek temel hedeflerimiz arasındadır.

Hızlı nüfus artışına bağlı olarak insanların ihtiyaçlarının çeşitlenmesi, beslenme, enerji, çarpık kentleşme, sağlıksız sanayileşme, azalan ve tükenen canlı türler, artan kirlilik, ormanların ve meraların yok olmasına bağlı iklim değişiklikleri çevre sorunlarını oluşturmaktadır.

İlimizin çevre dengelerinin mevcut durumunun ortaya konulması amacıyla; gerekli olan veri vb. bilgilerin toplanması, sınıflandırılması, kullanıcılara sunulması için “Çevre Envanteri” ‘nin oluşturulması büyük önem arz etmektedir. Bilindiği gibi, İl Çevre Durum Raporları, O ilin tüm çevre bilgileri ve değerlerini bir sistem bütünlüğü içerisinde toplayacağı gibi Bakanlığımızca hazırlanacak Türkiye Çevre Durum Raporu ve Çevre Envanterinin hazırlanmasına önemli bir temel kaynak oluşturacaktır. Çevre Durum Raporları ve Çevre Envanterleri dengeli ve sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirirken korunması gereken ekosistemlerin, ihtiyaçlar ve doğal kaynaklar arasındaki dengenin kurulmasında araştırmacılara temel bilgi sunarken, yön ve hedeflerinin belirlenmesinde ÇED Raporlarının hazırlanmasında, Çevreye ait bilgilerin tespitinde önemli kaynak özelliğini taşımaktadır. Çevre Durum Raporunda sunduğumuz bu bilgilerin bir araya getirilmesi, güncellenmesinde emek sarf eden başta ÇED ve Çevre İzinleri Şube Müdürlüğümüz olmak üzere raporun hazırlanmasında emeği geçen tüm çalışanlarımıza teşekkür ediyorum.

Hakan ŞİMŞEK
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürü

GİRİŞ

İLİN NÜFUSU

Dünyanın üzerinde insan yaşayan en eski yerleşim merkezi olan Gaziantep, bugün nüfusu, ekonomik yapısı, turizm potansiyeli ve büyükşehir statüsü ile Güneydoğu Anadolu Bölgesinin en büyük, Türkiye'nin ise 8. büyük kentidir. 1927 yılı nüfus sayımında 214.499 olan il nüfusu geçen 70 yıl içerisinde %534 oranında artış göstermiştir. Bu artış oranı aynı dönem için Türkiye genelinde % 317 olmuştur. Gaziantep uzun yıllar dikkate alındığında Türkiye nüfus artış hızının çok üzerinde bir nüfus artışı göstermiştir. Bunun sebebi aşırı derecede göç almasıdır. Gaziantep nüfusu bir önceki yıla göre 10.083 artmıştır. 2022 yılı Gaziantep İli toplam nüfusu 2.154.051 kişidir.

İLİN COĞRAFİ DURUMU

Akdeniz Bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin birleşme noktasında yer alan ilimiz 36° 28' ve 38° 01' doğu boylamları ile 36° 38' ve 37° 32' kuzey enlemleri arasında bulunmaktadır. Büyük bölümü Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batı kesiminde, bir bölümü de Akdeniz bölgesinin doğusunda yer alan Gaziantep topraklarını Akdeniz'den ayıran Amanos (Nur) Dağları batıda Osmaniye'yle, Fırat Irmağı da doğuda ilin Şanlıurfa'yla arasında ki doğal sınırını çizer. İlimizin doğusunda Şanlıurfa, batısında Osmaniye ve Hatay, kuzeyinde Kahramanmaraş, güneyinde Suriye, kuzeydoğusunda Adıyaman ve güneybatısında Kilis illeri bulunmaktadır. İlimiz 6887 km²'lik alanıyla Türkiye topraklarının yaklaşık olarak %1'lik bölümünü kapsamaktadır. Genelde dalgalı ve engebeli bir arazi yapısına sahiptir. İl merkezinin denizden yüksekliği 850 metredir. Yüzey alanının yaklaşık % 52' sini dağlar, % 27' sini ise ovalar kaplamaktadır. Güneydoğu Torosların uzantıları olan Sof dağlarının bulunduğu ilde ayrıca Dülükbaba, Sam, Ganibaba ve Sarıkaya Dağları da yer almaktadır. İslahiye, Barak, Araban, Yavuzeli ve Oğuzeli ilin önemli ovalarını oluşturmaktadır.

Karasu, Araban ovasından geçip batıdan Fırat'a katılır. Sof Dağında kaynaklanan Bozatlı (Merzimen) Deresi ise Yavuzeli'nin güneyinden geçip Fırat'a karışır. İl ve Türkiye sınırlarından çıkmadan Fırat'a karışan son önemli akarsu Nizip Çayıdır. Sof Dağından doğan Alleben Deresi ve İslahiye'nin kuzeyindeki Karagöl'den çıkan Karaçay ve Gaziantep platosunun güneybatısından kaynaklanan Balık Suyu diğer önemli akarsulardır. Gaziantep'te çok sayıda pınar bulunmasına karşın hiç doğal göl bulunmamaktadır. Bu yüzden şehrin birçok yerine yapay göller ve barajlar inşa edilmiştir. Gaziantep'ten geçen Alleben Deresi iki merkez ilçeyi (Şahinbey- Şehitkamil) birbirinden ayırır. İl merkezinin yakınında hiç doğal orman bulunmaz. Bu yüzden il çevresinde kızılçam ağaçlarından oluşan yapay ormanlar oluşturulmuştur (Dülükbaba ve Burç ormanlıkları).

İLİN İKLİMİ

Konumu sebebiyle Gaziantep'te Akdeniz İklimi ve Karasal iklimin bir karışımı görülmektedir. İlin güney kesimleri Akdeniz ikliminin etkisinde olmakla beraber, genel olarak yazlar sıcak ve kurak, kışlar ise soğuk ve yağışlıdır. Hava özellikle Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında çok sıcaktır. Aralık, Ocak ve Şubat aylarında ise çok soğuktur. Gaziantep'te ölçülen en yüksek sıcaklık 44 °C, en düşük sıcaklık ise -17,5 °C'dir. İlde yağış en çok kış ve ilkbahar aylarında görülür. Haziran-Eylül arasında Gaziantep, en az yağışı alır. En çok yağışı ise Aralık-Şubat arasında alır. Mevsim değişirken gündüz ve gece arasında çok büyük bir sıcaklık farkı vardır. Denize kıyısı olmaması sebebiyle kentte nem oranı çok düşüktür. Bu yüzden hava çok sert değildir.

İLİN EKONOMİK DURUMU

Gaziantep ulaşım olanakları ve liman kentlerine yakınlığı sebebiyle ekonomik açıdan Türkiye'nin en zengin kentlerindedir. Gaziantep'teki en önemli geçim kaynakları, tarım, hayvancılık, enerji kaynakları, el sanatları, sanayi ve ticarettir. Maden kaynakları açısından son derece fakir olan Gaziantep'te fosfat, manganez ve boksit çıkarılır. Coğrafi yönden GAP'ın giriş kapısı, sanayisi ve ticari hacmi ile GAP'ın merkezi olan Gaziantep, ekonomik yönden çevresindeki birçok ili etkisi altında tutmaktadır.

SANAYİ

Gaziantep Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin tüm ürünlerinin işlendiği, iç ve dış pazara sunulduğu bir sanayi ve ticaret merkezidir. İlimiz sanayi ve ticarete yurt genelinde 5. Sırada olup Türkiye'nin en büyük sanayi sitesine sahiptir. Beş Organize Sanayi Bölgesi, birçok sanayi alanları, küçük sanayi siteleri, serbest bölgesi, jeopolitik konumu ve liman kentlerine yakınlığı ile Türkiye sanayisi ve ticaretinde çok önemli bir noktadadır. Gaziantep'teki en önemli sanayi dalları pamuk ve akrilik iplik, halı, un, irmik, makarna, gıda maddeleri, bitkisel yağ, plastik, deterjan üretimi ve deri üretimidir. Gaziantep'in ülke çapında ihracat payı % 3,6'tür. Ayrıca kent, antepfıstığı üretim ve ihracatının %90'ı, kuruyemiş işleme ve ihracatının %85'ini, makarna işleme ve ihracatının %60'ını, pamuk ipliği imalat ve ihracatının %45'ini ve havlu imalat ve ihracatının %10'unu elinde tutmaktadır.

TARIM VE HAYVANCILIK

Gaziantep topraklarının 1/4'ü tarıma elverişli topraklardan oluşmuş olup, bu toprakların bir bölümü Fırat Nehri'nin sularıyla sulanmaktadır. Gaziantep'in sulama yapılan bu topraklarında Antepfıstığı, zeytin, pamuk, üzüm, kırmızıbiber ve keten gibi ekonomik değeri yüksek sanayi bitkileri ile mercimek, buğday ve arpa gibi hububat ürünleri yetiştirilmektedir.

Tarım kadar olmasa da hayvancılık da Gaziantep ekonomisinde önemli bir yer tutar. İlde mera alanları çok olsa da verimsiz olduğu için kentte daha çok küçükbaş hayvan yetiştirilir. Kentte en çok yetiştirilen hayvan koyundur. Kentten Arap ülkelerine çok sayıda canlı hayvan ihraç edilir.

TURİZM

Ekonomisinin yanında tarihi, kültürel ve yerel zenginlikleri, mutfak kültürü, sınır kenti oluşu ile Gaziantep turizm açısından önemli bir etkinliğe sahiptir.

Bölgenin, ilk uygarlıklarının doğduğu Mezopotamya ve Akdeniz arasında bulunuşu, Anadolu'daki insan topluluklarının kültürünü yansıtan en eski merkezlerden birisi oluşu, Güneyden ve Akdeniz'den doğuya, kuzeye ve batıya giden yolların kavşağında oluşu, Tarihi İpek yolunun da buradan geçmiş olması, ilin önemini ve canlılığını devamlı olarak korumasını sağlamıştır.

Osmanlılar döneminde çok sayıda cami, medrese, han ve hamam yapılmış, kent aynı zamanda üretim, ticaret ve el sanatları yönünden de ilerlemiştir.

İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZÜN YAPILANMASI

Müdürlüğümüzde 10 Şube Müdürlüğünün çatısı altında geçici görevlilerde dahil olmak üzere 198 personel görev yapmaktadır. Bu personellerden **ÇED ve İzin Şube Müdürlüğü**'nde; 4 Çevre Mühendisi, 2 Kimya Mühendisi, 2 Elektronik Mühendisi, 1 Ziraat Mühendisi, 1 Jeoloji Mühendisi, 1 Harita Mühendisi, **Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğü**'nde; 13 Çevre Mühendisi, 1 Kimya Mühendisi, 2 Endüstri Mühendisi, 3 Tekniker görev yapmaktadır.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirlenici konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd, 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır.

Ülkemizde dış ortam hava kalitesine ilişkin parametrelerin yönetimi Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, 2022 yılı itibarıyla geçerli olan hava kalitesi limit değerlerine ilişkin bilgi Çizelge 1’te verilmektedir.

Hava kalitesi limit değerlerinin sağlanması amacıyla hava kalitesi yönetiminin bileşenleri; emisyon envanteri, hava kalitesi modelleme ve hava kalitesi ölçümleri olarak çalışılmaktadır. Son yıllarda gelişen bilgi teknolojileri hava yönetimi alanında kullanılmaya başlanmış web tabanlı coğrafi bilgi teknolojilerini kullanan "Hava Emisyon Yönetim (HEY) Portalı" Bakanlığımız sunucularında devreye alınmıştır. Bu portalda tüm kirlenici kaynakların coğrafi lokasyonları ve bilgileri kayıt altına alınmakta ve hava kirliliğine katkıları ortaya konulmaktadır. Meteorolojik/topoğrafik etmenler ve sınır ötesi kirlilik taşınımı, şehirlerimizin kirliliğe katkıları bütüncül olarak değerlendirilmekte ve hava kalitesi haritaları hazırlanmaktadır. HEY Portalı aracılığıyla hava kalitesini iyileştirmek üzere Bakanlığımız önderliğinde yerel politikalar geliştirilmektedir.

Ancak farklı kirlenicilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirlenicilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesi için iyi, orta, kötü, tehlikeli vb şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

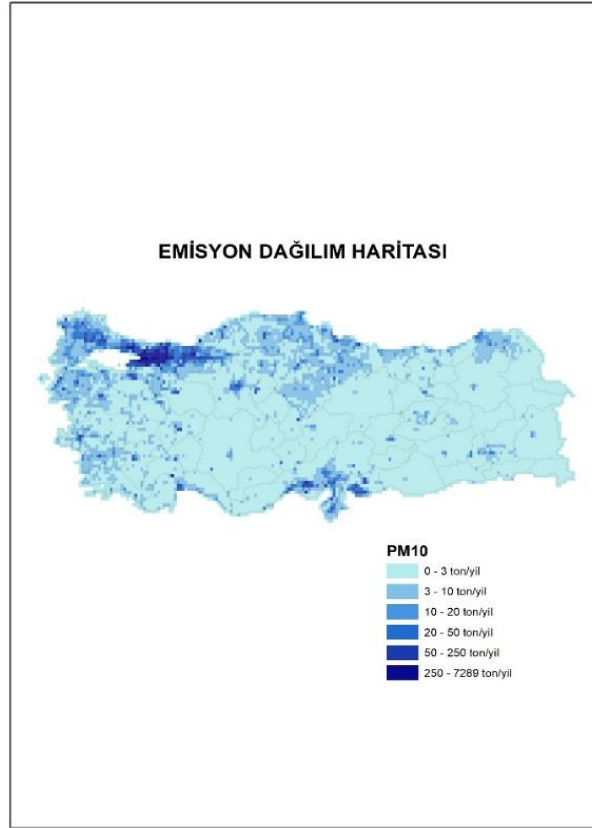
Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği sorunları ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd, 2003a). Bir bölgedeki kirlenici seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd, 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı

verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirletici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

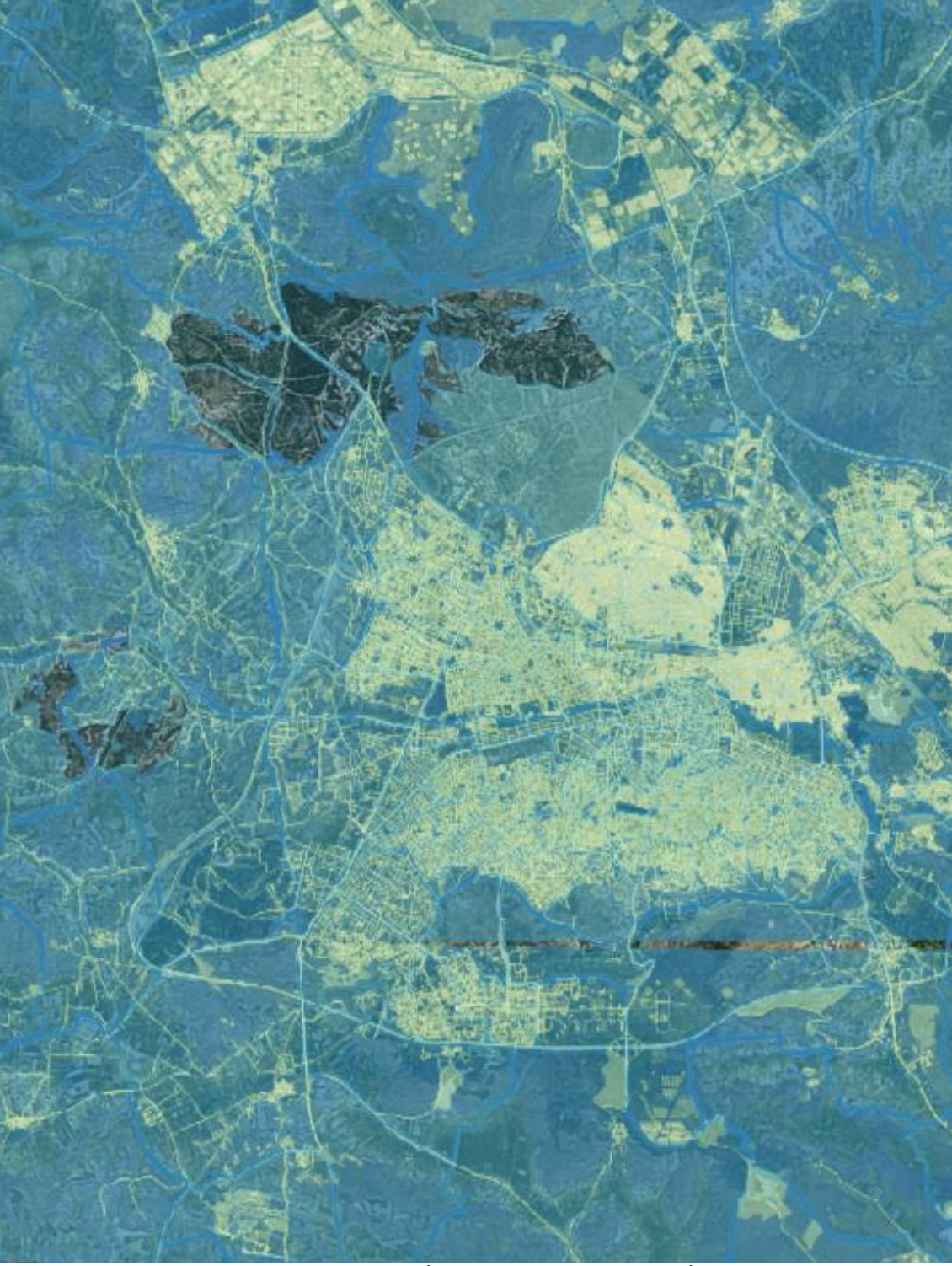
Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uygun olarak oluşturulmuştur. 5 temel kirletici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Hava kalitesi yönetimine esas değerlendirme ve politika üretme amaçlı çalışmalar için sadece ölçüm sonuçları yeterli olmamaktadır. Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği çerçevesinde hava kalitesi modelleme araçları ile ulusal ölçekli bütüncül değerlendirmeye altlık oluşturacak hava kalitesi haritaları elde edilmektedir. HEY Portalı aracılığıyla hava yönetimi alanında bilgi işlem teknolojilerinin etkin olarak kullanımıyla, vatandaşlarımızın soludukları ve yarın soluyacakları hava kalitesi hakkında yüksek çözünürlüklü harita bilgisi edinebilmeleri amaçlanmaktadır.

Harita 1 - HEY Portalı Ulusal PM Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl)

Hava kalitesi yönetimi bileşeni olan modelleme çalışmaları Bakanlığımızca hem ulusal/bölgesel /yerel ölçekte yürütülmekte; hem de geliştirilen yerli ve milli NEFES yazılımıyla sokak seviyesinde hava kalitesi değerlerinin 3 Boyutlu ortamda tespit edilmesi için kullanılmaktadır.

Harita 2 - NEFES Yazılımı Gaziantep İli Şahinbey/Şehitkamil İlçeleri Görseli

Bakanlığımızca, 5 metreye kadar kısa mesafeleri dahi modelleyebilen 3 boyutlu NEFES yazılımıyla hava kirliliğine neden olan noktalar ve kirlilik kaynağı tespit edilebilmektedir. Geliştirilen yerli ve milli yazılım NEFES ile stratejik hava kalitesi haritaları, 3 boyutlu bina modeli, kent atlası, topoğrafya, trafik yoğunluğu, kavşaklar, binaların yakıt tipi gibi çok sayıda etmen ele alınarak 3 boyutlu ortamda hava kalitesi değerleri halihazırda 37 ilimiz için ortaya konulmaktadır.

Şehirlerimizde politikalar için uygulama sürecinin bu yöntemle etkinleştirilmesi planlanmış olup, kalan 44 il için çalışmalar sürdürülmektedir.

NEFES yazılımıyla evsel ısınma, sanayi, kara, deniz, hava ve demiryolu ulaşımına bağlı hava kirliliği kaynak noktaları tespit edilip, kaynağa özgü önlemler geliştirilebilmektedir.

Hava kalitesi tahminlerinin Bakanlık kaynakları ve altyapısıyla gerçekleştirilmesine 2021 yılı itibarıyla başlanmış olup, çalışmaların 81 ilimizde yaygınlaştırılması planlanmaktadır. Bu amaçla hava yönetimine esas faaliyette olan Operasyonel Merkez günlük olarak teknik işlemleri sürdürmektedir.

Çizelge 1 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER	UYARI EŞİĞİ
		($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	350	500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	125	
	yıllık ve kış dönemi (Ekosistemin korunması) -insan sağlığının korunması için-	20	
NO ₂	aatlik-insan sağlığının korunması için- (2024 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	220	400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için- (2024 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	40	
NO _x	yıllık -vegetasyonun korunması için-	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,5	----
Benzen	yıllık -insan sağlığının korunması için-	5	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama (mg/m^3)-insan sağlığının korunması için-	10	----

Çizelge 2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge 3 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
<i>Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..</i>	<i>..hava kalitesi koşulları..</i>	<i>..bu renkler ile sembolize edilir..</i>	<i>..ve renkler bu anlama gelir.</i>
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi iyi seviyededir.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun olup, hava kirliliğine hassas gruplar orta düzeyde etkilenebilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel halkın etkilenmesi beklenmemektedir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Hassas gruplar ciddi sağlık sorunları yaşayabilir. Genel halkın bazı sağlık etkileri yaşaması muhtemeldir.
201 - 300	Kötü	Mor	Nüfusun tamamının hava kirliliğinden etkilene olasılığı yüksek olup, hassas gruplar açık hava etkinliklerini kısıtlamalıdır.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Herkes, ciddi sağlık etkileri yaşayabilir. Açık hava etkinliklerinden kaçınılmalıdır.

Çizelge 4 –2022 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri (ÇŞİDİM, 2023)

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme	-	-
Atık Yakma	1	2
Cam	-	-
Çimento	-	-
Enerji	-	-
Gıda	1	1
Gübre	1	1
Kağıt	-	-
Kimya	-	-
Kireç	1	1
Lastik	-	-
Maden	-	-
Metalurji	-	-
Otomotiv	-	-
Rafineri	-	-
Şeker	-	-
Tekstil	1	1
Jeotermal Enerji (JES)	-	-
TOPLAM	5	6

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Kirleticiler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 'nin ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibarı ile NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimine uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM_{10}), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM 'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM_{10} -10 μm 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 μm 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM_{10} için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM_{10} solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkayıcı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM_{10} 'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM_{10} maruziyetine karşı hassastır. PM_{10} yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerlere ulaşılmasının bir sebebi de enverziyon durumudur. CO 'ın global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m^3 arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Enverziyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO 'ın ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO 'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç ($\text{Cu}+\text{Sn}$) alaşımı

işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.*

Çizelge 5 – 2022 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları
(GŞÇİDİM, 2023)

	Katı Yakıt			Doğalgaz		Fuel Oil	
	Kullanım Yeri	Cinsi	Tüketim Miktarı (ton)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (sm ³)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (kg)
Sanayi	Buhar Kazanları	İthal Kömür	41.641	Buhar Kazanları	201.372.250	-	-
		İthal Kömür	128.504				
		Yerli Linyit	107.000				
		Tüketim Miktarı (ton)		Tüketim Miktarı (sm ³)		Tüketim Miktarı (m ³)	
Konut	387.771,11			278.445.147		Veri Elde Edilememiştir.	

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Pasif Örnekleme Çalışmaları

Bu çalışmada Gaziantep il merkezinde ısınma kaynaklı oluşan hava kirliliğinin tespiti amacıyla "Pasif Örnekleme Çalışması" yapılmıştır. Pasif örnekleme çalışmasında NO₂, SO₂, O₃ ve HCl-HBr-HF-HNO₃-H₂SO₄ gibi kirleticiler parametreler üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca PM₁₀ için 9 noktada aktif örnekleme çalışması yapılmıştır. İl merkezinde 29 nokta (Tablo 6) belirlenerek noktaların her birine 4'er adet pasif örnekleme tüpü yerleştirilmiştir.

Pasif örnekleme çalışması kış ayları dikkate alınarak planlanmıştır. 2015 yılında Ocak-Şubat-Mart (1. Dönem) ve Ekim, Kasım, Aralık (2. Dönem) aylarını kapsayacak şekilde örnekleme çalışması yapılmıştır. Çalışma 6 ay sürmüş ve tüpler ayda bir değiştirilmiştir. Çalışmanın ilk dönemi ve raporu tamamlanmış sonuçlar aşağıda değerlendirilmiştir. 2. Dönem örnekleme çalışması tamamlanmış fakat raporlama süreci devam etmektedir.

İlk dönem yapılan ölçümler SKHKKY EK-2 gereğince değerlendirilmiş olup; NO₂ Pasif örnekleme ölçüm sonuçları 7, 26 ve 29 nolu noktalarda sınır değerinin üstünde bulunmuştur. Diğer noktalardaki ölçüm sonuçları sınır değerinin altındadır.

SO₂ Pasif Örnekleme ölçüm sonuçları 1, 2, 5, 6, 8, 9, 23, 25, 26, 27, 28 nolu noktalarda UVS sınır değerinin üstündedir.

Yapılan ölçümler Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince değerlendirilmiş olup, O₃ Pasif Örnekleme ölçüm sonuçları Yönetmeliğin Ek-1 Ozon için uzun vadeli hedefler, hedef değerler, bilgilendirme ve uyarı eşikleri tablosundaki belirtilen 120 µg/m³ sınır değerinin altındadır.

1. Dönem PM₁₀ ölçümü yapılan noktalarından 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 da bulunan konsantrasyonlar SKHKKY Ek-1.b.2.2'de belirtilen sınır değerlere uygundur. Ancak 2. Dönem verileri incelendiğinde 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9 noktalarında PM₁₀ sınır değerleri aşımıştır.

A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları

İlde Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ve ilgili Bakanlık Genelgesi çerçevesinde hazırlanmış olan Temiz Hava Eylem Planları kapsamında 2020-2024 yılı Temiz Hava Eylem Planı hazırlanmış ve onaylanmış olup 6 aylık gerçekleşim durumları kurumlardan alınmakta ve gerçekleşim oranları THEP-İZ izleme yazılım sistemine girilmektedir.

A.4. Ölçüm İstasyonları

Bakanlığımıza ait Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağına bağlı, Gaziantep İlinde verileri alınan 1 adet sabit hava kalitesi bulunmaktadır. Mevcut izleme istasyonuna ek olarak 5 adet Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu aktif hale getirilmiştir. İstasyonlarda sürekli olarak Kükürtdioksit (SO₂), PM(2,5), CO, NO₂, NO_x, NO, O₃, Partikül Madde (PM₁₀) gibi parametreler otomatik olarak ölçülmekte ve saatlik değerler olarak alınmaktadır. Hava kalitesi ölçüm değerleri <https://sim.csb.gov.tr> adresinden temin edilmiştir. İstasyonda ölçülen bu değerler öncelikle elektronik ağ sistemi sayesinde Bakanlığımız veri toplama merkezine iletilmekte olup buradan da İl Müdürlüğümüzde bulunan bilgisayar ve modem aracılığı ile bilgiler elektronik ortama aktarılmakta ve istenildiği zaman ulaşılabilecek nitelikte depolanmaktadır. Bu ölçümlere ait saatlik, günlük, haftalık ve aylık verilerin internet sitesinden <https://sim.csb.gov.tr> adresinden izlenmesi mümkündür.

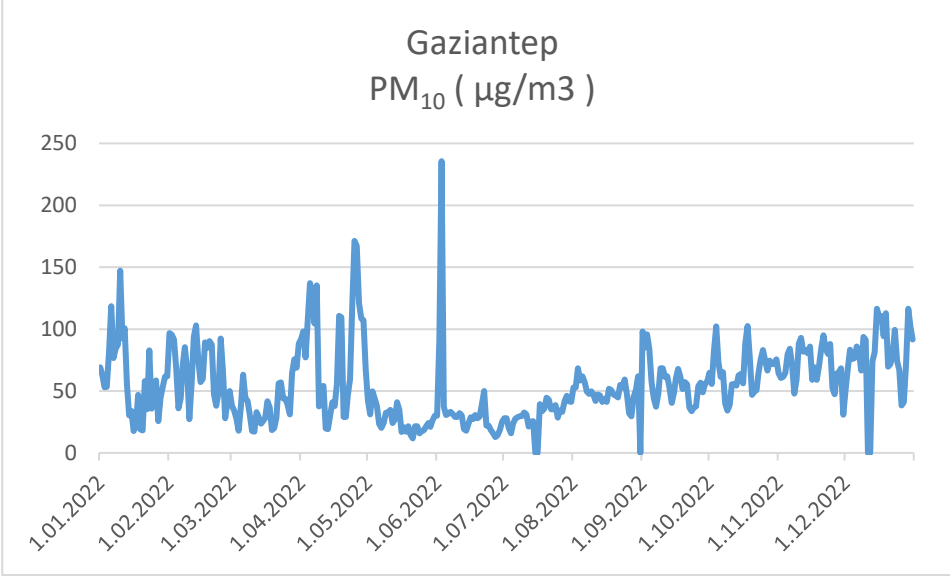
Hava Kalitesi İzleme İstasyonu trafiğin yoğun olduğu yerde olup il merkezini temsil etmektedir.

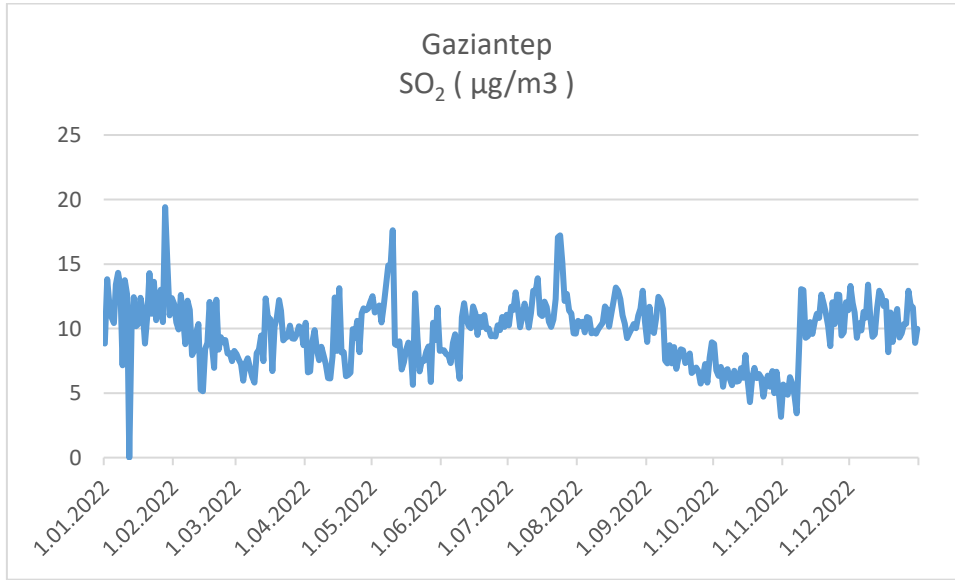
Harita 3 - Gaziantep ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri

Çizelge 6 – 2022 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

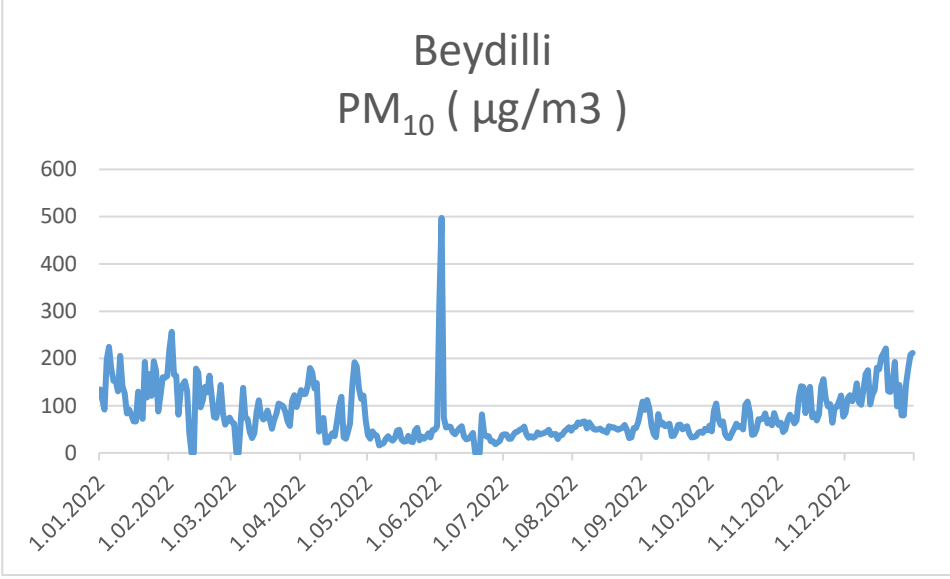
İSTASYON YERLERİ	İSTASYON TÜRÜ (Isınma/Trafik/Sanayi)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₃	NO ₂	PM10
Gaziantep	Isınma	X					X
Beydilli	Isınma	X	X			X	X
Gaski D6	Isınma	X	X	X	X	X	X
Nizip	Isınma	X		X	X	X	X
Fevzi Çakmak	Trafik	X		X	X		X
Atapark	Sanayi	X			X		X

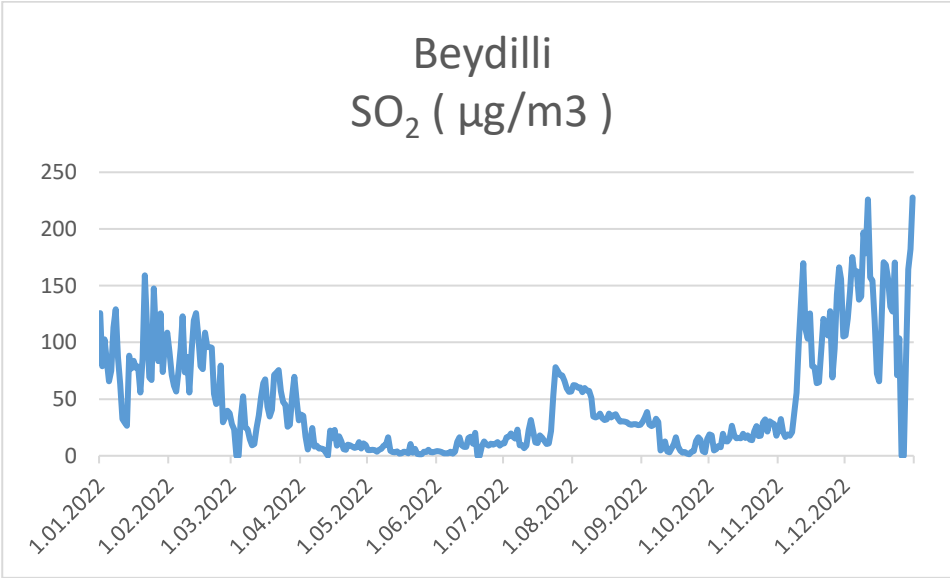
Grafik 1 - 2022 yılında Gaziantep istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

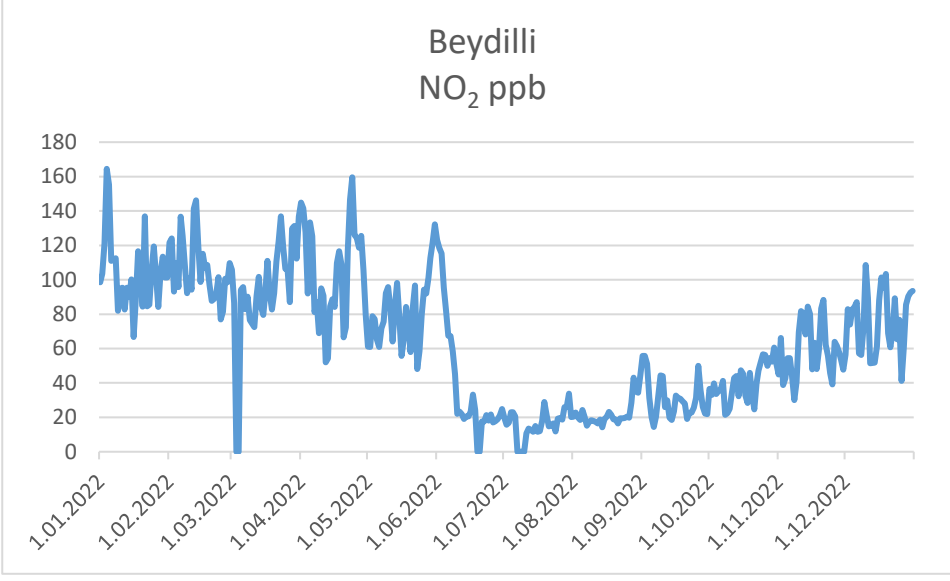
Grafik 2 - 2022 yılında Gaziantep istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

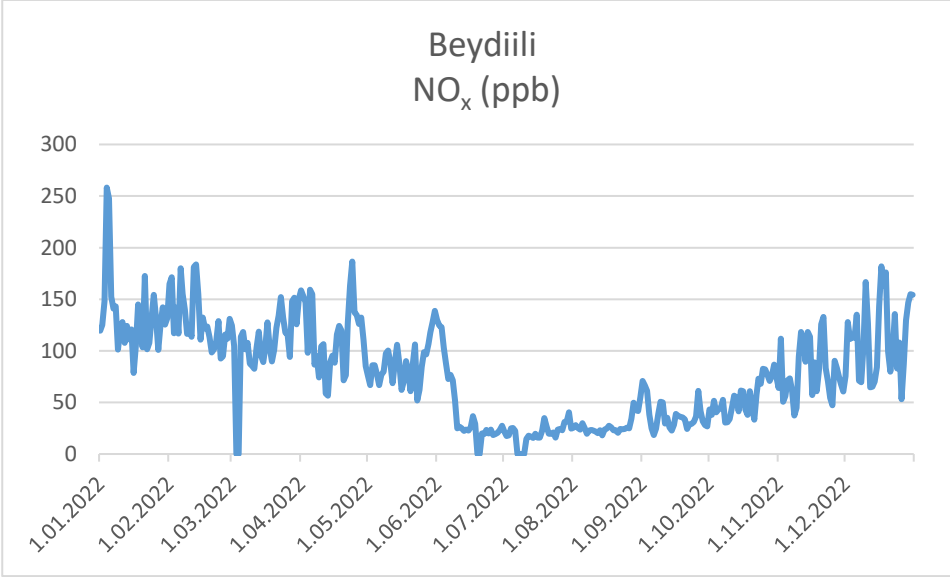
Grafik 3 - 2022 yılında Beydilli istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

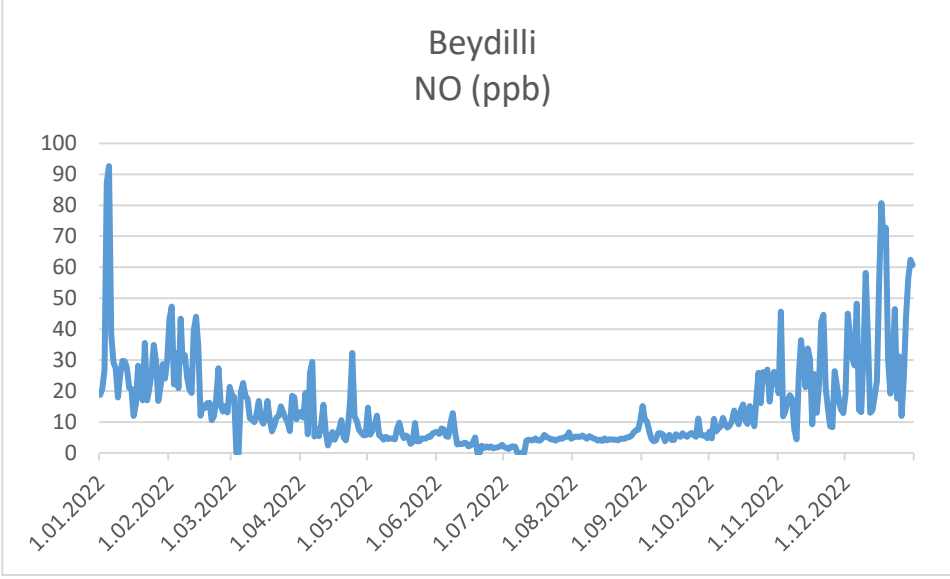
Grafik 4 - 2022 yılında Beydilli istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

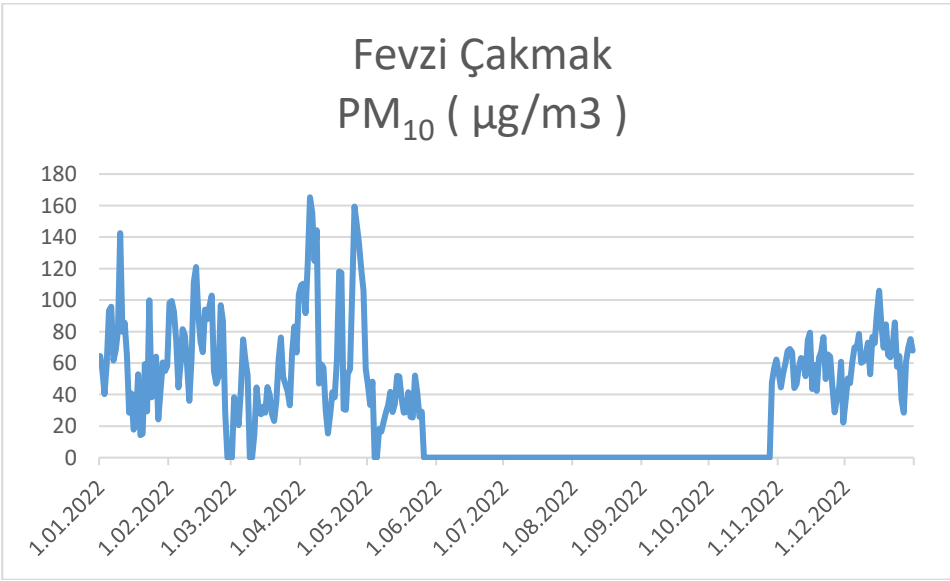
Grafik 5 - 2022 yılında Beydilli istasyonu NO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

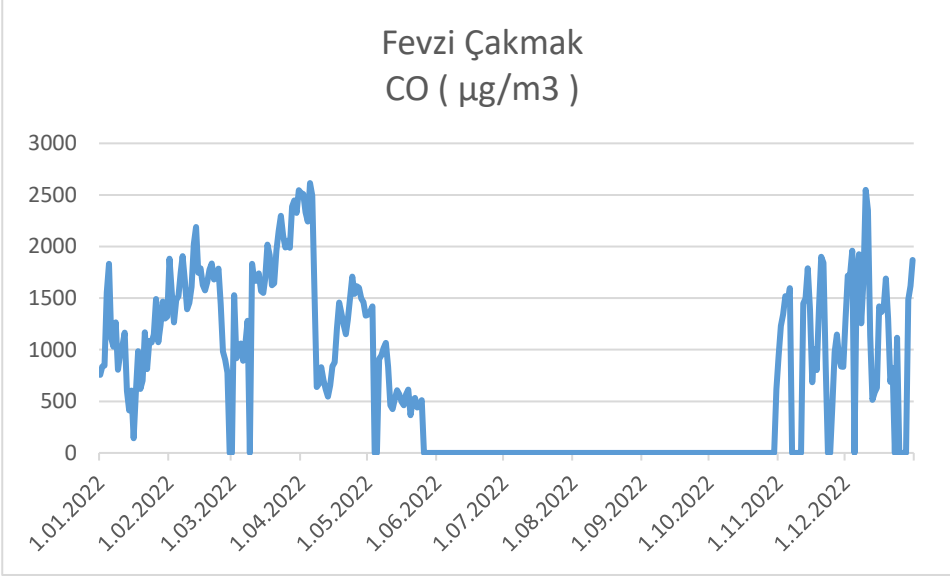
Grafik 6 - 2022 yılında Beydilli istasyonu NO_x parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

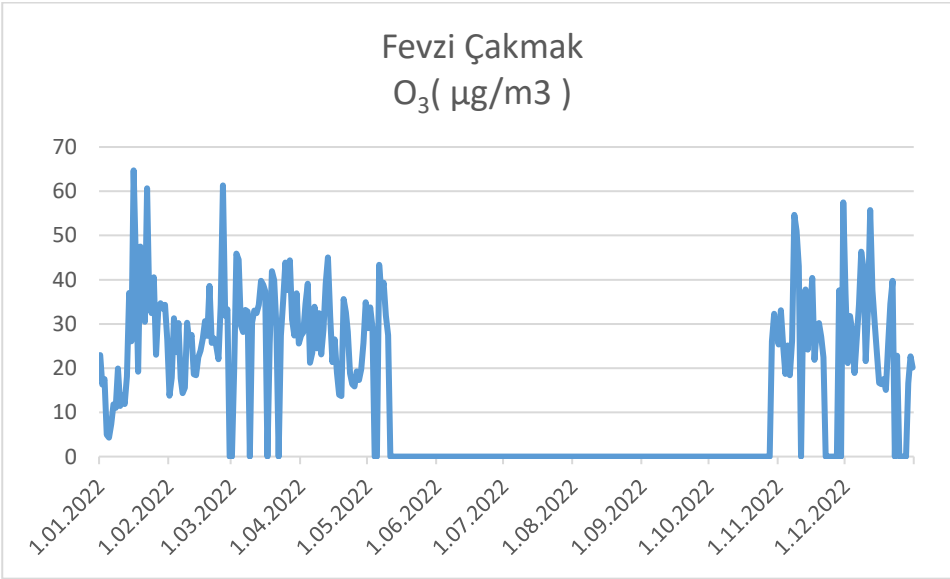
Grafik 7 - 2022 yılında Beydilli istasyonu NO parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

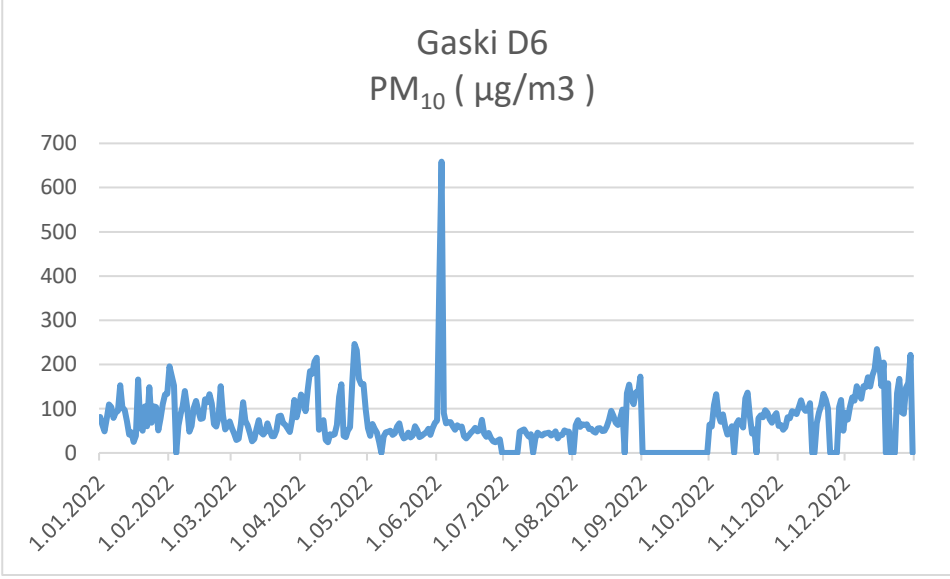
Grafik 8 - 2022 yılında Fevzi Çakmak istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

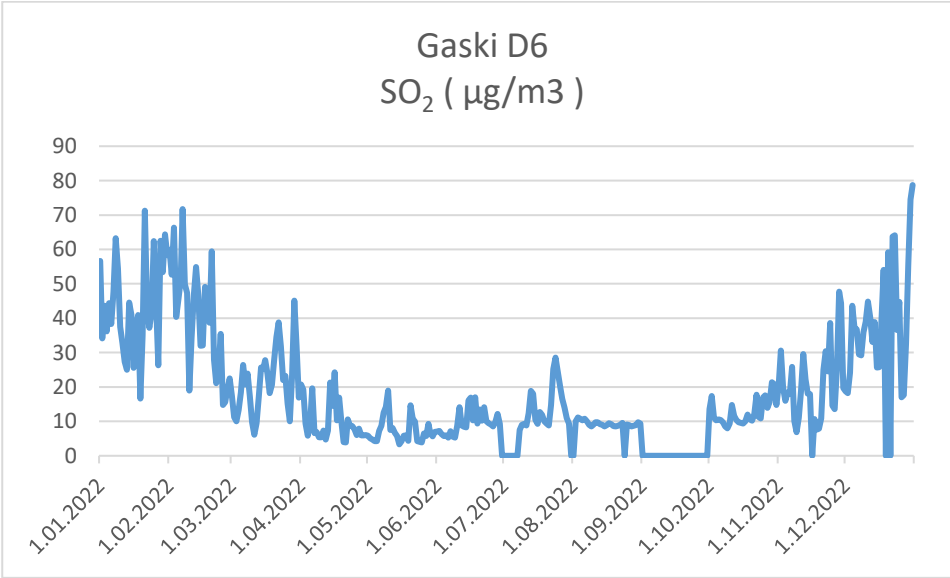
Grafik 9 - 2022 yılında Fevzi Çakmak istasyonu CO parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

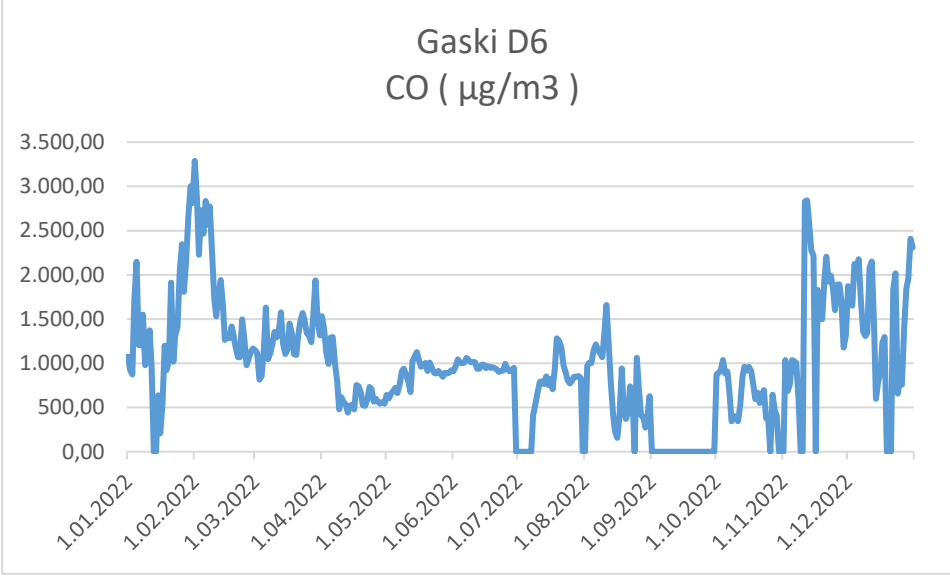
Grafik 10 - 2022 yılında Fevzi Çakmak istasyonu O_3 parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

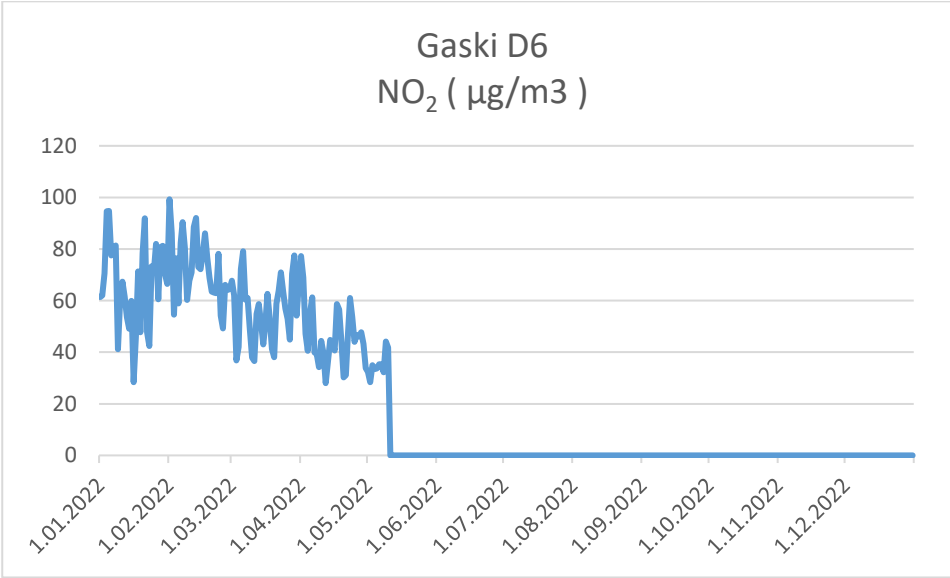
Grafik 11 - 2022 yılında Gaski D6 istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

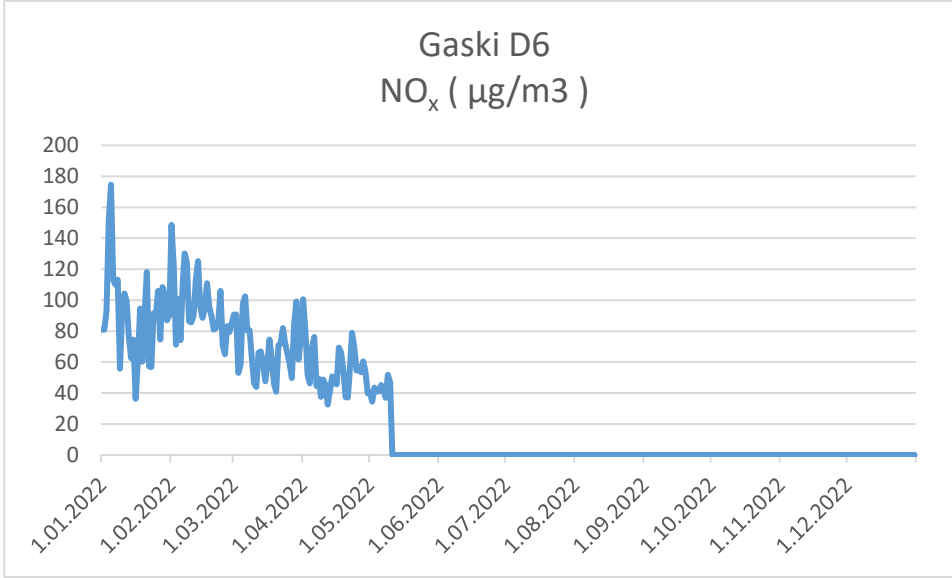
Grafik 12 - 2022 yılında Gaski D6 istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

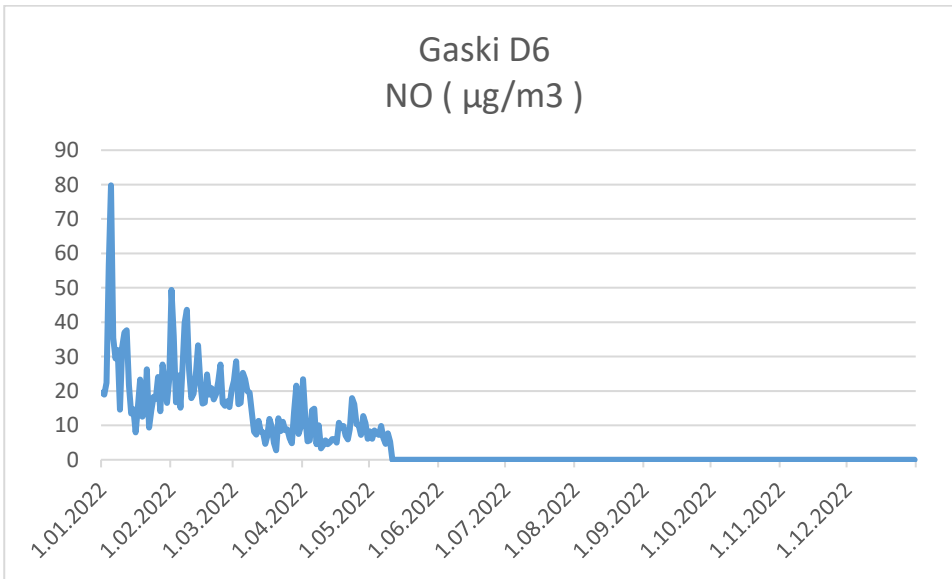
Grafik 13 - 2022 yılında Gaski D6 istasyonu CO parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

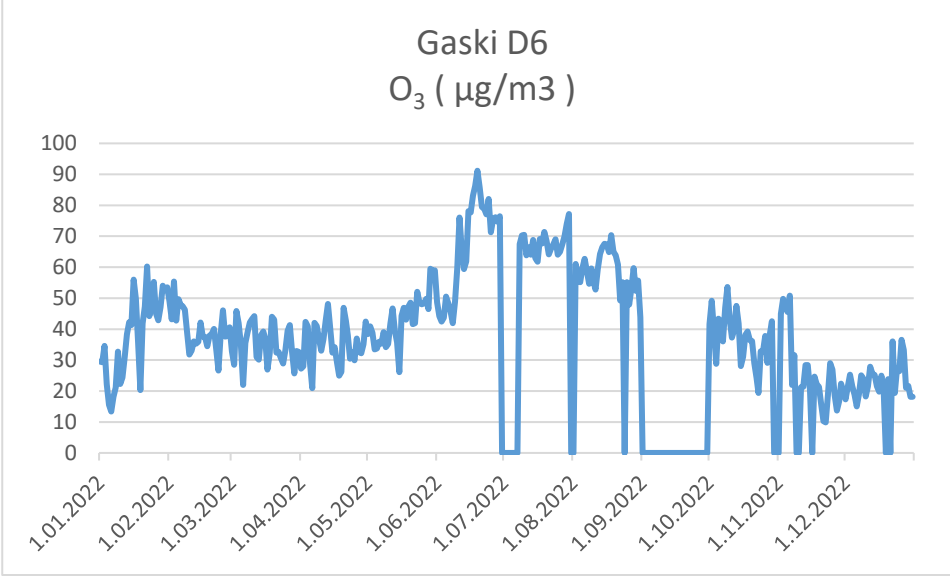
Grafik 14 - 2022 yılında Gaski D6 istasyonu NO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

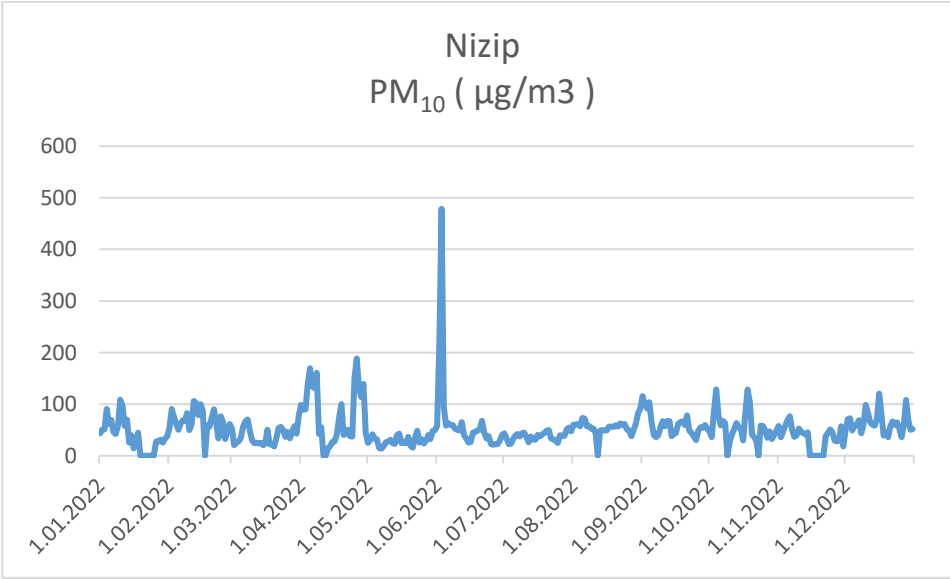
Grafik 15 - 2022 yılında Gaski D6 istasyonu NO_x parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

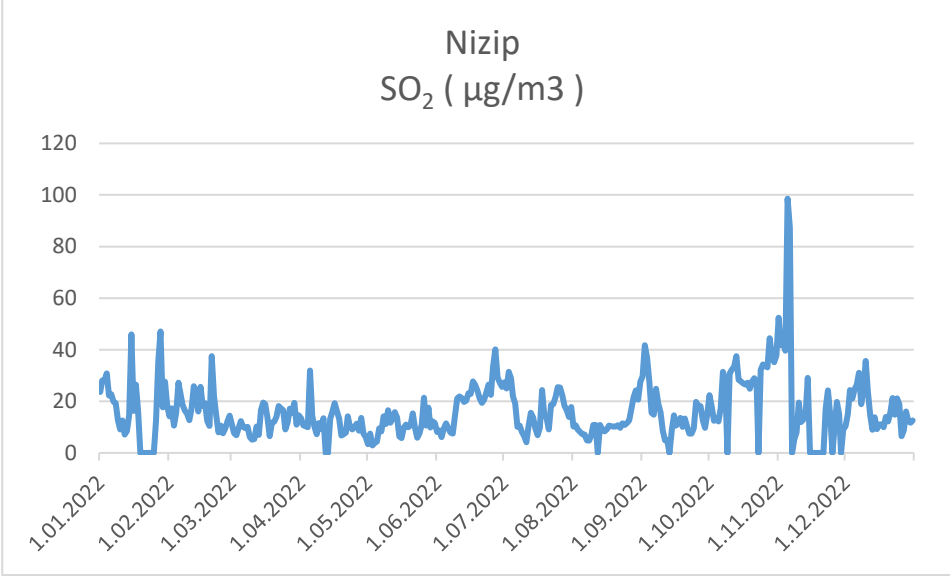
Grafik 16 - 2022 yılında Gaski D6 istasyonu NO parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

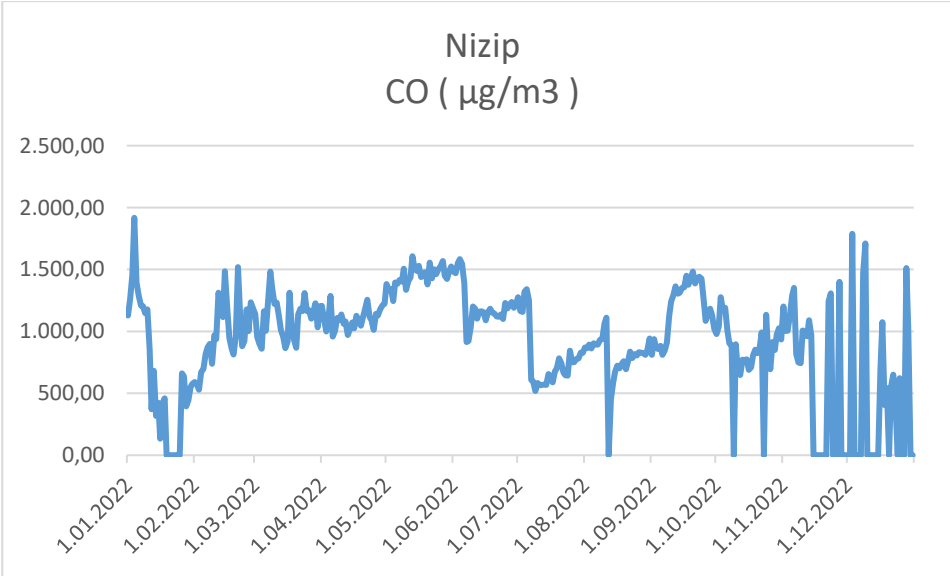
Grafik 17 - 2022 yılında Gaski D6 istasyonu O₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

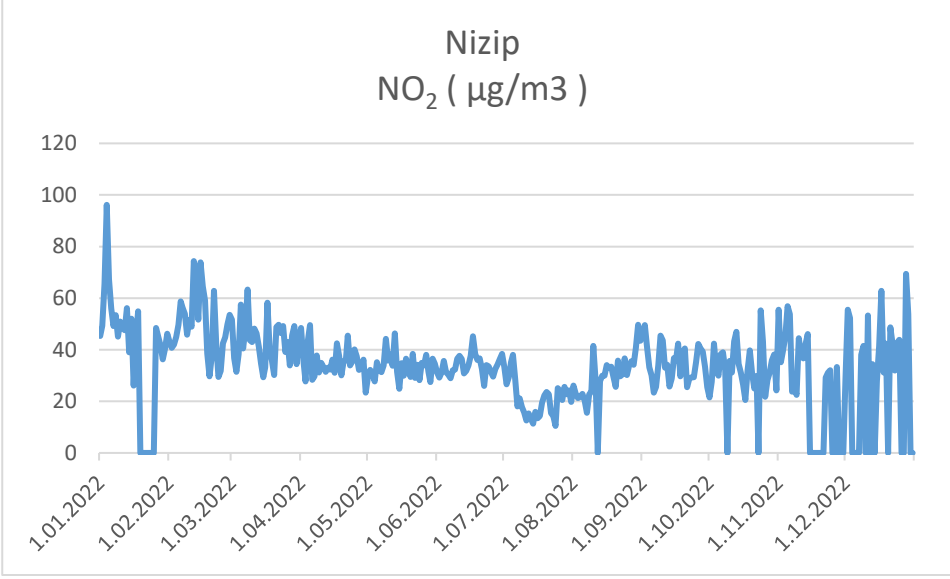
Grafik 18 - 2022 yılında Nizip istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

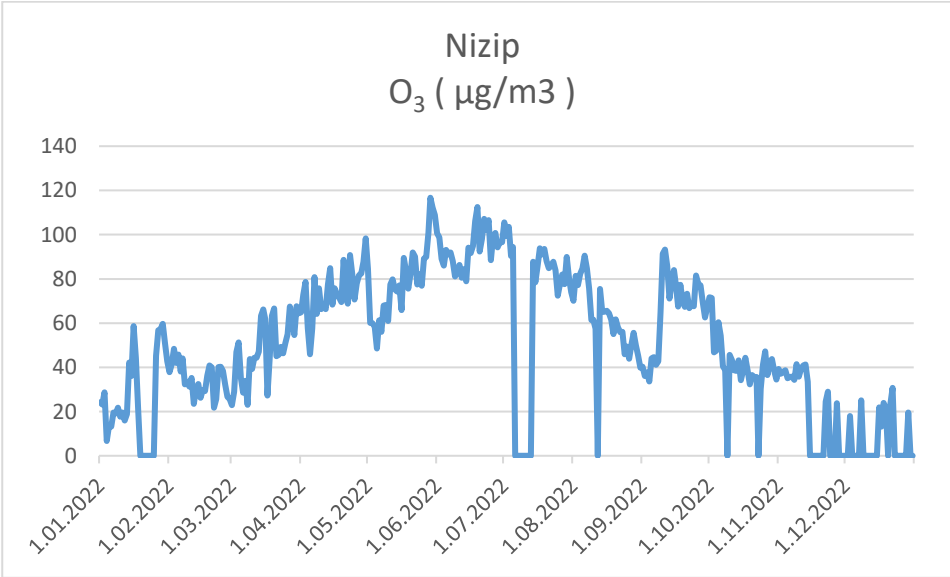
Grafik 19 - 2022 yılında Nizip istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

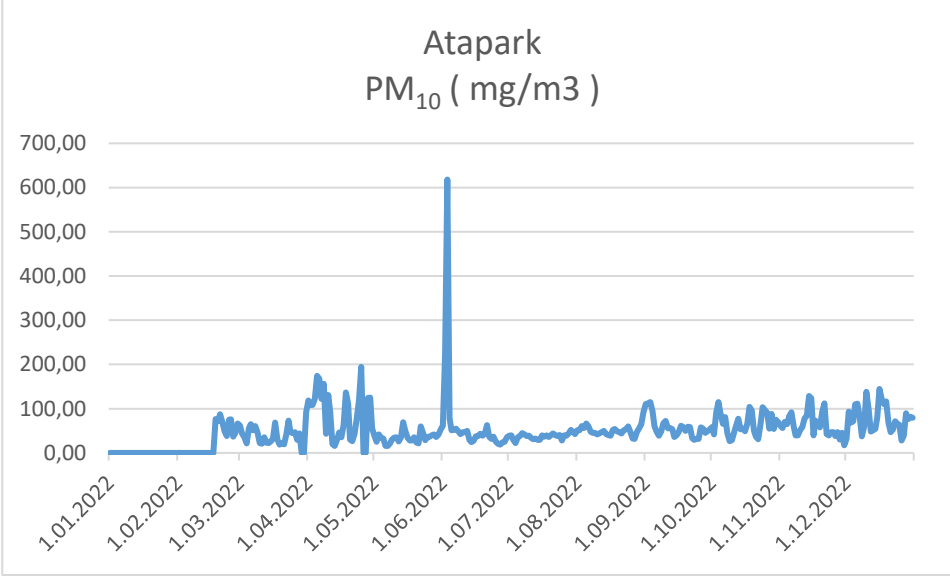
Grafik 20 - 2022 yılında Nizip istasyonu CO parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

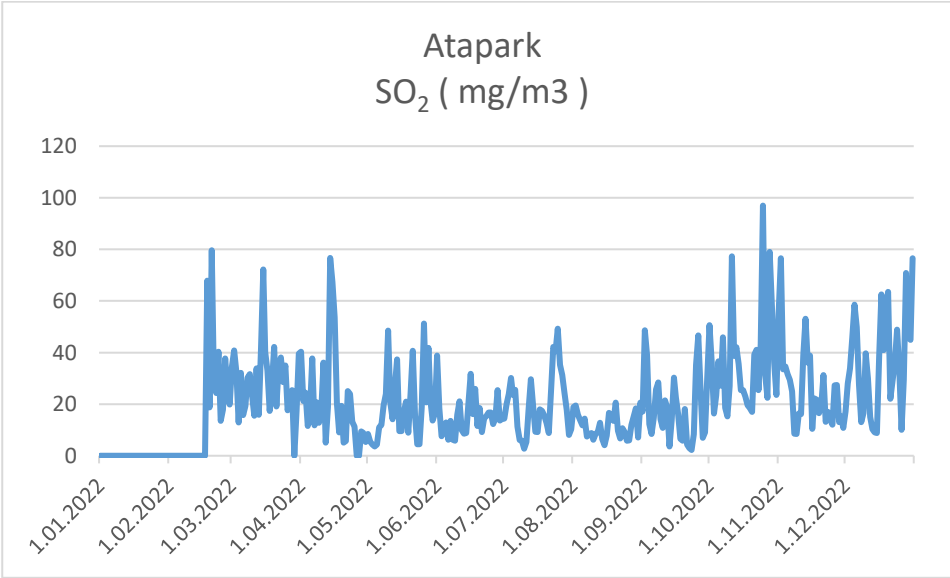
Grafik 21 - 2022 yılında Nizip istasyonu NO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

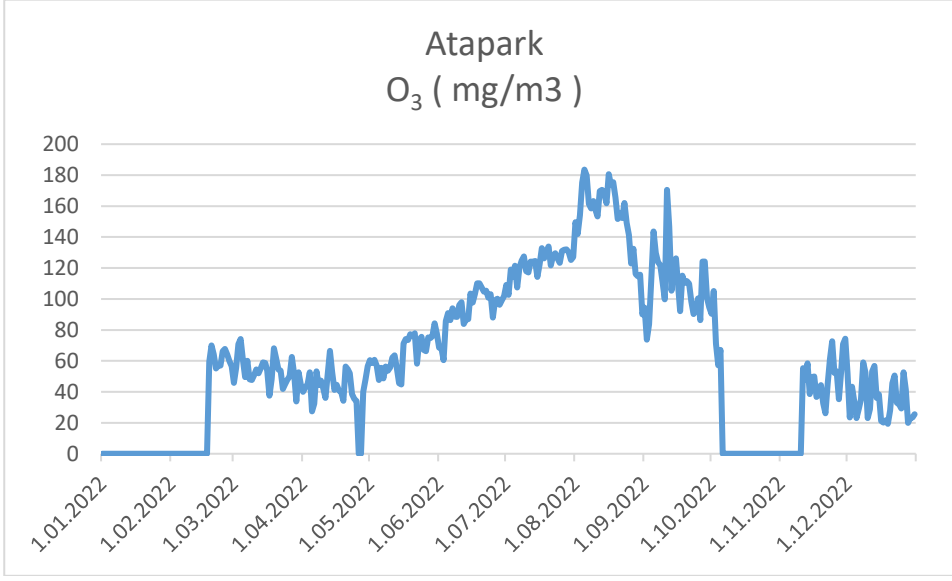
Grafik 22 - 2022 yılında Nizip istasyonu O₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

Grafik 23 - 2022 yılında Atapark istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

Grafik 24 - 2022 yılında Atapark istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

Grafik 25 - 2022 yılında Atapark istasyonu O₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

Çizelge 7 - 2022 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO: mg/m^3)
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2023)

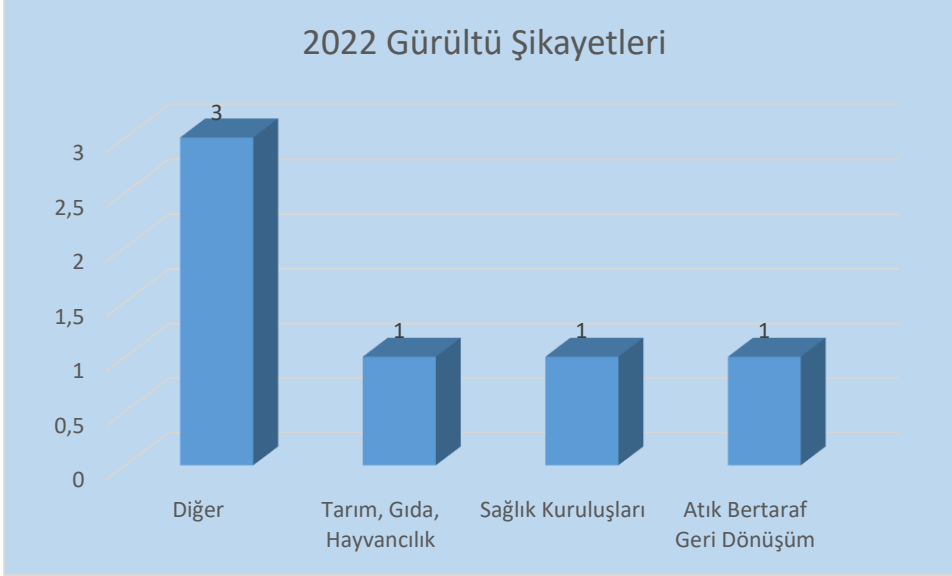
GAZİANTEP	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	11,98	-	58,92	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Şubat	9,29	-	67,53	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mart	8,92	-	39,46	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nisan	8,92	-	82,44	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mayıs	9,94	-	26,46	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Haziran	9,69	-	36,13	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Temmuz	11,88	-	32,39	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ağustos	10,78	-	49,39	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eylül	8,33	-	57,38	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ekim	6,15	-	65,77	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kasım	9,55	-	70,75	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aralık	10,90	-	82,53	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*AGS: Sınır değerini aşıldığı gün sayısı

A.5. Çevresel Gürültü

Gürültü konusunda yetki Büyükşehir Belediyesine devredilmiştir. Fakat 30.11.2022 Tarih ve 32029 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Gürültü kontrol Yönetmeliği ile Müzik Yayın izni İl Müdürlüğümüz tarafından verilmektedir.

Gürültü ile ilgili belgelendirme süreci belediye tarafından yapılmaktadır. İl Müdürlüğümüze iletilen gürültü şikâyetleri 6 tane olup tamamı sonuçlandırılmıştır.

Grafik 26 – 2022 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı
(GÇŞİDİM, 2023)

Gaziantep Büyükşehir Belediyesince Gaziantep Gürültü Eylem Planı kapsamında belirlenen gürültülü 3 bölgede toplam 18.340 m² lik gürültü bariyer projeleri Bakanlığımız tarafından onaylanmış olup ilgili program kapsamında da %50 hibe almaya hak kazanılmıştır. Covid-19 salgını nedeniyle proje ihale sürecine geçilememiştir.

Çizelge 8 – Tamamlanan Gürültü Bariyerleri

İli/İlçesi	Konumu	Tamamlandığı Yıl	Bariyer Alanı (m ²)	Bariyer Tipi
---	--	--	---	---

NOT: Veri alınamadı.

A.6. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İklim Değişikliği Eylem Planı'nda bulunan sektörel hedefler kapsamında ilde yapılan kısa, orta ve uzun vadeli çalışmalara değinilecektir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri tarafından elde edilecek bilgilerin kapsamı; Bakanlığımızın Stratejik Planıyla ve Planda belirtilen iklim değişikliği ile ilişkili Üst politika belgeleriyle uyumlu olma bazında değerlendirilerek; Eksen 1: Çevre başlığı altındaki “Hedef 1.2. Hava Kalitesi ve Gürültü Kontrolü, İklim Değişikliği ve Ozon Tabakasının Korunması” na paralel unsurlar içermelidir.

Bakanlığımız 2020-2022 Stratejik Planı kapsamında, 30 Büyükşehir Belediyesinde Yerel İklim Değişikliği Eylem Planının (YİDEP) hazırlanabilmesi için mevzuat çalışmaları yapılacağı belirtilmiştir.

Bu doğrultuda; yerel yönetimlerce Yerel İklim Değişikliği eylem planlarının hazırlanmasına dönük mevzuat ve Teknik Kılavuz hazırlama çalışmaları başlatılmıştır. Son yıllarda ülkemizde yaşanan iklim ile ilişkili afetlerin sayı, sıklık ve şiddetindeki artışa koşut olarak bölgesel düzeyde de iklim değişikliğine karşı direncin artırılması amacıyla bölge ve şehir ölçeğinde ele alınması gereken eylem ihtiyaçlarının tespit edilerek çözüm önerilerinin belirlenmesi doğrultusunda Bölgesel İklim Değişikliği Eylem Planlarının hazırlanması çalışmaları da devam etmektedir.

Türkiye İklim Değişikliği Eylem Planı'nda bulunan sektörel hedefler kapsamında illerde yapılan iklim değişikliğiyle ilgili çalışmaların Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri tarafından yerel yönetimlerden temin edilerek İl Çevre Durum Raporlarında yer verilmesi büyük önem arz etmektedir.

Bu minvalde, Bakanlığımız Stratejik Planında da yukarıdaki hedefleri gerçekleştirmek doğrultusunda işbirliği yapılacak olan birimler arasında ifade edilen İl Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Müdürlüklerince yerel yönetimlerden varsa "Yerel İklim Değişikliği Eylem Planları" başta olmak üzere; kentin iklim değişikliğiyle mücadelede uluslararası kent birliklerine üye olup olmadığı; sera gazı azaltımı ve uyum faaliyetleri ile ilgili uygulamaların; proje ve politikalarına dair bilgilerin bu başlık altına yer alması gerekmektedir.

A.7. Ulaşım ve Hareketlilik

Gaziantep Büyükşehir Belediyesince il genelinde Kent Bisiklet projesi kapsamında Gazibis Bisiklet olarak 2017 yılında açılmış olan 7 istasyonlu 174 park yeri olan 108 adet bisiklet konulmuştur.

Çizelge 9 - 2022 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı (GŞÇİDİM, 2023)

Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı	İldeki Toplam Araç Sayısı	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı
40	594.160	440.691

A.8 Sonuç ve Değerlendirme

Emisyon değerlerini düşürmenin en temelde iki yöntemi mevcuttur;

- 1- Emisyon kaynaklarını azaltmak,
- 2- Emisyon kaynaklarından oluşan gaz atıkların kontrollü, düşük seviyede ve standartlar çerçevesinde salınımını sağlamaktır.

Ancak Gaziantep ilinde, emisyon değerlerini düşürmek adına birinci maddenin uygulanma şansı bulunmamaktadır. Henüz gelişmekte olan ülke kapsamında bulunan ülkemizin en hızlı kalkınan ve gelişen illerinden birisi Gaziantep'dir. Her geçen gün ilin nüfusu artış göstermekte, ilde toplamda talep edilen enerji miktarı artmaktadır. Dolayısı ile harcanan enerjinin en büyük payına sahip ısınma kaynaklı enerji miktarı ve beraberinden ısınmadan kaynaklı emisyon miktarı artış göstermektedir.

Ayrıca yine Gaziantep ili hızlı bir şekilde yeni yatırımların gerçekleştiği bir ildir ve her yıl ildeki toplam sanayi ve imalat yatırımı sayısı artış göstermektedir. Bu da beraberinde sanayiden kaynaklı emisyon artışını getirmektedir.

Yine benzer bir şekilde, ildeki ulaşım aracı sayısı her yıl artmakta ve ulaşımdan kaynaklı emisyon miktarı da bu artışa eşlik etmektedir.

İlin tüm bu gelişme potansiyelleri düşünüldüğünde, emisyon kaynakları sayısının azalmadığı ve yakın bir gelecek için de azalmayacağı anlaşılmaktadır.

Bu nedenle Gaziantep ilinde, emisyon değerlerini düşürmek için en temel yöntem, emisyon kaynaklarından oluşan gaz atıkların kontrollü, düşük seviyede ve standartları sağlayacak şekilde olmasını sağlayabilmektir.

Emisyon kaynağında, gaz atıklarının kontrollü, düşük seviyede ve standartları sağlayacak şekilde olması için;

1- Tüm yanma işlemleri için, yakıtların, kirlilik yükü düşük türlerinin ve standartlara uygun yakıt cinslerinin kullanılmasını sağlamak.

2- Tüm yanma işlemleri için, uygun yanma yönteminin, teknolojisinin uygulanmasını sağlamak,

3- Yanma sonrası oluşacak atık gazların, atmosfere salınmadan önce, atmosfere salım standartlarını sağlayacak ön işlemlerden geçmesini sağlamak gerekmektedir.

Kaynaklar

- havaizleme.gov.tr
- (2022) Çevre Şehircilik ve iklim değişikliği İl Müdürlüğü
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi
- sim.csb.gov.tr

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Çizelge 10 – İlin akarsuları (DSİ, 2023)

AKARSU İSMİ	Ortalama Akım (hm ³ /yıl)	Yüzey Alanı (ha)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Ardıl	36	-	-	-	-
Karasu (Aşağı Mülk)	38	-	-	-	-
Menzimen	40	60	-	-	-
Nizip	62	75	-	-	-
Sacır	130	-	-	-	-
Karasu Çayı	133	60	-	-	-

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Rezervuar Adı	İli	İlçesi	Yetiş.Ayır.Top Alan (ha)	Kiracının Adı	Üret. Balık Türü	Proje Kapst. Ton/Yıl	Kıra Alanı (m ²)	Net Kafes Alanı (m ²)	Koordinatlar
Karkamış Barajı	Gaziantep	Karkamış	42,6	Mer Su Ürünleri Hay.Nak.Paz. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. (Mer Su -1	Alabalık	500 Ton/Yıl Alabalık 15 ton/yıl havyar	21.000	21.000	413693,9 N, 4082834,9 E 413784,8 N, 4082876,8 E 413872,8 N, 4082686,1 E 413782,0 N, 4082644,2 E
		Karkamış		Mer Su Ürünleri Hay.Nak.Paz. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. (Mer Su -2	Alabalık	500 ton/Yıl Alabalık 15 ton/yıl havyar	21.000	21.000	413993,074 N, 4082486,411 E 414111,861 N, 4082313,239 E 414029,379 N, 4082256,673 E 413910,61 N, 4082429,845 E
		Karkamış		Mer Su Ürünleri Hay.Nak.Paz. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. (Mer Su -3	Alabalık	500 ton/Yıl Alabalık 15 ton/yıl havyar	21.000	21.000	413857,36 N, 4081803,158 E 413844,037 N, 4082012,735 E 413943,836 N, 4082019,082 E 413957,164 N, 4081809,504 E
		Nizip		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi San. Tic. A.Ş. (Bafa 1)	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	21.000	41° 12' 15" N, 40° 92' 47" E 41° 11' 60" N, 40° 92' 45" E 41° 13' 01" N, 40° 92' 13" E 41° 13' 56" N, 40° 92' 15" E
		Nizip		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi San. Tic. A.Ş. (Bafa 2)	Alabalık	600 ton/yıl	16.500	16.500	40° 94' 71" N, 40° 93' 715" E 40° 99' 04" N, 40° 93' 590" E 40° 98' 87" N, 40° 93' 532" E 40° 94' 55" N, 40° 93' 658" E
		Nizip		Mustafa KAPLAN	Alabalık	100 ton/yıl	3.000	3.000	40°80'52" N, 40° 97' 14" E 40°80'92" N, 40° 97' 23" E 40°81'19" N, 40° 97' 22" E 40°80'90" N, 40° 97' 14" E
		Karkamış		Özkan KARA	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	16.800	36°53'20"25 N, 38°02'05"41 E 36°53'22"37 N, 38°02'10"42 E 36°53'18"07 N, 38°02'13"25 E 36°53'15"94 N, 38°02'08"24 E
		Karkamış		Sermin KARA	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	16.800	36°53'06"46 N, 38°02'15"45 E 36°53'08"59 N, 38°02'20"45 E 36°53'04"28 N, 38°02'23"28 E 36°53'02"16 N, 38°02'18"28 E
		Karkamış		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi San. Tic. A.Ş. (Bafa 3)	Alabalık	650 ton/yıl	18.000	18.000	38° 00' 54" N, 36° 54' 12" E 38° 00' 49" N, 36° 54' 17" E 38° 00' 51" N, 36° 54' 19" E 38° 00' 57" N, 36° 54' 14" E
		Nizip		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Mer. San. Tic. A.Ş. (Bafa 5)	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	21.000	41°10' 29" N, 40° 92' 91" E 41°11' 45" N, 40° 92' 73" E 41°09' 40" N, 40° 92' 86" E 41°10' 55" N, 40° 92' 69" E
		Nizip		Ömer ÇAKAR	Alabalık	29 ton/yıl	1.000	450	37°58' 99" N, 37° 01' 81" E 37°58' 87" N, 37° 01' 90" E 37°58' 85" N, 37° 01' 37" E 37°58' 72" N, 37° 01' 46" E
		Karkamış		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Mer. San. Tic. A.Ş. (Bafa 4)	Alabalık	650 ton/yıl	18.000	18.000	41°12'53" N, 40°86'22" E 41°13' 3 4" N, 40° 86'26" E 41°13' 41" N, 40° 86'04" E 41°14'22" N, 40°86'08" E
		Nizip		Nebi ÇAKAR	Alabalık	250 ton/yıl	4.500	4.500	40°82' 26" N, 40°97'45" E 40°82'68" N, 40° 97'42" E 40°82' 19" N, 40° 97'35" E 40°81'77" N, 40°97'38" E

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Gaziantep ilinde yüzey alanı 50 ha olan Emen Gölü bulunmaktadır. İlimizde bulunan göletlere ait bilgiler aşağıdaki gibidir:

Çizelge 11 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar (DSİ, 2023)

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, hm ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (hm ³ /yıl)	Kullanım Amacı	Aşaması
Çubuk Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.752	254	1.48	Sulama	Proje
Çubuk 1 Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.17	146	0.95	Sulama	Planlama
Güneş Göleti	Homojen Toprak Dolgu	2.396	504	2.396	Sulama	Proje
Bayraktepe Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	2,567	612	2,567	Sulama	İnşa
Kuzuluk Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0.871	150	0.871	Sulama	İnşa
Hamidiye Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1,864	274	1,864	Sulama	İnşa
Çamlık Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.25	205	1	Sulama	İnşa
Yesemek Göleti	Homojen Toprak Dolgu	1,246	274	1,246	Sulama	İnşa

Gaziantep İlinde Gölet Rezervuar Yüzeyleri (DSİ, 2023)

Göletin Adı	Yüzey Alanı (ha)
Zülfikar	12
Yamaçoba	11
Çakmak	10
Burç	90
Nogaylar	9
Balıkalan	35
Gözü Höyük	9

Gaziantep İlinde Gölet Rezervuar Yüzeyleri (DSİ, 2023)

Barajın Adı	Yüzey Alanı (ha)
Tahtaköprü	5.200
Hancağz	870
Kayacık	1315
Karkamış	2.800

B.1.2. Yeraltı Suları

Gaziantep İlinde ova kapsamında, DSİ tarafından yapılan çalışmalarda, G.Antep Ovaları (Merkez, Oğuzeli, Nizip ve Karkamış), İslahiye-Fevzipaşa Ovaları ve Yavuzeli-Araban Ovalarında hidrojeolojik etütler yapılarak rapor haline getirilmiştir.

Gaziantep İlinde ova kapsamında, DSİ tarafından yapılan çalışmalarda, G.Antep Ovaları (Merkez, Oğuzeli, Nizip ve Karkamış), İslahiye-Fevzipaşa Ovaları ve Yavuzeli-Araban Ovalarında hidrojeolojik etütler yapılarak rapor haline getirilmiştir. Bu etütler neticesinde emniyetli su rezervleri tespit edilmiştir.

Araştırma ve işletme olarak açılan kuyularda yapılan değerlendirmeye göre ekonomik olarak yeraltısuyu işletmesine uygun alanların Araban ve Yavuzeli Ovaları ile Nurdağı ve İslahiye

Ovalarında olduğu tespit edilmiştir. Nurdağı ve İslahiye Ovalarında 8 adet kooperatif kurulmuş ve 98 kuyu ile 3305 ha tarım alanı yeraltısuyundan sulanabilir hale gelmiştir.

Ayrıca 31.12.2017 tarihi itibarıyla Gaziantep İl genelinde, vatandaşlar ve tüzel kişiler tarafından açılmış, içme-kullanma, zirai sulama, sanayi kullanım ve hayvansal sulama amaçlı toplam 26459 adet belgeli yeraltısuyu kuyusu bulunmaktadır. Bu kuyular için toplam 307,77 hm³/yıl yeraltısuyu tahsisi yapılmıştır.

Çizelge 12 – Yeraltı suyu potansiyeli (DSİ, 2023)

Kaynağın İsmi	Ortalama Debi (l/s)
Karapınar	350,61
Ardıl Çayı Gözü	1022,60
Karaali	236,11
Becali	137,64
Üçtut	150,72
Cağdın (Akpınar)	306,24
Kırkgöz Pınarı	156,82
Karpuzatan	295,44
Aynafar	409,79
Keret	183,36
Kamışbaşı+Bağlama	389,25

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Son yıllarda yağışların azalması ve kaynak beslenme bölgelerinde kontrolsüz olarak açılan sondaj kuyuları nedeniyle büyük kaynakların debileri azalmakta ve özellikle yaz döneminde küçük debili kaynaklar kurumaktadır.

Gaziantep İlinin jeotermal potansiyeli ile ilgili en sağlıklı bilgi MTA'dan alınabilir. Ancak bilindiği kadarıyla bazı şahısların derin sondaj kuyuları açmak suretiyle sıcak su elde etme girişimleri bulunmaktadır.

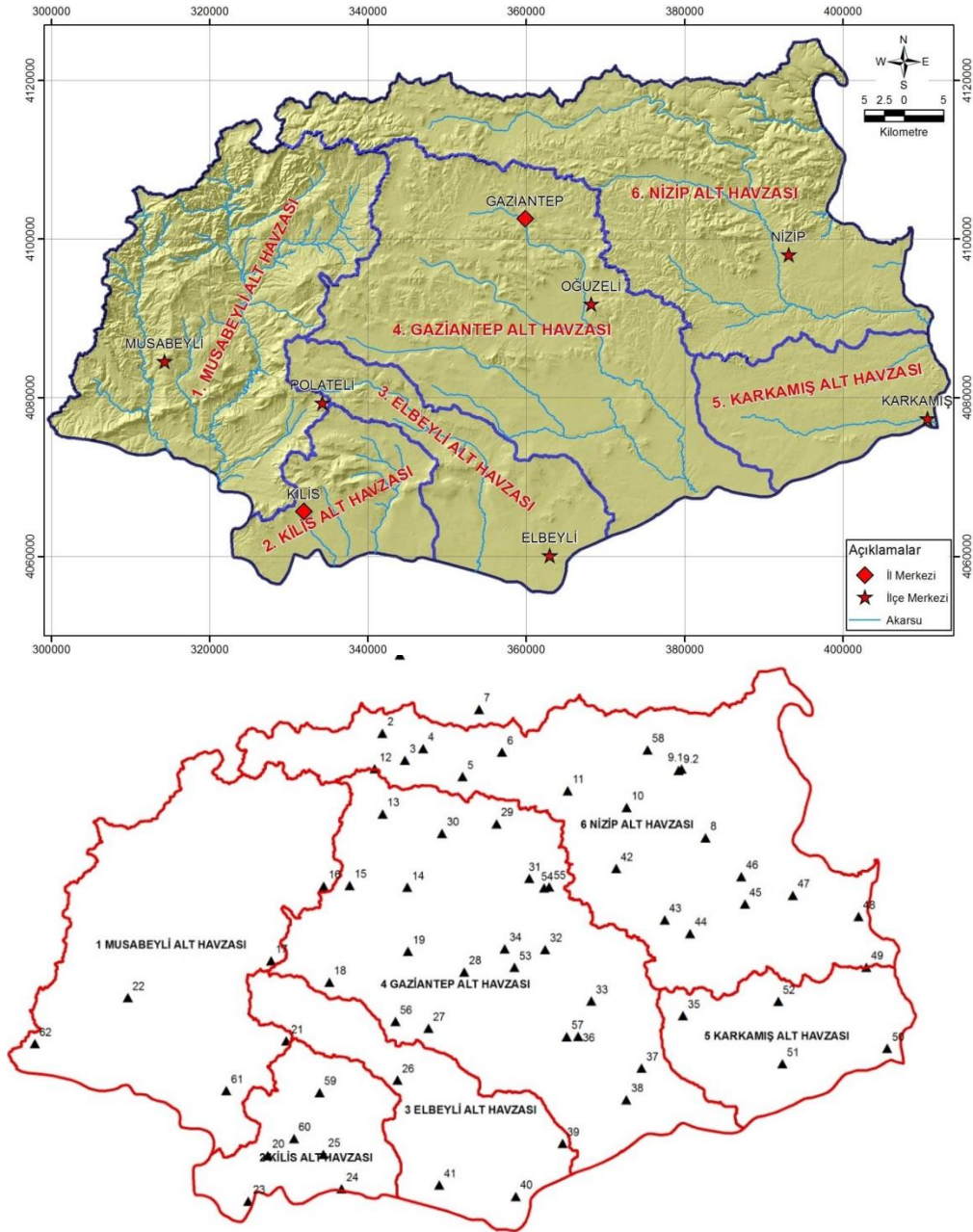
Yine Bölge Müdürlüğümüz sorumluluk sahasındaki tüm illerde olduğu gibi Gaziantep İlinde de yeraltısuyu kalite gözlem istasyonu bulunmamaktadır. Ancak "Gaziantep ve Kilis Ovaları Hidrojeolojik Etüt Raporu Yapılması ve Yaptırılması" işi kapsamında aşağıdaki krokide gösterilen noktalardan su numuneleri alınarak kimyasal ve ağır metal analizleri yaptırılmıştır.

	Kaynağın Adı	İlçesi	Köyü	Ortalama Debi (l/s)
1	Karapınar	Araban	-	350,61
2	Ardıl Çayı Gözü	Araban	-	1022,60
3	Karaali	Yavuzeli	-	236,11
4	Becali	Yavuzeli	-	137,64
5	Üçtut	Yavuzeli	-	150,72
6	Cağdın (Akpınar)	Oğuzeli	Akpınar	306,24
7	Kırkgöz Pınarı	Oğuzeli	Sazgın	156,82
8	Karpuzatan	Oğuzeli	-	295,44

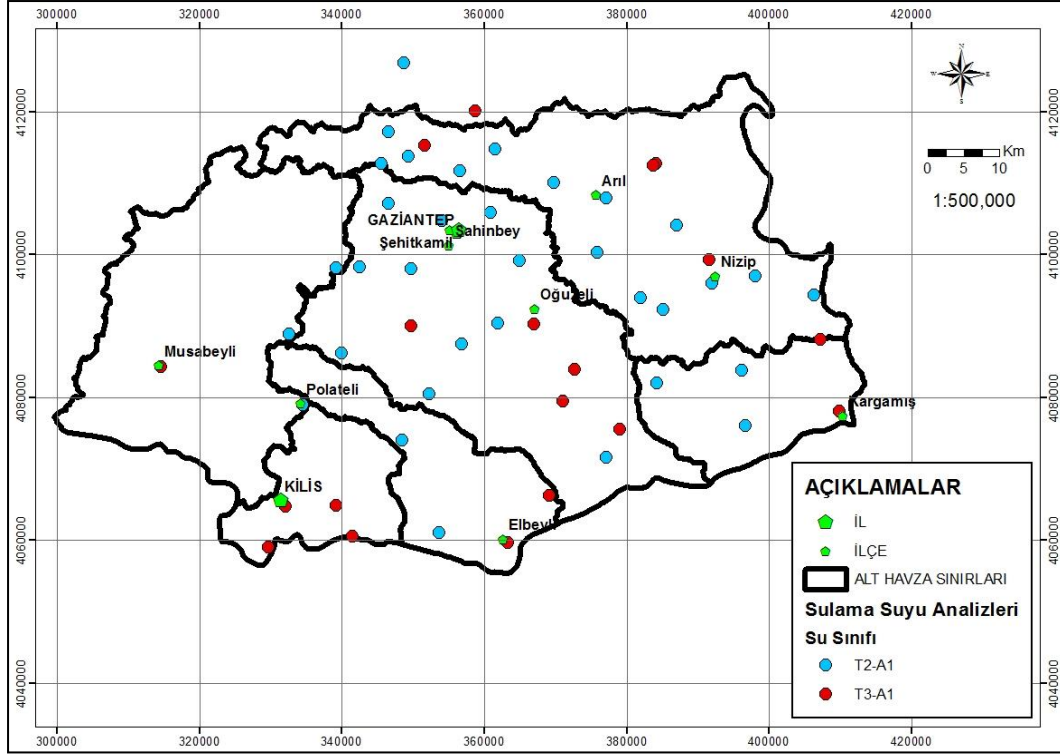
9	Aynafar	Oğuzeli	Y. Güneyse	409,79
10	Keret	Nizip	-	183,36
11	Kamışbaşı+Bağlama	İslahiye	-	389,25

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

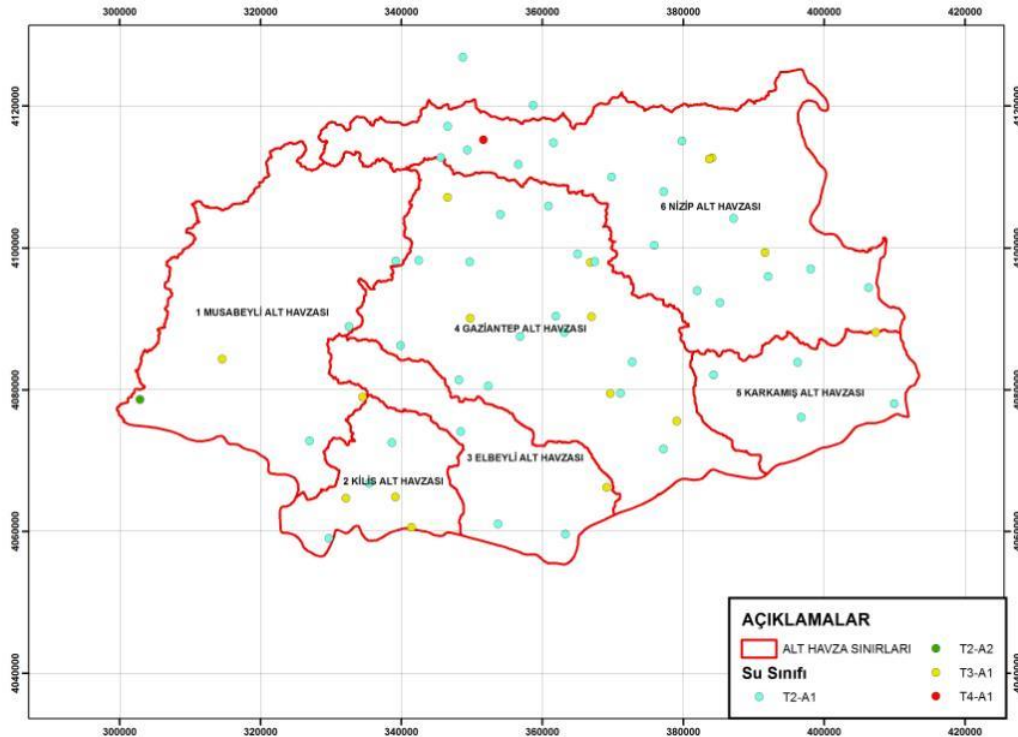
Gaziantep İlinde yeraltısuyu kalite gözlem istasyonu bulunmamaktadır. Ancak “Gaziantep ve Kilis Ovaları Hidrojeolojik Etüt Raporu Yapılması ve Yapıtırılması” işi kapsamında aşağıdaki krokide gösterilen noktalardan su numuneleri alınarak kimyasal ve ağır metal analizleri yaptırılmıştır. (DSİ.2018)

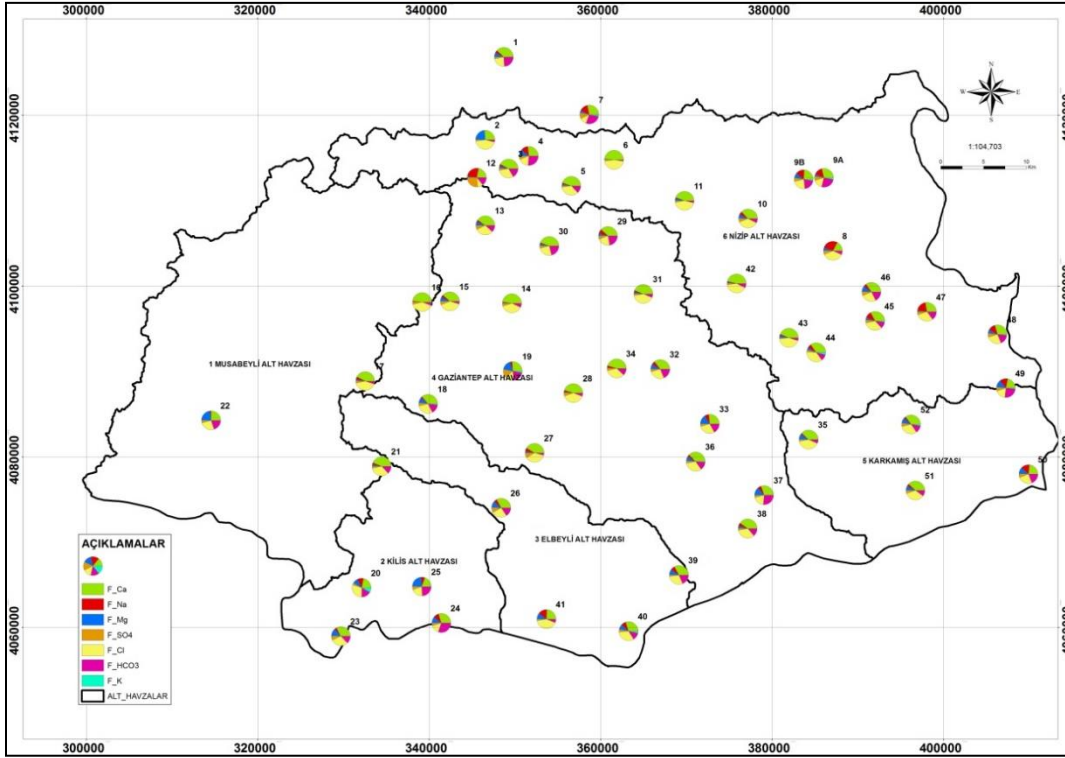

Harita 4 - Alınan su numunelerine ait lokasyon haritası

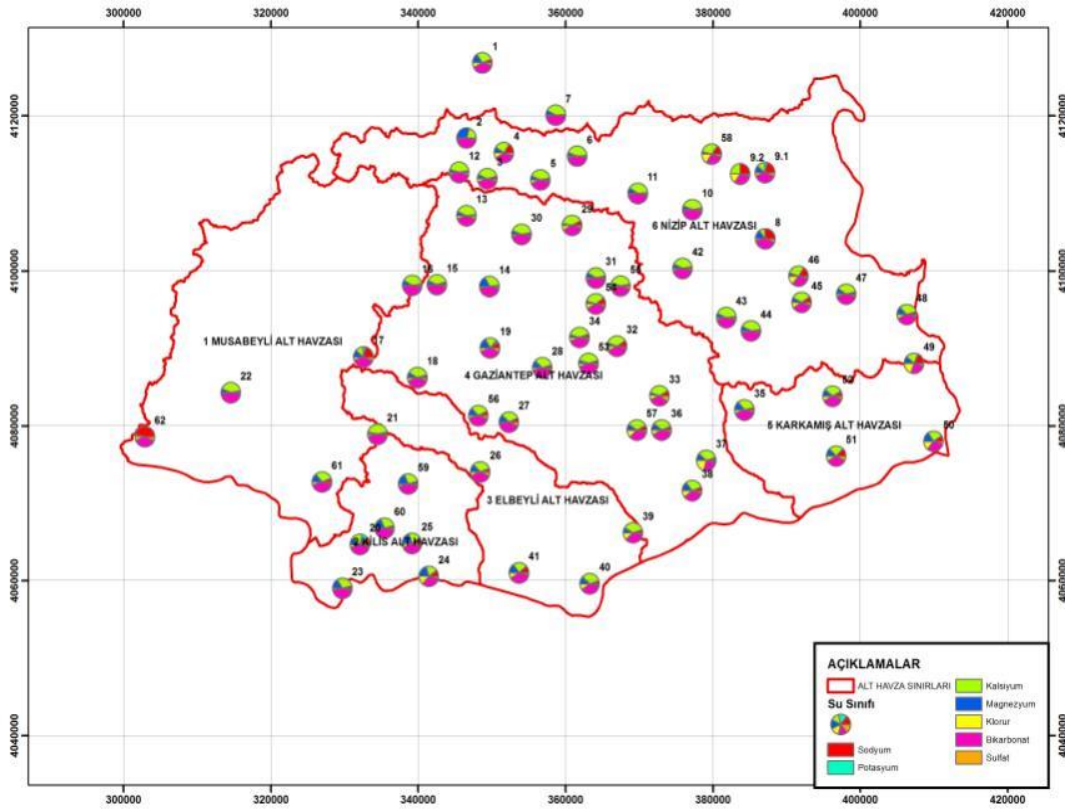

Harita 5 - İnceleme alanı su sınıfı haritası (Ekim 2013)

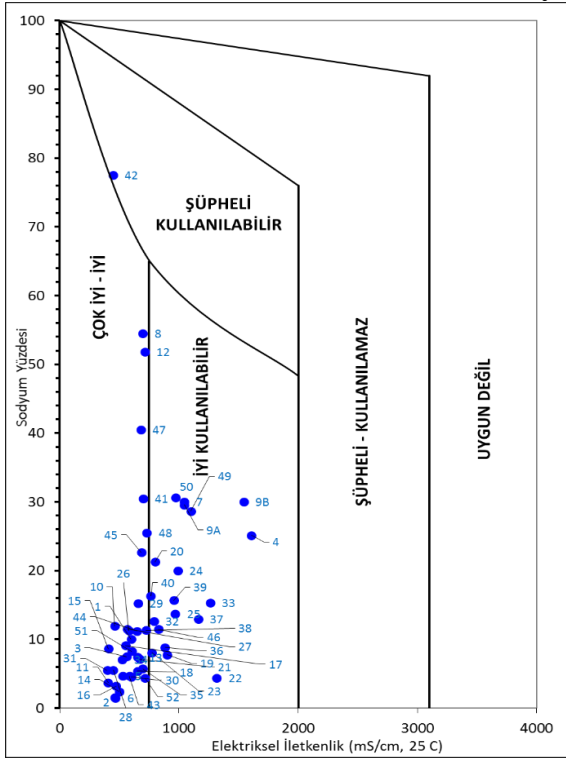

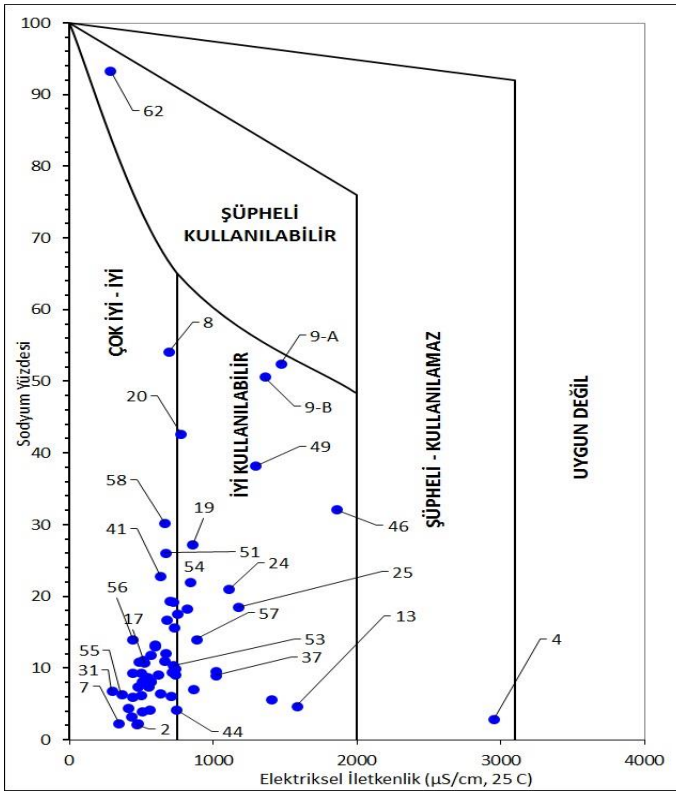
Harita 6 - İnceleme alanı % iyon dağılımı haritası (Ekim 2013)

Harita 7 -İnceleme alanı % iyon dağılımı haritası (Nisan 2014)

Şekil B.1 - Sondaj kuyu ve kaynak sularının sınıflandırılması Wilcox diyagramı (Ekim 2013)

B.3.1.2. Eysel Kaynaklar

Gaziantep Kent Merkezinin içmesuyu ihtiyacının önemli bir bölümü Kahramanmaraş İli sınırlarında bulunan Kartalkaya Barajı, Düzbağ kaynağı ve Mizmilli kuyularından sağlanmaktadır. Şehir geneli kırsal mahalleler ve İlçelerde ise önemli ölçüde yer altı su kaynakları kullanılmaktadır. Kartalkaya Baraj Gölü Pazarcık İlçe Merkezine çok yakın bir konumda olup, evsel kirleticilere maruz kalma riski en fazla olan kaynağımızdır. Kaynakların korunması için mevcut yönetmelikler ve Özel Koruma Planları hükümlerine uygun olarak bölgede rutin denetimler yapılmaktadır.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İlimizin Tarım Alanlar dağılımı Toplam tarım alanımız 345.781 hektar olup bunun 121.141 hektarı Tarla alanı, 213.365 hektarı Meyve Alanı ve 10.126 hektarı Sebze alanıdır.

B.3.2.2. Diğer

İl içerisinde vahşi depolama sahası bulunmamaktadır.

B.4. Denizler

B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu

İlimizin Denize kıyısı yoktur.

B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu

İlimizde Plaj bulunmamaktadır.

B.4.3. Acil Müdahale Planları

İlimizde kıyı tesisi bulunmamaktadır.

B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri

İlimizde atık kabul tesisleri ve atık alma gemileri bulunmamaktadır.

B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri

İlimizin Denize kıyısı yoktur.

B.4.6. Deniz Çöpleri

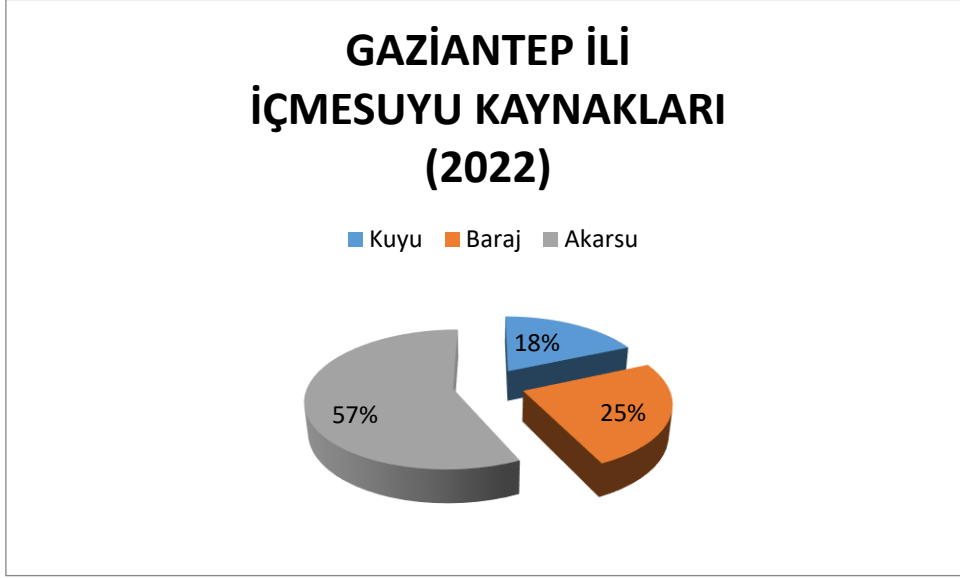
İlimizin Denize kıyısı yoktur.

B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

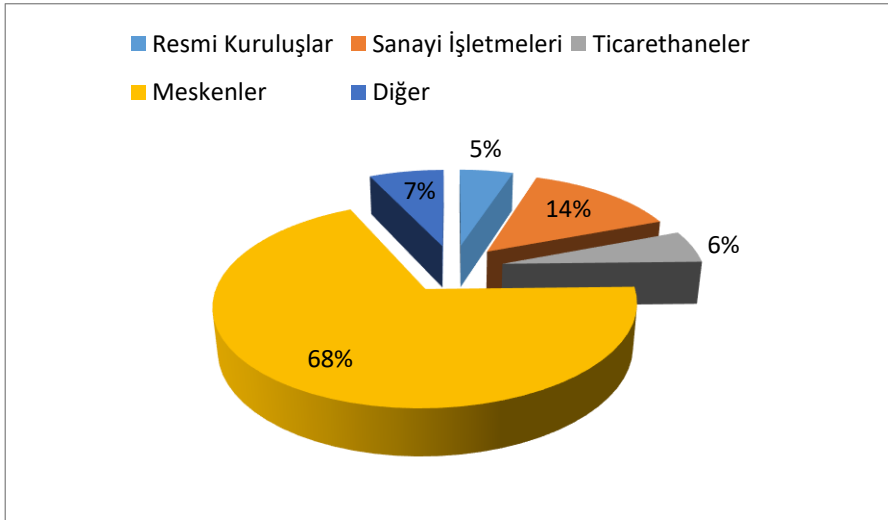
B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

2022 yılında mevcut kaynaklarımızdan çekilen su miktarları ve tüketimlere ait sektörel dağılımlar aşağıda sunulmuştur.

İçmesuyu Kaynakları		
Kuyu	Baraj	Akarsu
33.024.336	43.947.410	102.166.126

Grafik 27 - 2022 yılı GASKİ Genel Müdürlüğü tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı (Gaski 2023)

SEKTÖR	m ³ /YIL
Resmi Kuruluşlar	4,217,445
Sanayi İşletmeleri	12,575,856
Ticaretaneler	4,835,694
Meskenler	59,661,394
Diğer	6,103,200

Grafik 28 - 2022 yılı Tahakkuk Eden su miktarının sektörel dağılımı

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Gaziantep İlinde tüm yerleşim birimlerine içmesuyu temini sağlanmaktadır. Gaziantep İl nüfusu 2022 yılı sonu itibariyle 2.154.051 kişi olup, nüfusun 1.679.476 kişilik kısmı merkez içmesuyu şebekesinden (metropol) diğer nüfusun içmesuyu ihtiyacı ise yerel kaynaklardan sağlanmaktadır.

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

2022 yılında Şehir Merkezi İçmesuyu İhtiyacının 148.769.846 m³ lük kısmı içmesuyu arıtma tesislerinde arıtılarak, kalan kısım ise insani tüketim standartlarına uygun kalitede tüketiciye sunulmuştur. Tüketimlere ait sektörel dağılımlar Grafik 28’de gösterilmiştir.

Çizelge 14 – 2022 yılı İçmesuyu Kaynaklarından Çekilen Su Miktarları

İçme Suyu Temin Edilen Su Kaynağının Adı ve Koordinatları	Yeraltı suyu (m ³ /yıl)	Yerüstü suyu (m ³ /yıl)	Kaynaktan Çekilen Su Miktarı (m ³ /yıl)
Düzbağ Regülatörü	-	102.166.126,00	102.166.126,00
Kartalkaya Baraj Gölü	-	43.947.410,00	43.947.410,00
Mizmilli Kuyuları	27.662.633,00	-	27.662.633,00
Şehir İçi Kuyuları	2.705.393,12	-	2.705.393,12
Nizip Caddesi Kuyusu (Arıtmaya Verilen)	2.656.310,33	-	2.656.310,33
TOPLAM	33.024.336,45	146.113.536,00	179.137.872,45
Yıllık arıtılan su miktarı (m³/yıl) (Arıtma uygulanıyor ise)	148.769.846		

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Çizelge 15 – 2022 yılı İçmesuyu Kaynaklarından Çekilen Su Miktarları

İçme Suyu Temin Edilen Su Kaynağının Adı ve Koordinatları	Yeraltı suyu (m ³ /yıl)	Yerüstü suyu (m ³ /yıl)	Kaynaktan Çekilen Su Miktarı (m ³ /yıl)
Düzbağ Regülatörü	-	102.166.126,00	102.166.126,00
Kartalkaya Baraj Gölü	-	43.947.410,00	43.947.410,00
Mizmilli Kuyuları	27.662.633,00	-	27.662.633,00
Şehir İçi Kuyuları	2.705.393,12	-	2.705.393,12
Nizip Caddesi Kuyusu (Arıtmaya Verilen)	2.656.310,33	-	2.656.310,33
TOPLAM	33.024.336,45	146.113.536,00	179.137.872,45
Yıllık arıtılan su miktarı (m³/yıl) (Arıtma uygulanıyor ise)	148.769.846		

B.5.2. Sulama

Tarıma Elverişli Arazi: 3.471.237 da

Sulu Tarım Arazisi:670.430 da

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

İlimizde 13 adet sulama kooperatifi bulunmaktadır. Sulama Kooperatifleri ve Birliklerinin alanlarında salma sulama yapılmamaktadır. Yalnızca Cazibeli, Pompajlı ve Yağmurlama sulama yapılmaktadır. Kooperatif ve Birliklerce sulama yapılan alan 19.370 da dır.

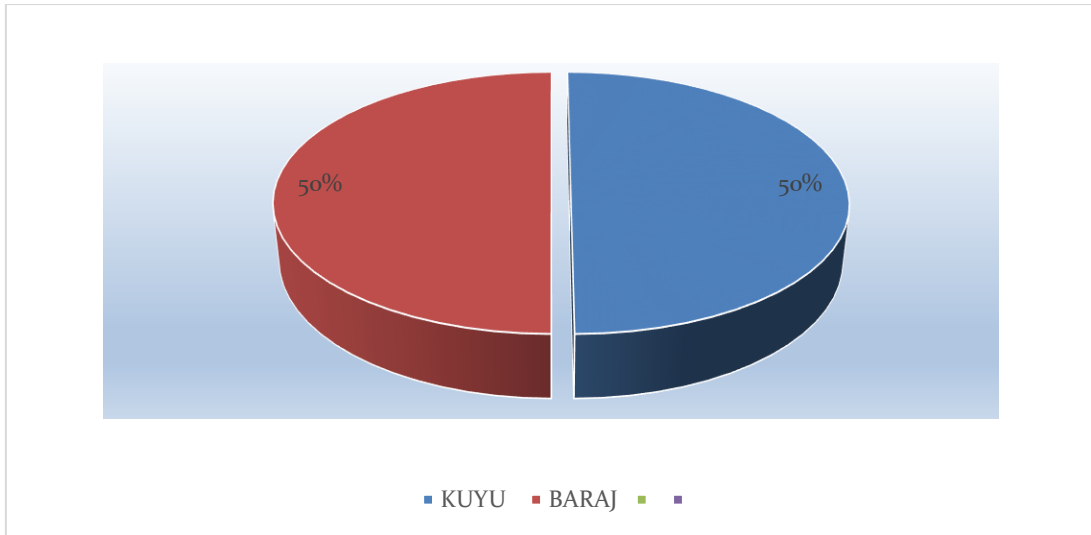
B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

İlimizde kullanılan sulama yöntemlerine bakıldığında sulama birlikleri ve kooperatiflerin kullandığı damla sulama, yağmurlama ve basınçlı sulama yöntemleri ile minimum su kaybı ile optimum bitki gelişimi amaçlanmaktadır. Bu yöntemlerde sulamadan dönen su söz konusu olmamaktadır.

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

Gaziantep Organize Sanayi Bölgesinde tesislerde kullanılan su Kartalkaya Barajından ve kuyulardan sağlanmaktadır. Organize Sanayi Bölgesinde kullanılan suyun temin edildiği yere ait bilgiler aşağıdaki gibidir

Tesislerde kullanılan Su Kaynağı: Gaski Kartalkaya Barajı + Kuyusuyu Alıcı Ortam Deşarj Noktası

Grafik 29 – Gaziantep ilinde 2022 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı (OSB, 2023)

2022 yılı içerisinde GASKİ kaynaklarından 12,575,856 m³ lük kısım Sanayi ihtiyacı için kullanılmış olup, bu oran tahakkuk eden toplam miktarın (87.393.589 m³) % 14.39 kısmını oluşturmaktadır.

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Gaziantep İlindeki Hidroelektrik Santralleri (DSİ, 2023)

İşletmede Olan	Karkamış	189 MW		652 Gwh/yıl	
	Karşıyaka Bayramlı	1,59 MW		8,32 Gwh/yıl	
	Bayramlı Regülatörü	0,66 MW		3,14 Gwh/yıl	
	Toplam	191,3 MW	%99,5	663,5 Gwh/yıl	%99
İnşaatı Devam Eden	Kurtuluş Regülatörü	0,88	% 0,46	7,04 Gwh/yıl	% 1
	İl Hidroelektrik Enerji Toplamı	192 MW	% 100	670 Gwh/yıl	% 100

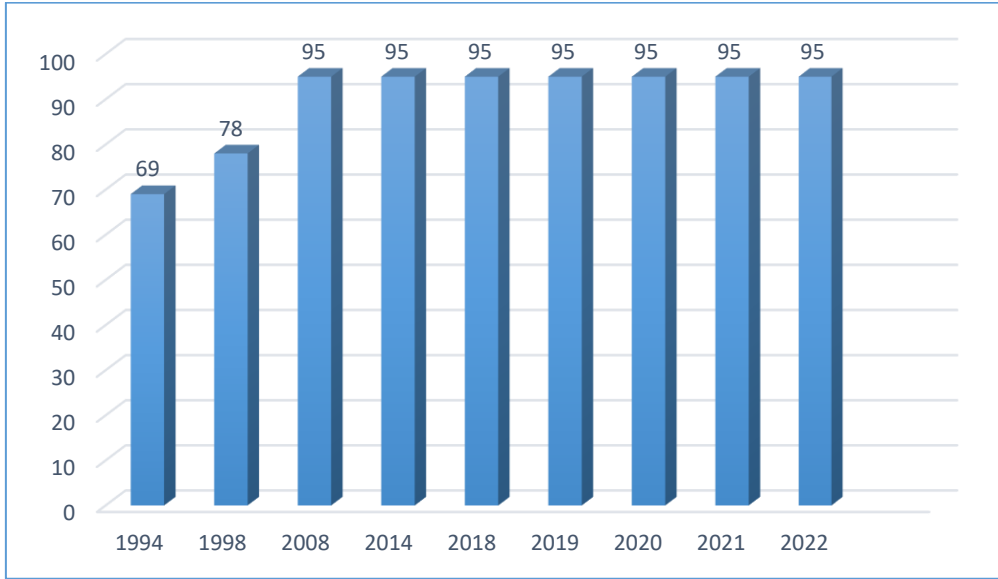
B.5.5. Rekreatif Su Kullanımı

Gaziantep İl Merkezinde Park, bahçe ve WC'lerde 2022 yılında toplam 5.052.593 m³ su kullanılmış olup bu oran Tahakkuk eden toplam miktarın (87.393.589 m³) % 5.78 lik kısmını oluşturmaktadır.

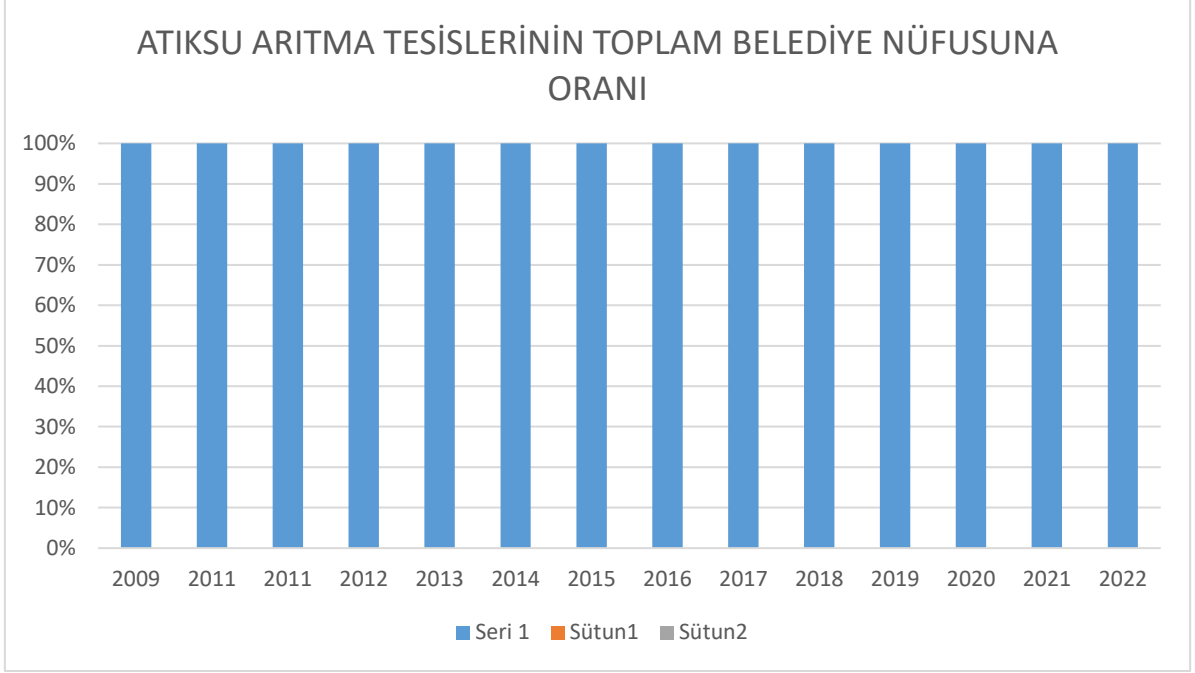
B.6. Çevresel Altyapı

B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

İlimiz genelinde mevcut yerleşim alanlarında % 95 oranında kanalizasyon hizmeti sağlanmaktadır

Grafik 30 – Yıllar bazında kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı (TÜİK, 2023)

Grafik 31 – Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı
(TÜİK, 2023)

Çizelge 16 – 2022 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu (GASKİ, 2023)

Yerleşim Yerinin Adı		Belediye Atıksu Arıtma Tesisi/ Deniz Deşarjı Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası Koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/gün)
		Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri						
İl Merkezi	Gaziantep/Büyükşehir/Merkez A.A.T.	x				x		200.000	3,31		-	1.430.000	250
	Gaziantep/Şahinbey/Kızılhisar A.A.T.	x					x	46.500	0.28		-	120.000	18
	Gaziantep/Şahinbey/GASKİ Burç P.A.A.T.	x				x		1.000	0.0093		-	4.000	0.02
	Gaziantep/Şahinbey/GASKİ Gülpınar P.A.A.T.	x				x		500	0.0046		-	2.000	0.01
	Gaziantep/Şahinbey/Gaskispor P.A.A.T.	x				x		20	0.00023		-	100	0.0005
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Arıl P.A.A.T.	x				x	x	800	0.008		-	3.500	0.019
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Işıklı P.A.A.T.	x				x		800	0.007		-	3.000	0.019
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Akçaburç-İncesu P.A.A.T.	x				x		400	0.0035		-	1.500	0.008
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Sarısalıkm P.A.A.T.	x				x		1.400	0.013		-	5.500	0.032
İlçeler	Araban/Araban A.A.T.	x					x	2.850	0.022		-	9.500	4,5
	Araban/GASKİ Aşağı ve Yukarı Karavaiz P.A.A.T.	x				x		600	0.005		-	2.000	0.014
	Araban/GASKİ Elif P.A.A.T.	x				x		800	0.007		-	4.000	0.02
	İslahiye A.A.T.			x							-		
	İslahiye/GASKİ Türkbahçe P.A.A.T.	x				x		800	0.0093		-	4.000	0.02
	Nizip A.A.T.			x							-		
	Nizip/GASKİ Suboyu P.A.A.T.	x				x		600	0.0046		-	3.000	0.014
	Yavuzeli A.A.T.			x							-		
	Nurdağı A.A.T.	x					x	3.650	0.03		-	13.000	5
	Nurdağı/GASKİ Şatırhüyük P.A.A.T.	x				x		1.000	0.009		-	5.000	0.022
	Karkamış A.A.T.			x							-		
Oğuzeli/Oğuzeli A.A.T.	x					x	8.000	0.07		-	30.000	6,5	

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 5.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Çizelge 17 – 2022 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu

(Kaynak, yıl)

OSB/Serbest Bölge/Sanayi Sitesi Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi	Var	90.000	Var	Kimyasal + İleri Biyolojik	139	Samözü Deresi

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 5.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

Münferit 13 adet atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır.

B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi

Gaziantep Büyükşehir Belediyesine ait düzenli depolama tesisinde oluşan sızıntı suları sızdırmazsız lagünlerde depolanarak deponide bulunan atıksu arıtma tesisinde arıtılmaktadır.

B.6.4. Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı

Herhangi bir yeniden kullanım bulunmamaktadır.

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

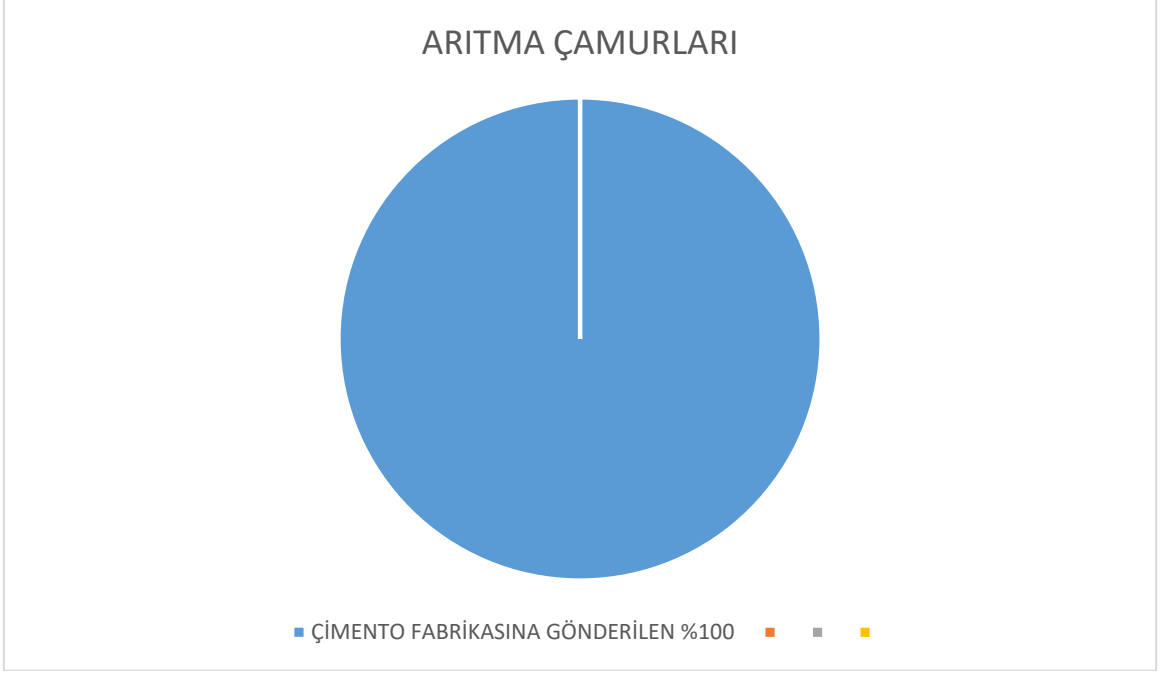
B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

Şehitkamil İlçesi OSB Bölge Müdürlüğüne bağlı 4.OSB 83414 Nolu Cadde N:14 adresinde faaliyet gösteren Dülük Mevkiindeki evsel ve endüstriyel atıksu arıtma tesisinden kaynaklı arıtma çamurunun vahşi olarak depolandığı alanda 28.07.2022 tarihinde meydana gelen taşma/döküntü/sızma sonucunda toprak kirliliği meydana gelmiştir.

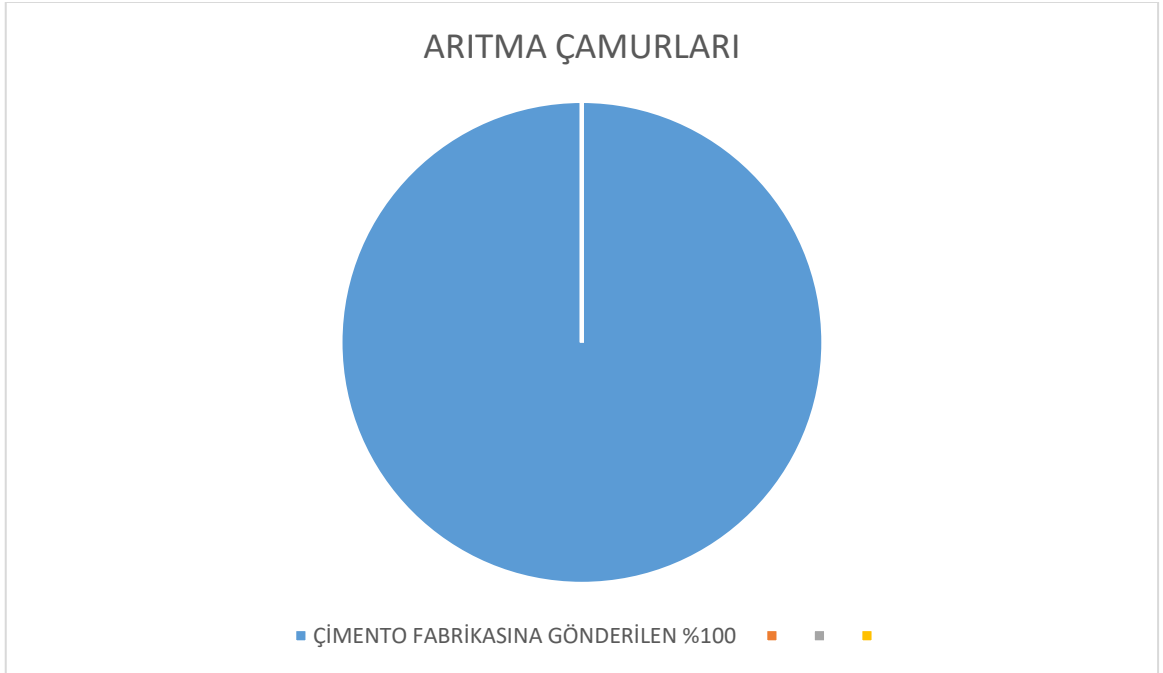
Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik 19.Madde gereğince komisyon oluşturulmuştur. Yönetmelik 21.maddesi gereğince Yeterlilik koşullarına haiz uzman kuruluş tarafından Saha Durum ve Risk Değerlendirme Ön raporu hazırlanmış, komisyonca nihai rapor hazırlanmaksızın ara müdahale çalışmasının sonlandırılmasına, takip gerektiren saha olması kararı verilmiştir.

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi

Arıtma tesislerimizden çıkan arıtma çamurlarının tamamı çimento fabrikasına gönderilip yakma yöntemi ile çamur bertarafı sağlanmaktadır.

Grafik 32 – 2022 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi
(Gaski, 2023)

Grafik 33 - 2022 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi
(Gaski, 2023)

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

“Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği” kapsamında mevcut planlar incelenmiş olup, İlimizde henüz kapanan bir tesis olmadığı için herhangi bir çalışma mevcut değildir. Maden Atıkları Yönetmeliği kapsamında sunulan raporlar incelenmektedir.

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

Çizelge 18 – 2022 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları

(2023)

Bitki Besin Maddesi	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	18777	331.323
Fosfor	6526	
Potas	529	
TOPLAM		

Çizelge 19 - 2022 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)

(2023)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Zararlı Böcek Mücadelesinde Kullanılırlar	7,699 ton 177.966lt	-
Herbisitler	Yabancı ot Mücadelesinde Kullanılırlar	0,183 ton 105.767lt	-
Fungisitler	Mantari Hastalıklarda Kullanılırlar	155,799 ton 51.091lt	-
Rodentisitler	Tarla Faresi Mücadelesinde Kullanılır	3,74 ton	-
Nematositler	Nematodlarla Mücadelede Kullanılır	-	-
Akarisitler	Örümceklerle Mücadelede Kullanılır	0,56 ton 2.330lt	-
Kışlık ve Yazlık Yağlar	-	-	-
Diğer	-	-	-
TOPLAM	-	167,982 ton 337.154lt	-

Çizelge 20 - 2022 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analiz sonuçları

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)

NOT: İlimizde 2020 yılındaki topraktaki pestisit vb. tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analiz bulunmamaktadır. (İlgili kurumdan güncel veri alınamamıştır.)

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

Gaziantep İlinde endüstriyel tesisler yoğunluklu olarak Organize Sanayi Bölgelerinde yer almaktadır. OSB bölgesinde endüstriyel atıksu arıtma tesisi mevcutlu sürekli ölçümleri yapılmaktadır. Merkez Büyükşehir arıtma tesisi mevcut olup İlçelerde küçük çaplı arıtma tesisi bulunmaktadır. Gaziantep ili sınırlarında oluşan evsel ve endüstriyel atıksular arıtılarak yönetmelik sınır değerlerini sağlayarak alıcı ortama verilmektedir.

Kaynaklar

- Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı
- Gaziantep Tarım ve Orman İl Müdürlüğü
- Gaziantep OSB Bölge Müdürlüğü

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları

İlimiz merkezinden toplanan atıklar şehir merkezinin Güneydoğusunda ve 11 km uzaklıktaki Mazmahor Uzundere Mevkiinde Düzenli Katı Atık Depolama Tesisinde bertaraf edilmektedir. 1992 yılında projelendirilen ve 1993 Nisan ayında inşasına başlanan Gaziantep Büyükşehir Belediyesine ait Düzenli Katı Atık Depolama Tesisi, 1996 yılı Haziran ayında işletmeye açılmıştır. Düzenli Depolama Alanı Gaziantep iline 50 yıl boyunca hizmet edecek şekilde planlanmış olup 30 milyon m³ kapasiteye sahiptir.

Gaziantep merkezinde oluşan günlük evsel nitelikli katı atık miktarı ortalama 1800 tondur. İlimizde merkez ilçelerdeki konutlar, ticari kuruluşlar ile resmi kurum ve kuruluşlardan toplanan katı atıklar konteynerlerde biriktirilmekte, presli çöp toplama araçları ile Büyükşehir belediyesine ait katı atık düzenli depolama alanında bertaraf edilmektedir. Alanda Mekanik Biyolojik Ayrıştırma Tesisi bulunmakta olup, 1. Etabı atık işleme kapasitesi 100.000 ton/yıl'dır. 2022 yılında evsel atıklardan ayrıştırılan ambalaj atığı toplam 17,5 tondur.

Ayrıca Nizip İlçesinde de katı atık düzenli depolama tesisi bulunmakta olup, söz konusu tesise Karkamış İlçesinin katı atıkları da gelmekte ve sahada 170 ton/gün katı atık depolanmaktadır.

İlimizde, Şehitkamil ilçesinde 1 tane, Nurdağı-İslahiye ilçeleri mevkiinde 1 tane, Araban-Yavuzeli ilçeleri mevkiinde 1 tane olmak üzere toplamda 3 tane katı atık transfer istasyonu bulunmakta olup, evsel atıklar günlük olarak merkez katı atık düzenli depolama sahasına taşınmaktadır.

Merkez ve Nizip Sahalarında katı atıktan elektrik enerjisi üretilmektedir. Merkez Sahada 13,5 MGW lisans alınmış olup, 13 motor ile üretim yapılmaktadır. Günlük üretim 225 MGW'tır. 2022 yılında yaklaşık 25.000 konutun elektrik tüketimi karşılanmış olup, 72.898 MW elektrik enerjisi üretilmiştir. Nizip Sahasında 3,12 MGW lisans alınmış olup, 1 motor ile günlük 20 MGW enerji üretilmektedir. 2022 yılında yaklaşık 2.500 konutun elektrik tüketimi karşılanmış olup, 6.943,16 MGW elektrik enerjisi üretilmiştir.

Çizelge 21 - 2022 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri (Belediyeler, 2023)

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Büyükşehir Belediyesi / Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Birlik Üyesi Olmayan İlçe Belediyeleri	Nüfus* (*)		Toplanan Atık Miktarı (ton/gün)		Sıfır atık yönetim sistemi çerçevesinde kaynağında ayrı toplanan Atık Miktarı (ton/gün)	Tesis İşletmecisi (*) (Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ))*	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi Türü				
			Yaz	Kış	Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Düzenli Depolama Öncesi Yapılan Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon, ATY vb.)	Atık Yakma	Depo Gazından Enerji Üretimi	Diğer
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	GBB (Merkez Katı Atık Sahası)		1.077.025		1800	1800		BŞ	X	Mekanik Ayırma		X	
	GBB (Nizip Katı Atık Sahası)		74.193		170	170		BŞ	X			X	
Şehitkamil Belediyesi	-	-	857.167		131.072	130.169	21,18	ÖS	X				
İslahiye Belediyesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nizip Belediyesi	-	-	148386		128	128		B	X				
Karkamış Belediyesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Şahinbey Belediyesi	-	-	941.055		784,09	827,87	1.071	B	X				
Nurdağı Belediyesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yavuzeli Belediyesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oğuzeli Belediyesi	-	-	33.397		6.317,37	5.369,66	-	B	X				
Araban Belediyesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İl Geneli													

*TÜİK nüfus verilerinde mevsim ayrımı (yaz/kış) bulunmamaktadır.

*Belediye(B), Özel Sektör(OS), Belediye Şirketi(BŞ) seçeneklerinden uygun olanın sembolünü yazınız.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

“Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında yapılan çalışmalara değinilmelidir. Eğer mevcut ise, oluşan hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atığı miktarları, döküm sahalarının yeri, inşaat yıkıntı atıklarının depolandığı III. Sınıf düzenli depolama tesisi yeri, kapasiteleri ile inşaat ve yıkıntı atıklarının geri kazanıldığı tesisler var ise yeri ve kapasite bilgileri vb bilgilere de yer verilmelidir.

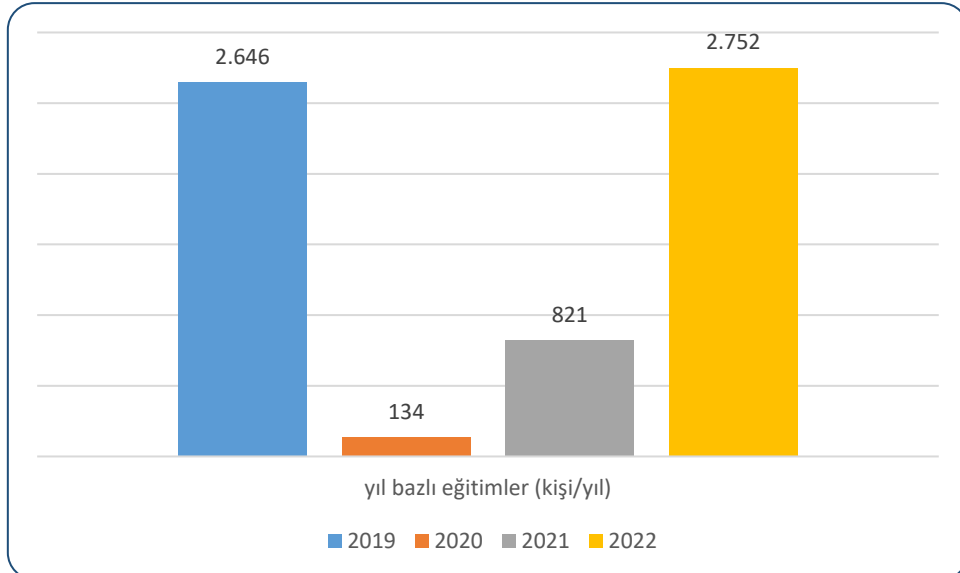
Çizelge 22 – 2022 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi
(Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, 2023)

Belediye Adı	Üretilen İnşaat /Yıkıntı Atığı Miktarı (m ³ /yıl)	Ortaya Çıkan Hafriyat Toprağı Miktarı (m ³ /yıl)	İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Yönetimi		Hafriyat Toprağı Yönetimi
			Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Düzenli Depolama Tesisi Sayısı	Döküm Sahası Sayısı
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	71.371,96	15.378.578,70	2	2	2
İl Geneli (Toplam)	71.371,96	15.378.578,70			

C.3. Sıfır Atık Yönetimi

C.3.1. Eğitimler

2022 yılında Sıfır Atık kapsamında il genelinde 2752 kişiye eğitim verilmiştir.

Grafik 34 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2023)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

Çizelge 23 – 2022 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü ve Belediyeler, 2023)

Atık Getirme Merkezi (AGM) /Mobil AGM	Belediye/AVM	Atık Getirme Merkezi Sayısı	AGM Alan Bilgisi(m ²)	Toplanan Atık Grupları
Atık Getirme Merkezi	Şehitkamil Belediyesi	1	7000	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13
	Şahinbey Belediyesi	1	1.175	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13
Mobil Atık Getirme Merkezi	Şehitkamil Belediyesi	4	7 bölmeli	Atık kağıt, atık plastik, atık cam, atık metal, atık pil, tekstil atıkları
	Şahinbey Belediyesi	12	25	Atık kağıt, atık plastik, atık cam, atık metal, atık pil, bitkisel atık yağ
Atık Getirme Merkezi	Forum AVM	1		1, 2, 3, 4, 6, 8, 12
Mobil Atık Getirme Merkezi	Sankopark AVM	1	-	Atık kağıt, atık plastik, atık cam, atık metal, atık pil, bitkisel atık yağ, atık elektrikli ve elektronik eşya, tekstil atıkları

C.3.3. Sıfır Atık Belgesi Alan ve Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı

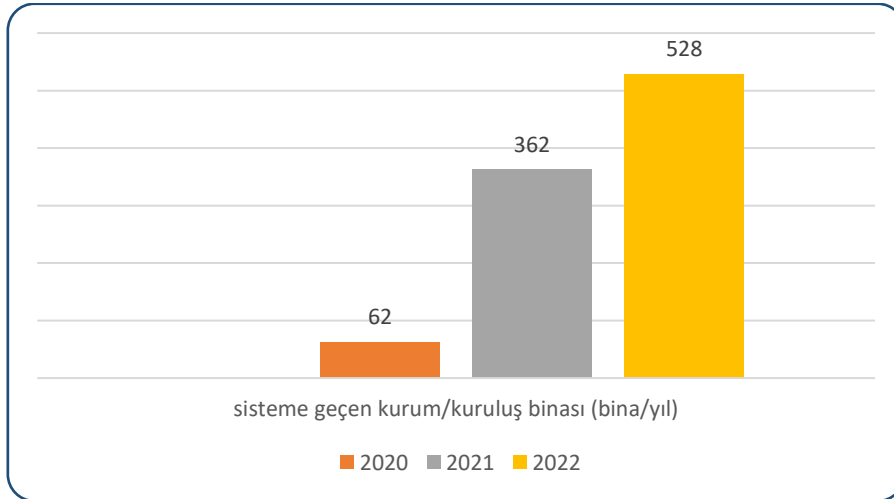
Çizelge 24 – 2022 yılı itibariyle sıfır atık sistemini kuran ve belediye geneli temel seviye sıfır atık belgesini alan belediye sayısı

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2023)

Sıfır Atık Yönetim Sistemine Geçmesi Gereken Mahalli İdareler	İl Genelindeki Toplam Sayı	Sıfır Atık Belgesi Alan Belediye Sayısı
Büyükşehir İlçe Belediyeleri (250.000 Nüfus ve üzeri)	2	2
Büyükşehir İlçe Belediyeleri (250.000 Nüfus altı)	7	-
Büyükşehir Dışındaki İl, İlçe, Belde Belediyeleri İl Merkez İlçe Belediyeleri	-	-
Belediye Birlikleri	-	-
Büyükşehir Dışındaki İl, İlçe, Belde Belediyeleri İl Merkez İlçe Belediyeleri Dışındaki Diğer Belediyeler	-	-
İl Özel İdareleri Mücavir Alan Dışı	-	-

Çizelge 25 – 2022 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan (faaliyet bildiren) ve temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina yerleşkelerin sayısı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2023)

Kurum Türü	Toplam Kurum Sayı	Sıfır Atık Belgesi alan bina/yerleşke sayısı
300 ve üzeri Konuta Sahip Siteler	10	-
Akaryakıt istasyonları ve Dinlenme Tesisleri	282	21
Alışveriş Merkezleri	4	2
Belediyeler	9	4
ÇŞİD İl Müdürlüğü	1	1
Eğitim Kurumları ve Yurtlar	1089	99
Havalimanları	1	1
İl Özel İdareleri	-	-
İş merkezi ve Ticari Plazalar	4	1
Kamu Kurum ve Kuruluşları	498	126
Konaklama İşletmeleri	49	8
Limanlar	-	-
Organize Sanayi Bölgeleri	3	1
Sağlık Kuruluşları	196	25
Tren ve Otobüs Terminalleri	3	-
Zincir Marketler	606	502
Serbest Bölgeleri, Sanayi Siteleri	1	1
Laboratuvarlar, Hukuk Büroları, Dernek, Kooperatif, Çevre Danışmanlık Firmaları ve Meslek Kuruluşları, Tüzel Kişiliğe Sahip Kuruluşlar	10	1
Kafeterya ve Restoranlar	3	-
Kargo Şirketleri	42	-
27/11/2014 tarihli ve 29188 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği kapsamında ambalajlı ürün satışı yapan yerler	5	-

Grafik 35 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen il genelindeki bina ve yerleşkelerin sayısı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2023)

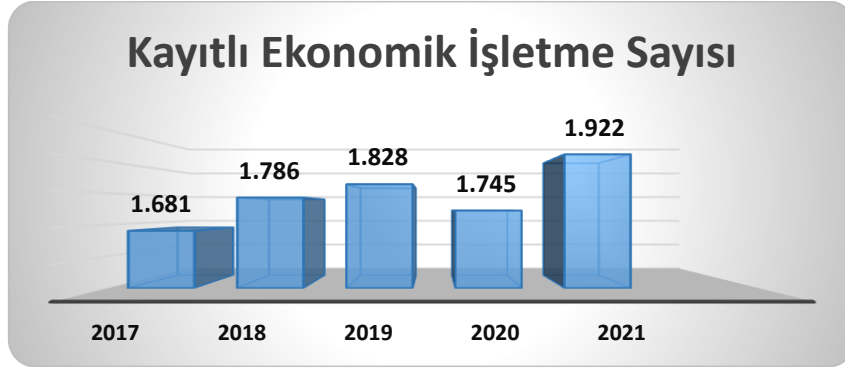
C.4. Ambalaj Atıkları

Çizelge 26 - 2020 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları (kg)
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2023)

Ambalaj Cinsi	Toplanan Ambalaj Atığı Miktarı	Geri Kazanılan Ambalaj Atığı Miktarı
Plastik	8.272.074	8.269.264
Metal	367.055	361.789
Kompozit	309.548	309.548
Kağıt Karton	22.728.092	22.714.072
Cam	8.325	8.320
Ahşap	10.878.687	10.876.827
Karışık	376.636	376.536
Toplam	42.940.417	42.916.356

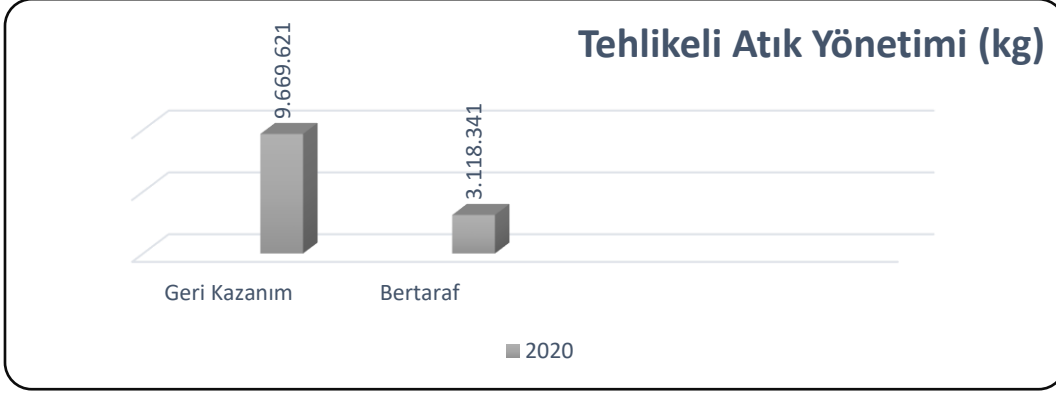
Çizelge 27 - Kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(Ambalaj Bilgi Sistemi, 2023)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı	1616
Ambalaj Üreticisi Sayısı	203
Tedarikçi Sayısı	103

Grafik 36 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2023)

C.5. Tehlikeli Atıklar

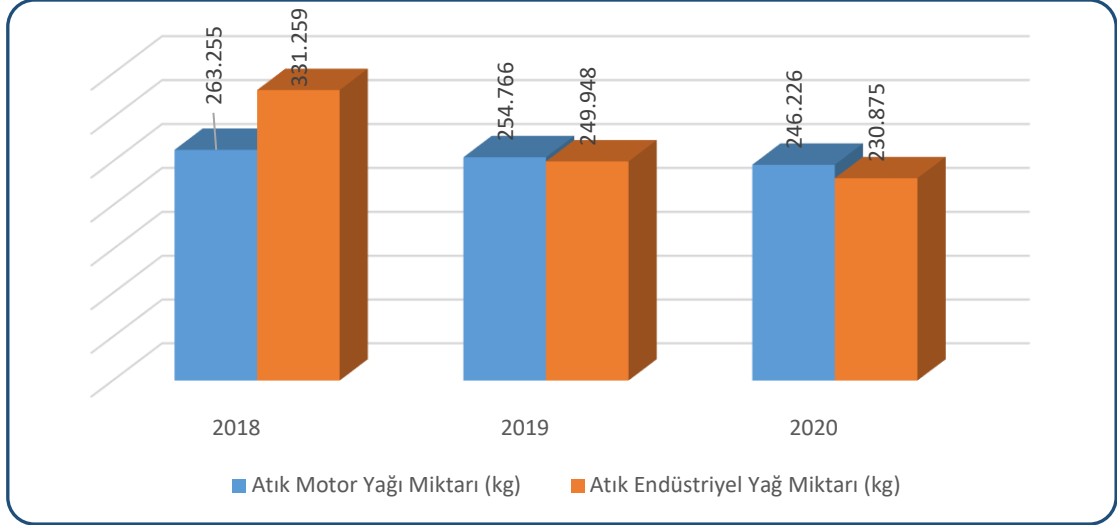
Grafik 37 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

Çizelge 28 - 2020 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (kg)
D10	Yakma (karada)	3.401
D15	D1 ile D14 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atığın üretildiği alan içinde geçici depolama (ara depolama tesisleri ve toplama işlemi hariç)	2.134
D5	Özel mühendislik gerektiren toprağın altında veya üstünde düzenli depolama (çevreden ve her biri ayrı olarak izole edilmiş ve örtülmüş hücreli depolama ve benzeri)	172.442
D8	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen biyolojik işlemler	60
D9	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen fiziksel-kimyasal işlemler (örn: buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon ve benzeri)	2.940.304
R1	Enerji üretimi amacıyla başlıca yakıt olarak veya başka şekillerde kullanma	3.666.269
R12	Atıkların R1 ile R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi	3.541.471
R13	R1 ile R12 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atıkların stoklanması (atığın üretildiği alan içinde geçici depolama, toplama hariç)	292.358
R2	Solvent (çözücü) ıslahı/yeniden üretimi	11.940
R3	Solvent olarak kullanılmayan organik maddelerin ıslahı/geri dönüşümü (kompost ve diğer biyolojik dönüşüm süreçleri dahil)	267.391
R4	Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/geri dönüşümü	1.249.982
R5	Diğer anorganik maddelerin ıslahı/geri dönüşümü	164.402
R9	Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya diğer tekrar kullanımları	475.808

*Atık Beyan Sisteminde yer alan tehlikeli atık verisi, atık üreticilerinin gerçekleştirdikleri beyanlardan oluşmakta olup edilen yılda atık üreticisinin tesisinde oluşan ve geri kazanım/bertaraf amacıyla atık işleme tesisine gönderilen tehlikeli atık verisini içermektedir.

C.6. Atık Yağlar

Grafik 38 – Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları &
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

Çizelge 29 – 2020 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

Geri kazanım ^{&} (kg)	Nihai bertaraf (kg)	İhracat (kg)	Stok (kg)
477.101			955

[&] Ek yakıt olarak kullanım dahildir.

2020 yılında 23 adet, 2021 yılında 46 adet, 2022 yılında 4 adet MOYDEN belgesi düzenlenmiştir.

C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

Atık üreticileri tarafından Atık Beyan Sistemine gerçekleştirilen beyanlardan elde edilen atık pil ve akümülatörlerin toplam miktarını gösterir.

Çizelge 30 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

2017	2018	2019	2020
128.747	260.573	107.689	150.502

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

02/04/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliğinin Ek-4 Atık Listesinde yer alan; “20 01 25 - Yenilebilir sıvı ve katı yağlar” kodu kapsamında değerlendirilen bitkisel atık yağlar ve “20 01 26* - 20 01 25 dışındaki sıvı ve katı yağlar (A)” kodu kapsamında değerlendirilen kullanılmış kızartmalık yağların atık üreticileri tarafından Atık Beyan Sistemine gerçekleştirilen beyanlardan elde edilen miktarı ifade etmektedir.

Çizelge 31 – 2020 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler

(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesisi Sayısı ¹	Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg) ²		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi Sayısı
	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	
1	118.180	1.600	-

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler

Çizelge 32 – 2020 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler

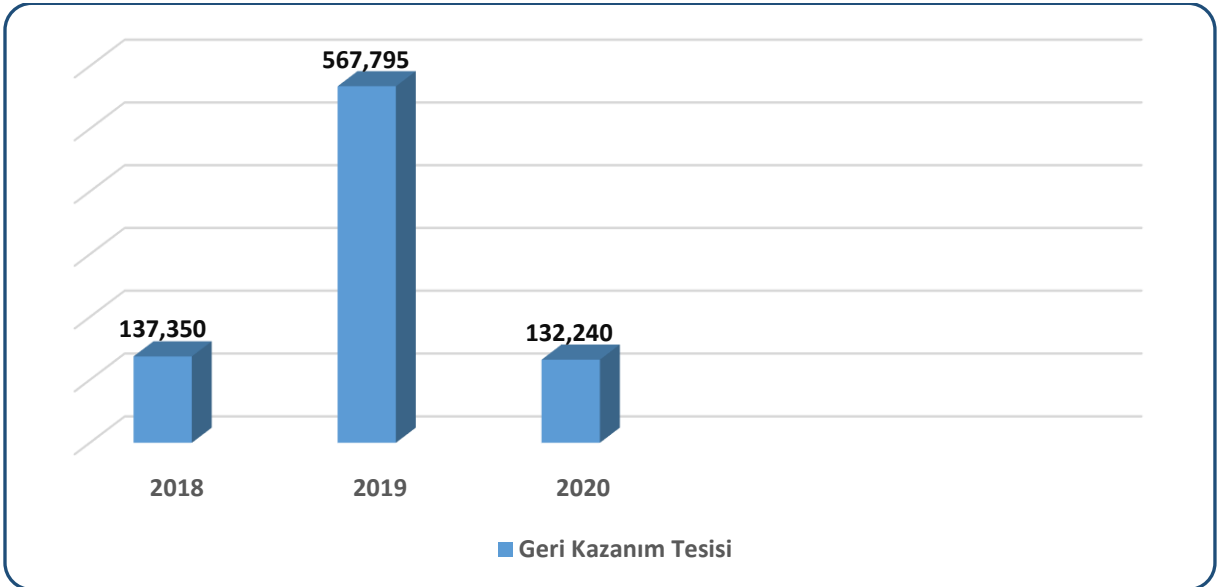
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)					
ÖTL Geçici Depolama Alanı Sayısı	Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi Sayısı	Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
2	-	1	-	-	-

Çizelge 33 – Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)

(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

	2018	2019	2020
Geri Kazanım Tesisi	137,350	567,795	132,240
AYT Tesisi			

Grafik 39 – Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)

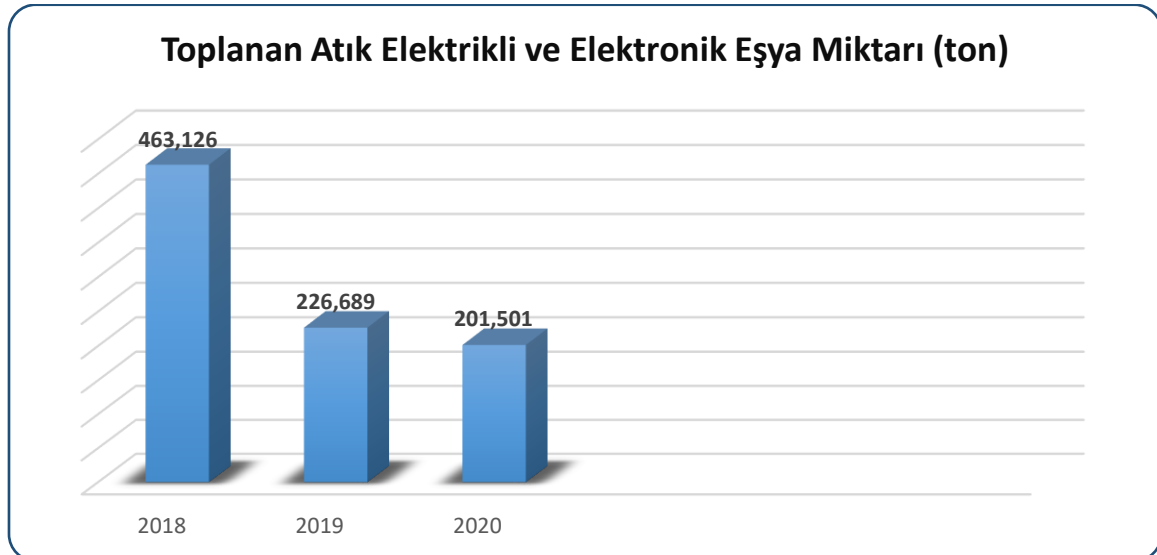
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar

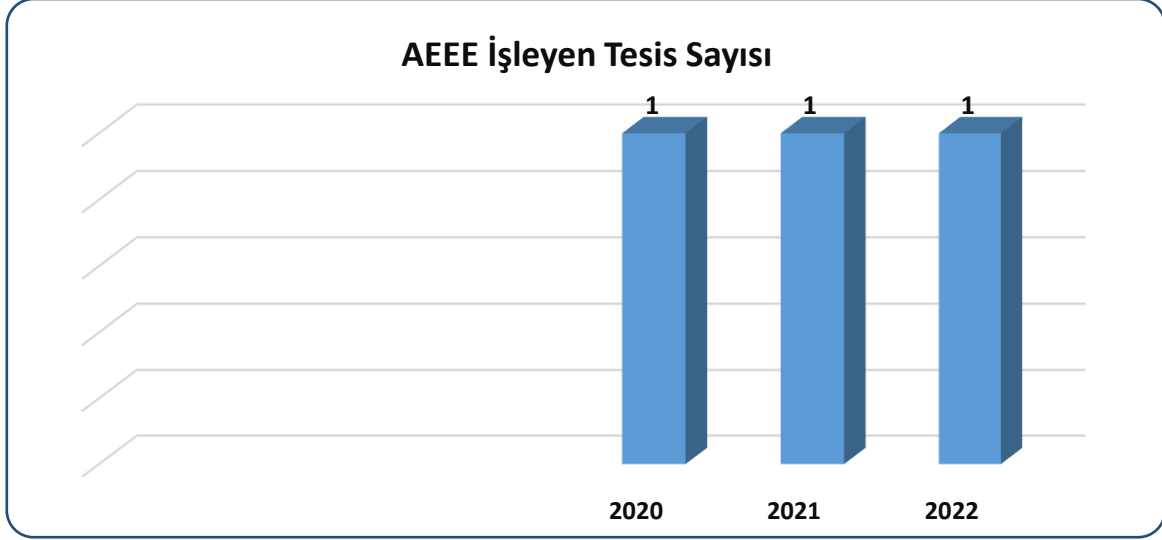
Ulusal strateji ve politikalarımızda göz önünde bulundurularak ülkemiz mevzuatının Avrupa Birliği mevzuatları olan 2012/19/EU, WEEE Direktifine uyumu çerçevesinde “Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Yönetimi Hakkında Yönetmelik”, 2011/65/EU, RoHS II Direktifine uyumu çerçevesinde “Elektrikli ve Elektronik Eşyalarda Bazı Zararlı Maddelerin Kullanımının Kısıtlanmasına İlişkin Yönetmelik” olmak üzere iki ayrı yönetmelik düzenlenmiştir. Bahse konu yönetmelikler 26/12/2022 tarihli ve 32055 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olup 1/2/2022 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Yönetimi Hakkında Yönetmelikte yapılan düzenleme ile;

- 1/1/2024 tarihine kadar bu yönetmeliğin Ek-1/A’ında yer alan kategorilere dahil olan (büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor ekipmanları, tıbbi cihazlar, izleme ve kontrol aletleri ve otomatlar) elektrikli ve elektronik eşyaları
- 1/1/2024 tarihinden sonra Ek-2/A’ında yer alan kategorilerde sınıflandırılan (sıcaklık değişim ekipmanları, ekranlar, monitörler ve 100 cm²’den büyük yüzeyi olan ekrana sahip ekipmanlar, lambalar, büyük ekipmanlar (en az bir dış boyutu 50 cm’den büyük ekipmanlar), küçük ekipmanlar (50 cm’den büyük dış boyutu olmayan ekipmanlar), bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları (50 cm’den küçük dış boyutu olan ekipmanlar)) tüm elektrikli ve elektronik eşyaları, kapsar.

Grafik 40 - Yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

Grafik 41 - Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2023)

Çizelge 34 – 2020 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2023)

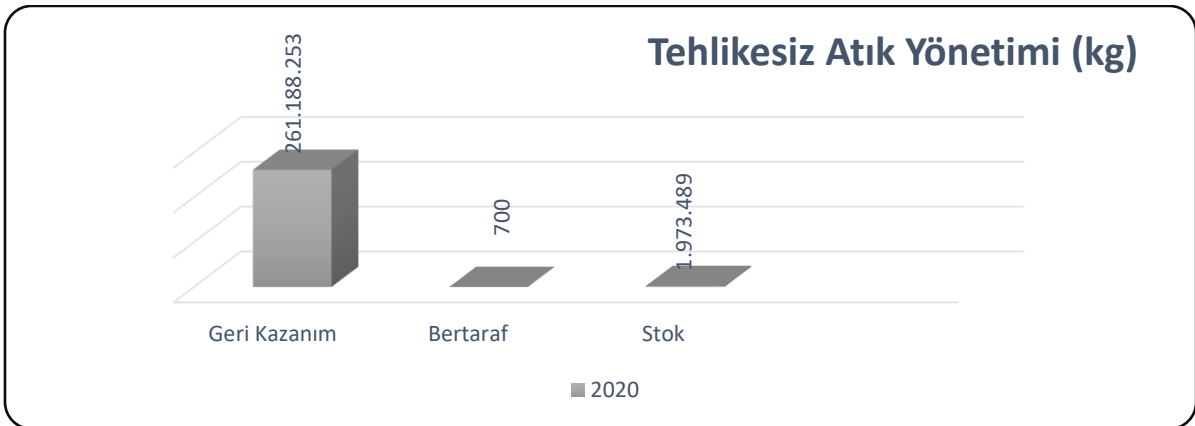
AEEE'nin Biriktirildiği Atık Getirme Merkezleri Sayısı	AEEE'lerin Biriktirildiği Aktarma Merkezleri Sayısı	AEEE İşleme Tesisi Sayısı	Atık Getirme Merkezlerinde ve Aktarma Merkezlerinde Biriktirilen AEEE Miktarı (ton)	İşlenen AEEE Miktarı (ton)
1	-	1	-	-

C.11. Ömrünü Tamamlamış Araçlar

Çizelge 35 – 2021 yılı teslim alınan ÖTA sayısı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2023)

ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı	Teslim Alınan ÖTA Sayısı	İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
-	1	-	6	-

C.12. Tehlikesiz Atıklar

Grafik 42 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

Çizelge 36 – 2020 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (Kg.)
D1	Toprağın altında veya üstünde düzenli depolama (örn: düzenli depolama vs.)	140
D15	D1 ile D14 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atığın üretildiği alan içinde geçici depolama (ara depolama tesisleri ve toplama işlemi hariç)	26
D5	Özel mühendislik gerektiren toprağın altında veya üstünde düzenli depolama (çevreden ve her biri ayrı olarak izole edilmiş ve örtülmüş hücresel depolama ve benzeri)	11
D9	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen fiziksel-kimyasal işlemler (örn: buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon ve benzeri)	523
R_AHM	Alternatif hammadde işleme	75.269.766
R1	Enerji üretimi amacıyla başlıca yakıt olarak veya başka şekillerde kullanma	1.108.390
R12	Atıkların R1 ile R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi	149.350.899
R13	R1 ile R12 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atıkların stoklanması (atığın üretildiği alan içinde geçici depolama, toplama hariç)	69.041
R3	Solvent olarak kullanılmayan organik maddelerin ıslahı/ geri dönüşümü (kompost ve diğer biyolojik dönüşüm süreçleri dahil)	17.054.840
R4	Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/geri dönüşümü	1.443.798
R5	Diğer anorganik maddelerin ıslahı/geri dönüşümü	15.415.079
R9	Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya diğer tekrar kullanımları	1.476.440

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlimizde demir çelik sektörü bulunmamaktadır.

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimizde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır.

C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları

Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi ve endüstriden kaynaklanan arıtma çamurlarının yönetimi ile ilgili bilgiler bölüm B.7.2’de yer almaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

Çizelge 37 – 2022 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı

(Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, 2023)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atık Taşıma araç sayısı		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	X		4	-	2.811	-	X	X	-	-

Çizelge 38 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı

(Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, 2023)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	4.375	3.914	2.917	3.036	3.232	2.636	2.990	2.920	2.811

C.14. Maden Atıkları

Çizelge 39 – 2022 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı

İşlenen Cevherin Adı	Toplam Tesis Sayısı	Zenginleştirme Atığı Miktarı (ton/yıl)	Kategori A Tesis Sayısı	Kategori B Tesis Sayısı

Not: veri alınamıştır.

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

Çizelge 40 – 2022 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı

(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (Belediye)	2
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	7
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	4
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Araç Geçici Depolama Alanı Sayısı	1
Ömrünü Tamamlamış Araç İşleme Tesisi Sayısı	-
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	1
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	1
Atık Yağ Rafinasyon Tesisi Sayısı	

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması
Ambalaj Bilgi Sistemi
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi
Şehitkamil Belediyesi
Nizip Belediyesi
Oğuzeli Belediyesi
Şahinbey Belediyesi

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

2022 yılında, BEKRA bildirimlerine göre kuruluş sayıları ve kategorileri Çizelge 41’de yer almaktadır.

Çizelge 41 – 2022 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	4
Üst Seviye	-
TOPLAM	4

2022 yılında yapılan çevre denetimlerinde BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayıları Çizelge 42’de yer almaktadır.

Çizelge 42 – 2022 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	4
Üst Seviye	-
Kapsam Dışı	688
TOPLAM	692

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde Üst seviye Kuruluş bulunmamaktadır. 2022 yılı itibariyle 3 Adet Alt Seviyeli Kuruluş mevcut olup “Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” 18.madde 2.fıkrasına göre: “Denetim planı/programı alt ve üst seviyeli tüm kuruluşlar göz önünde bulundurularak üst seviyeli kuruluşlar için 2 takvim yılı içerisinde en az bir kez, alt seviyeli kuruluşlar için 4 takvim yılı içerisinde en az bir kez olacak şekilde hazırlanır” denilmekte olup, İl Müdürlüğümüzce 2022 yılında 4 adet alt seviyeli kuruluşa denetim gerçekleştirilmiş olup takip denetimler yapılacaktır.

Kaynaklar

BEKRA Bildirim Sistemi ve E-Denetim Uygulaması

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

Bu konuda harita üzerinde dökülmüş bir çalışma bulunmamaktadır.

Gaziantep Bitkileri

Gaziantep'te dağlık alanlar ilin batı ve kuzey kesimlerinde yer almaktadır. bu dağlar başlıca kalker yapılıdır. İlin en yüksek rakımlı dağları İslahiye ilçesindeki Amanos dağları üzerindeki Hızırlı yaylasında bulunmaktadır. Şehir merkezine 32 km. uzaklıkta bulunan Sof dağları ve çevresi zengin bitki örtüsüne ve garig formasyonuna sahip bitki örtüsü ile kaplı olup ilin önemli dağlarından.

Gaziantep'te değişik vejetasyon tiplerin rastlamak mümkündür. Bunlardan, başlıcaları kapladığı alana göre büyükten küçüğe doğru sıralanacak olursa, Step (bozkır), Garig, Orman ve Maki farmasyonlarıdır.

Gaziantep'te, Karkamış ilçesi ve Oğuzeli ilçelerinin güneyinde geniş bozkır vejetasyon formasyonlarına rastlanır. Karkamış ilçesi, Şanlıurfa ile Gaziantep arasında sınır oluşturan Fırat nehri boyunca uzandığından ve bozkırın geniş bir alan kaplaması sebebiyle zengin bitki çeşitliliğine sahiptir. Karkamış ilçesinde Antepfıstığı ve zeytin bahçeleri ile buğday ve baklagiller gibi tarım alanları geniş yer tutmaktadır.

Nizip ilçesinin yüksek (dağlık) kesimlerinde, bozuk baltalık meşe ormanları bulunmakta, güney kesimlerinde kermes meşesi, melengiç, türleri ile karışık ormanlar yer almaktadır. Yine bölgede, zahter (*Thymbra spicata*) geniş yayılım göstermektedir. Nizip ilçesinde, fıstık ve zeytin bahçeleri geniş alanlar kaplar.

Yavuzeli ilçesinin dağlık kesimlerinde yaprak döken meşe ormanları bulunur. Yer yerde kermes meşesi bu ormanlıklar arasına karışır. Yavuzeli ovasında fıstık ve pamuk tarımı yapılmaktadır.

Nurdağı ilçesinde, güney kısımları geniş ova olup tarım alanları bulunmaktadır. İlçenin kuzeyinde Nurdağı dağları vardır. Nurdağlarının güneye bakan eteklerinde maki formasyonu, yüksek kesimlerinde Kızılçam ormanları bulunmaktadır.

Şahinbey ve Şehitkamil ilçelerinde il'e batıdan giren dağlar üzerinde kermes meşesi ağırlıklı garig formasyonunun hakim olduğu ormanlar yer alır.

İslahiye ilçesinin güneyi Suriye sınırına kadar geniş bir ovadır. Bu ovada, tarım alanları ve üzüm bağları yer almaktadır. Kuzey kesiminde Amanos dağlarının eteklerinde maki formasyonu, yüksek kesimlerinde orman ve yüksek dağ formasyonuna rastlamak mümkündür. Bu formasyonlardan 900- 1000 m ye kadar olan kesimlerde başlıca Kermes meşesi, Melengiç, Türk meşesi, Ayıfındığı, Ostrya, Defne, Arbutus, Kızılçam, Katırtırnağı türleri bulunur. Daha yüksek kesimlerde Karaçam, Sedir, Gökmar, Kayın, Fındık ağaçlarından oluşan karışık orman formasyonu daha yüksek kesimlerde ise yüksek dağ stebi yer almaktadır.

İlimizin Tıbbi bitkilerini inceleme amacıyla yapılmış çalışmalar mevcut değildir.

Türler ve Populasyonlar:

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

"Flora of Turkey"e göre Gaziantep ilinde 645 adet bitki türü bulunmaktadır. Bu bitki türleri içerisinde 56 tanesi endemiktir.

Gaziantep'te Bulunan Bitki Türleri

EĞRETİGİLLER	ADIANTHACEAE
Venüssaçı	Adiantum capillus-veneris
EĞRETİGİLLER	ASPIDACEAE
Eğrelti	Polystichum aculeatum
EĞRETİGİLLER	ATHYRIACEAE
Eğrelti Eğrelti Eğrelti	Dryopteris filis-mas Matteucia struthiopteris Cystopteris fragilis
EĞRETİGİLLER	HYPOLEPODIACEAE
Eğrelti	Pteridium aquilinum
	POLYPODIACEAE
Benekli Eğrelti	Polypodium australe
SERVİGİLLER	CUPRESSACEAE
Ardıç Katranardıcı	Juniperus drupaceae Juniperus oxycedrus subsp. oxycedrus
ÇAMGİLLER	PINACEAE
Göknar Sedir Kızılcam Karaçam	Abies cilicica subsp. cilicica Cedrus libani Pinus brutia Pinus nigra subsp. pallasiana
AKÇAĞAĞGİLLER Akçağaç Akçağaç	ACERACEAE Acer monspessulanum subsp. microphyllum Acer platanoides
FISTIKGİLLER	ANACARDIACEAE
Pamuklu Sumak Melengiç Sumak	Cotinus coggyria Pistacia terebinthus subsp. terebinthus Rhus coriaria
MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
Dişotu Yabani melekotu Baldıran Asaotu Asaotu Eşek baldıranı Devekulağı	Ammi visnaga Anthriscus nemorosa Angelica sylvestris var. sylvestris Conium maculatum Ferula elaeochoytris Ferula amanicola Lecokia cretica Saricula europaea Scandix iberica Scandix pecten- veneris Tordylium aegaeum Tordylium hasselquistiae
MAYDANOZGİLLER Zakkum	APOCYNACEAE Nerium oleander
YILANYASTIĞIGİLLER Yılan yastığı	ARACEAE Arum dioscoridis var. luschanii
DUVARSARMAŞIĞIGİLLER Duvar sarmaşığı	ARALIACEAE Hedera helix
Civanperçemi Papatya Papatya Papatya Yavşan Meryemanadikeni Meryemanadikeni	Achillea aleppica subsp. aleppica Anthemis kotschyana var. longiloba Anthemis pauciloba var. radians Anthemis tricornis Artemisia absinthium Bellis perennis Carduus nutans subsp. nutans

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Peygamber çiçeği Peygamber çiçeği Peygamber çiçeği Pireotu Yabani hindiba Su dikenli Kanak Kaplanotu Topuz Ölmez çiçek Dikenli marul Kanaryaotu Altınbaşak Gümüşdüğme Karahindiba Yemlik Büyük pıtrak	Centaurea paphlagonica Centaurea patula Centaurea triumfetti Chardinia orientalis Chrysanthemum coronarium Cichorium inthybus Cirsium vulgare Crepis reuterana subsp. eigiana Doronicum orientale Echinops ritro Helichrysum plicatum subsp. polyphyum Lactuca serriola Picnomon acarna Pilosella hoppeana Senecio vernalis Solidago virgaurea subsp. virgaurea Tanacetum cilicicum Taraxacum turcicum Tragopogon pratensis subsp. pratensis Onopardum acanthium Xanthium strumarium
HUŞAĞACIGİLLER Toros kızilağacı Gürgen Adi findık Kayacık	BETULACEAE Alnus glutinosa subsp. antitaurica Carpinus orientalis Corylus avellana Ostrya carpinifolia
HODANGİLLER Sığirdili Sığirdili Sığirdili Unutmabeni Emzikotu	BORAGINACEAE Anchusa azurea var. azurea Anchusa officinalis Anchusa undulata subsp. hybrida Myosotis alpestris supsp. alpestris Onosma lanceolatum
HARDALGİLLER Kevke Emzikotu Çobançantası Deniz lahanası	BRASSICACEAE Alyssum sibirnyi Alyssum peltarioides subsp. virgatifforme Capsella bursa-pastoris Cardaria drapa subsp. draba Crambe orientalis var. orientalis
Çalgıcıotu	Erysimum goniocaulon
Çalgıcıotu	Erysimum pulchellum Fibigia eriocarpa
Çivitotu	Isatis candolleana
Suteresi	Nasturtium officinale Thlaspi cilicicum Thlaspi oxyceras Turritis laxa
ŞİMŞİRGİLLER	BUXACEAE
Şimşir	Buxus sempervirens
ÇANÇİÇEĞİGİLLER	CAMPANULACEAE
Keçibiciği	Michauxia campanuloides
KEBEROTUGİLLER	CAPPARACEAE
Keber	Capparis ovata
KEBEROTUGİLLER	CAPRIFOLIACEAE
Mürver	Sambucus ebulus

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Hanımeli	<i>Lonicera caucasica</i> subsp.
Hanımeli	<i>Lonicera etrusca</i> var. <i>hispidula</i>
Hanımeli	<i>Lonicera nummularifolia</i> subsp.
	<i>nummularifolia</i>
KARANFİLGİLLER	CARYOPHYLLACEAE
Hanımeli	<i>Dianthus colocephalus</i>
Hanımeli	<i>Dianthus elegans</i>
Hanımeli	<i>Dianthus polycladus</i>
Hanımeli	<i>Dianthus strictus</i>
Nakil	<i>Silene aegyptiaca</i>
Nakil	<i>Silene caramanica</i>
Nakil	<i>Silene conoidea</i>
Nakil	<i>Silene vulgaris</i> var. <i>vulgaris</i>
İĞAĞACIGİLLER	CELESTRACEAE
İğaçacı	<i>Euonymus latifolius</i> subsp.
KAZAYAĞIGİLLER	CHENOPODIACEAE
Kazayağı	<i>Chenopodium foliosum</i>
LADENGİLLER	CISTACEAE
Pamukotu	<i>Cistus creticus</i>
Altınotu	<i>Helianthemum nummularium</i>
DAMKORUĞUGİLLER	CRASSULACEAE
Taşgülü	<i>Rosularia globulahfolia</i>
Damkoruğu	<i>Sedum litareum</i>
SARMAŞIKGİLLER	CONVOLVULACEAE
Mahmudeotu	<i>Calystegia sepium</i> subsp.
KIZILCIKGİLLER	CORNACEAE
Kızılıcık	<i>Comus sanguinea</i> subsp.
CİN SAÇIGİLLER	CUSCUTACEAE
Bostanbozan	<i>Cuscuta planiflora</i>
FESÇİTARAĞIGİLLER	DIPSACEAE
Uyuzotu	<i>Scabiosa argentea</i>
SÜTLEĞENGİLLER	EPHORBIACEAE
Sütleğen	<i>Euphorbia altissima</i> var.
	<i>glabrescens</i>
FUNDAGİLLER	ERICACEAE
Sandal ağacı	<i>Arbutus andrachne</i>
BAKLAGİLLER	FABACEAE

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Antep Geveni	<i>Astragalus aintabicus</i>
Geven Seven	
Geven	<i>Astragalus campylosema</i>
Geven	<i>Astragalus commagenicus</i>
Geven	<i>Astragalus plumosus</i> subsp.
Geven	<i>plumosus</i>
Kayıskıran	<i>Astragalus barbeyanus</i>
Erguvan	<i>Astragalus densifolius</i>
Yabani sinameki	<i>Astragalus melanocephalos</i>
Akrepkuyruğu	<i>Calycotome viliosa</i>
Akrepkuyruğu	<i>Cercls siliquastrum</i> subsp.
Mürdümük	<i>siliquastrum</i>
Mürdümük	<i>Colutea cilicica</i>
Mürdümük	<i>Coronilla orientalis</i> var. <i>orientalis</i>
Mürdümük	<i>Coronilla varia</i> subsp. <i>varia</i>
Gazelboynuzu	<i>Dorycnium graecum</i>
Acı bakla	<i>Lathyrus aphaca</i> var. <i>biflorus</i>
Kokulu yonca	<i>Lathyrus laxiflorus</i> subsp.
Taş yoncası	<i>angustifolius</i>
Katırtırnağı	<i>Lathyrus libanii</i>
Yonca	<i>Lathyrus spathulatus</i>
Yonca	<i>Lotus comiculatus</i> var. <i>comiculatus</i>
Yonca	<i>Lupinus varius</i>
Yonca	<i>Medicago orbiculahs</i>
Yonca	<i>Melilotus officinalis</i>
Yonca	<i>Spartium junceum</i>
Yonca	<i>Trifolium arvense</i> var. <i>arvense</i>
Yonca	<i>Trifollum campastre</i>
Yonca	<i>Trifolium davisii</i>
Bakla	<i>Trifolium echinatum</i>
Bakla	<i>Trifolium fragiferum</i>
Bakla	<i>Trifolium patens</i>
	<i>Trifoium pauciflorum</i>
	<i>Trifolium purpureum</i> var. <i>purpureum</i>
	<i>Trifolium pretense</i>
	<i>Vicia cracea</i>
	<i>Vida cypria</i>
	<i>Vicia palaestina</i>
KAYINGİLLER	FAGACEAE
Kayın	<i>Fagus orientalis</i>
Birant meşesi	<i>Ouercus brantii</i>
Türk meşesi	<i>Ouercus cerris</i> var. <i>cerris</i>
Kermes meşesi	<i>Ouercus coccifera</i>
Mazı meşesi	<i>Ouercus infectoria</i> subsp. <i>boissieri</i>
KANTARONGİLLER	GENTIANACEAE
Kırmızı Kantaron	<i>Centaurium pulchellum</i>
TURNAGAGASIGİLLER	GERANIACEAE
Dönbaba	<i>Erodium acaule</i>
Dönbaba	<i>Erodium ciconium</i>
Turnagagası	<i>Geranium asphodeloides</i> subsp.
	<i>asphodeloides</i>
Turnagagası	<i>Geranium lucidum</i>
Turnagagası	<i>Geranium purpureum</i>
Turnagagası	<i>Geranium robertianum</i>

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Turnagagası	Geranium rotundifolium
Turnagagası	Geranium tuberosum subsp.
	tuberosum
BİNBİRDEÜKOTUGİLLER	GUTTIFERAE
Binbirdelikotu	Hypericum perforatum
Binbirdelikotu	Hypericum iydiium
Binbirdelikotu	Hypericum montbretii
Binbirdelikotu	Hypericum olympicum subsp.
	oiympicum
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	Crocus cancellatus subsp.
	damascenus
Çiğdem	Crocus kotschyanus subsp.
	kotschyanus
Karga soğanı	Gladiolus antakiensis
CEVİZGİLLER	JUGLANDACEAE
Ceviz	Juglans regia
HASIROTUGİLLER	JUNCACEAE
Hasırotu	Juncus inflexus
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
	Clinopodium vulgare
Ballıbaba	Lamium garganicum subsp.
	nepetifolium
Ballıbaba	Lamium garganicum subsp.
	reniforme
Bozotu	Marrubium globosum
Kedinanesi	Nepeta cilicica
Kedinanesi	Nepeda nuda subsp. albiflora
Adaçayı	Salvia bracteata
Dağ çayı	Stachys cretica subsp. vacillans
Kekik	Thymus sipyleus subsp. rosulans
Yermeşesi	Teucrium polium
Bozotu	Marrubium vulgare
Calba	Phlomis armeniaca
Calba	Phlomis longifolia var. bailanica
Adi erikotu	Prunella vulgaris
Adaçayı	Salvia aramiensis
Adaçayı	Salvia aucheri var. aucheri
Adaçayı	Salvia ceratophylla
Adaçayı	Salvia euprathica
Adaçayı	Salvia microstegia
Adaçayı	Salvia multicaulis
Adaçayı	Salvia pilifera
Adaçayı	Salvia poculata
Adaçayı	Salvia tomentosa
Kaside	Scutellaria salvifolia
Kaside	Scutellaria tomentosa
Dağ çayı	Sideritis syriaca subsp. nusariensis
Dağ çayı	Stachys cretica subsp. mersianea
Yermeşesi	Teucrium polium
İnce dağreyhanı	Ziziohora capitata
ZAMBAKGİLLER	UUACEAE
Dağ soğanı	Allium ampeloprasum
Dağ soğanı	Allium karamanoglui
Dağ soğanı	Allium lycaonicum

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Dağ soğanı	<i>Allium scorodoprasum</i>
Kuşkonmaz	<i>Asparagus coodei</i>
Çirişotu	<i>Asphodeline taunca</i>
Acı çiğdem	<i>Colchicum kotschyi</i>
Acı çiğdem	<i>Colchicum cilicicum</i>
Ters lale	<i>Fritillaria hermonis</i>
Ters lale	<i>Fritillaria pinardii</i>
Dağ sümbülü	<i>Muscari comosum</i>
Akyıldız	<i>Ornithogalum oligophyllum</i>
Mührüsüleyman	<i>Polygonatum orientale</i>
Dağ soğanı	<i>Scilla ingridae</i>
Lale	<i>Tulipa orphanidea</i>
	LYTHRACEAE
Kırmızı hevhulma	<i>Lythrum salicaria</i>
ÖKSEOTUGİLLER	LORANTHACEAE
Meşeburcu	<i>Loranthus europeus</i>
Ökseotu	<i>Viscum album subsp. austriacum</i>
Ökseotu	<i>Viscum album subsp. abietis</i>
EBEGÜMECİGİLLER	MALVACEAE
Hatmi	<i>Alcea apterocarpa</i>
Hatmi	<i>Alcea digitata</i>
Ebegümeçi	<i>Malva neglecta</i>
	<i>Kitabelia balansae</i>
DUTGİLLER	MORACEAE
İncir	<i>Ficus carica subsp. carica</i>
	MORINACEAE
	<i>Morina persica</i>
ZEYTINGİLLER	OLEACEAE
Dişbudak	<i>Fraxinus ornus subsp. cilicica</i>
Boruk	<i>Jasminium fruticans</i>
Zeytin	<i>Olea europaea var. europaea</i>
Akçakesme	<i>Phillyrea latifolia</i>
SAHLEPGİLLER	ORCHIDACEAE
Sahlep	<i>Cephalanthera kotschyana</i>
Sahlep	<i>Cephalanthera damassonium</i>
Sahlep	<i>Orchis anatolica</i>
Sahlep	<i>Limodorum abortivum</i>
Sahlep	<i>Orchis coriophora</i>
Sahlep	<i>Orchis mascula subsp. pinetorum</i>
Sahlep	<i>Orchis morio subsp. syriaca</i>
CANAVAROTUGİLLER	OROBANCHACEAE
Canavar otu	<i>Orobanche alba</i>
Canavar otu	<i>Orobanche anatolica</i>
Ayiparmağı	<i>Phelypaea coccinea</i>
ŞAKAYIKGİLLER	PAEONIACEAE
Şakayık	<i>Paeonia mascula subsp. mascula</i>
HAŞHAŞGİLLER	PAPAVERACEAE
Kazgagası	<i>Corydalis solida subsp. tauricola</i>
Gelincik	<i>Papaver rhoeas</i>
Gelincik	<i>Papaver syriacum</i>
Gelincik	<i>Papaver tauricola</i>
ÇUHAÇİÇEĞİGİLLER	PRIMULACEAE
Çuhaçiçeği	<i>Primula vulgaris subsp. vulgaris</i>
ŞEKERCİBOYASKİLLER	PHYTOLACACEAE
Şekerci boyası	<i>Phytolacca pruinosa</i>

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

SİNİROTUGİLLER	PLANTAGINACEAE
Sinirotu	Plantago lanceolata
Sinirotu	Plantago majör subsp. majör
ÇINARAĞACIGİLLER	PLATANACEAE
Çınar	Platanus orientalis
ÇOBANYASTIĞIGİLLER	PLUMBAGİNACEAE
Pişik geveni	Acantholimon libanotlucum
BUĞDAYGİLLER	POACEAE
Bodur buğdayotu	Aegilops umbellulata subsp. umbellulata
Tarla ayrığı	Agropyron cristatum subsp. pectinatum
Tilki kuyruğu	Alopecurus utriculatus subsp. antoxanthoides
Yulaf	Avena barbata
	Cortaderia sellona
Köpekdişi ayrığı	Cynodon dactylon var. dactylon
Topbaş tarakotu	Cynosurus echinatus
	Gaudiniopsis macra subsp. macra
Yumrulu arpa	Hordeum bulbosum
Tüylü inciotu	Melica persica subsp. inaequiglumis
	Milium vemale subsp. montianum
	Phragmites australis
Yumrulu tavşanotu	Poa bulbosa
KARABUĞDAYGİLLER	POLYGANACEAE
Kuzu kulağı	Rumex sanguineus
Kuzu kulağı	Rumex acetosella
Kuzu kulağı	Rumex scutatus
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE
Kan damlası	Adonis annua
Kan damlası	Adonis aestivalis subsp. aestivalis
Akasma	Clematis vitalba
Düğünçiçeği	Ranunculus repens
Düğünçiçeği	Ranunculus damascenus
Düğünçiçeği	Ranunculus sprunerianus
ÇEHRİGİLLER	RHAMNACEAE
Barutağacı	Frangula alnus subsp. alnus
GÜLGİLLER	ROSACEAE
Acıbadem	Amygdalus communis
Koyunotu	Agrimonia eupatoria
Mahlep	Cerasus mahaleb var. mahaleb
Kiraz	Cerasus vulgaris
Yemişen	Crataegus monogyna subsp. monogyna
Yemişen	Crataegus orientalis var. orientalis
Tavşan elması	Cotoneaster nummularia
Ergeç sakalı	Flipandula ulmari
Çilek	Fragaria vesca
Elma	Malus sylvestris
Beşparmakotu	Potentilla reptans
Beşparmakotu	Potentilla recta
Erik	Pururus divaricata subsp. drvaricata
Ahlat	Pyrus syriaca var. syriaca
Kuşburnu	Rosa canina
Gül	Rosa villosa
Böğürtlen	

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Üvez KÖKBOYASIGİLLER Orman leylağı Orman leylağı Yoğurtotu Yoğurtotu Yoğurtotu	Rubus sanctus Sorbus umbellata var. umbellata RUBIACEAE Asperula cymolosa Asperula setosa Cruciata taurica Gallium spurium subsp. spurium Galium aparina Galium verum subsp. verum Shrardia arvensis
SÖĞÜTGİLLER	ALICACEAE
Ak kavak Titrek kavak Söğüt	Populus alba Populus tremula Salix cinera
TAŞKIRANGİLLER	SAXIFRAGACEAE
Taşkiran Taşkiran	Saxifraga aclscendens Saxifraga hederacea var. libanotica
SIRACAOTUGİLLER Siracaotu Sığır kuyruğu Yavşanotu Yavşanotu Yavşanotu	SCROPHULARIACEAE Scrophularia xanthoglassa Verbascum songaricum Veronica anagallis -aquatica Veronica balansae Veronica dichrus
AYIFINDIĞIGİLLER	STYRACACEAE
Ayı fındığı	Styrax officinalis
PORSUKGİLLER	TAXACEAE
Porsuk	Taxus baccata
SERÇEDİLİGİLLER	THYMELEACEAE
Develik	Daphne oleoides subsp. kurdica
KARAAĞAÇGİLLER	ULMACEAE
Karaağaç	Ulmus glabra
ISIRGANOTUGİLLER	URTICACEAE
Isırganotu	Urtica dioica
KEDİOTUGİLLER	VALERIANACEAE
Kediotu	Valeriana alliariifolia

Çizelge 43 - Gaziantep'te yetişen Bitki Türlerini gösterir Tablo

GAZİANTEP'TE YETİŞEN ENDEMİK BİTKİ TÜRLERİ

MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
Kuzu Kişnişi	Ferulago platycarpa
YILANYASTIĞIGİLLER	ARACEAE
Yılan Yastığı	Arum detruncatum var. caudatum
Yılan Yastığı	Arum dioscoridis var. luschanii
PAPATYAGİLLER	ASTERACEAE
Papatya	Anthemis pauciloba var. pauciloba
Papatya	Anthemis tricornis
Peygamber Çiçeği	Centaurea consanguinea
Peygamber Çiçeği	Centaurea haradjianii
Peygamber Çiçeği	Centaurea haussknechtii

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Peygamber Çiçeği	<i>Centaurea lycopifolia</i>
Peygamber Çiçeği	<i>Centaurea sclerolepis</i>
	<i>Geropogon hybridus</i>
	<i>Serratula oligocephala</i>
Gümüştüğme	<i>Tanacetum argenteum</i> subsp.
	<i>argenteum</i>
Gümüştüğme	<i>Tanacetum nitens</i>
HODANGİLLER	BORAGINACEAE
Emzikotu	<i>Onosma bornmuelleri</i>
Karakafes	<i>Symphytum aintabicum</i>
HARDALGİLLER	BRASSIACEAE
Kevke	<i>Alyssum filiforme</i>
Gece Menekşesi	<i>Hesperis aintabica</i>
Gece Menekşesi	<i>Hesperis trullata</i>
SARMAŞIKGİLLER	CONVOLVULACEAE
Mahmudeotu	<i>Convolvulus galaticus</i>
FESÇİTARAĞIGİLLER	DIPSACACEAE
Palemir	<i>Cephalaria salicifolia</i>
BAKLAGİLLER	FABACEAE
Antep Geveni	<i>Astragalus aintabicus</i>
Belkıs Geveni	<i>Astragalus balkisensis</i>
Geven	<i>Astragalus densifolius</i>
Geven	<i>Astragalus dipodurus</i>
Geven	<i>Astragalus elongatus</i> subsp.
	<i>nucleiferus</i>
Geven	<i>Astragalus leporinus</i> var. <i>hirsutus</i>
Geven	<i>Astragalus lycius</i>
Geven	<i>Astragalus nervulosus</i>
Geven	<i>Astragalus shepardii</i>
Geven	<i>Astragalus suberosus</i> subsp.
	<i>ancyleus</i>
Geven	<i>Astragalus vexillaris</i>
	<i>Dorycnium pentaphyllum</i> subsp.
	<i>haussknectii</i>
Meyan	<i>Glycyrrhiza flavescens</i>
	<i>Hedysarum pogonocarpum</i>
Teknecik	<i>Medicago shepardii</i>
Korunga	<i>Onobrychis sulphurea</i> var. <i>pallida</i>
Antep yoncası	<i>Trifolium aintabense</i>
BİNBİRDELİKOTUGİLLER	CLUSIACEAE
Binbirdelikotu	<i>Hypericum capitatum</i> var. <i>capitatum</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum salsolifolium</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum spectabile</i>
DOLAMAOTUGİLLER	ILLECEBRACACEAE
Dolamaotu	<i>Paronychia imbricata</i>
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	<i>Crocus biflorus</i> subsp.
	<i>pseudonubigena</i>

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çiğdem	<i>Crocus sieheanus</i>
Süsen, Kurtkulağı	İris sari
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
Adaçayı	<i>Salvia pilifera</i>
Antepkayakekiği	<i>Satureja aintabensis</i>
Kaside	<i>Scutellaria orientalis</i> subsp.
	<i>santolinoides</i>
Dağçayı	<i>Stachys amanica</i>
Dağçayı	<i>Stachys pumila</i>
Kısamahmutotu	<i>Teucrium paederotoides</i>
ZAMBAKGİLLER	LİLİACEAE
Dağ soğanı	<i>Allium brevicaulle</i>
Dağ soğanı	<i>Allium flavum</i> subsp. <i>tauricum</i> var.
	<i>pilosum</i>
Çirişotu	<i>Asphodeline damascena</i> subsp.
	<i>gigantea</i>
Acı çiğdem	<i>Colchicum balansae</i>
Ters lale	<i>Fritillaria viridiflora</i>
Dağ sümbülü	<i>Muscari discolor</i>
Dağ soğanı	<i>Scilla mesopotomica</i>
Lale	<i>Tulipa sintenesii</i>
EBEGÜMECİGİLLER	MALVACEAE
Hatmi	<i>Alcea apterocarpa</i>
HAŞHAŞGİLLER	PAPAVERACEAE
Gelincik	<i>Papaver clavatum</i>
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE
Mahmuzotu	<i>Consolida glandulosa</i>
Çöpleme	<i>Helleborus vesicarius</i>
CEHRİGİLLER	RHAMNACEAE
	<i>Rhamnus petiolaris</i>
KÖKBOYASIGİLLER	RUBIACEAE
Orman leylağı	<i>Asperula cymulosa</i>
Yoğurtotu	<i>Galium cappadocicum</i>
Yoğurtotu	<i>Galium scabrifolium</i>
Yoğurtotu	<i>Galium scopulorum</i>
SIRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEAE
Nevruzotu	<i>Linaria genistifolia</i> subsp. <i>praealta</i>
Sığırkuyruğu	<i>Verbascum barbeyi</i>
Sığırkuyruğu	<i>Verbascum cheiranthifolium</i> var.
	<i>asperulum</i>
Sığırkuyruğu	<i>Verbascum diversifolium</i>
Sığırkuyruğu	<i>Verbascum germanicae</i>
Sığırkuyruğu	<i>Verbascum macrosepalum</i>
Sığırkuyruğu	<i>Verbascum tenue</i>
Farekulağı	<i>Veronica polium</i>

Çizelge 44 - Gaziantep’te bulunan Endemik Bitki Türleri.

Gaziantep’te Bulunan Nadir Bitki Türleri ve Tehlike Grupları.	
1. <i>Acanthus dioscoridis</i> L .var. <i>perringii</i> (Siehe) E. Hossain	VU (B1 a,b and B2 a,b)
2. <i>Alcea apterocarpa</i> (Fenzl) Boiss.	LC
3. <i>Anthemis wiedemanniana</i> Fisch. & C.A. Mey.	LC
4. <i>Arum dioscoridis</i> Sibth. & Sm. var. <i>luschanii</i> R. R. Mill.	NT
5. <i>Arenaria sabulinea</i> Griseb	LC
6. <i>Centaurea sclerolepis</i> Boiss. a,b)	VU (B1 a,b and B2 a,b)
7. <i>Hypericum capitatum</i> Choisy var <i>capitatum</i>	VU (B1 a,b and B2 a,b)
8. <i>Hypericum salsolifolium</i> Hand.-Mazz.	DD
9. <i>Leucocyclus formosus</i> Boiss. subsp. <i>amanicus</i> (Rech.f.) Huber-Morat & Grierson	NT
10. <i>Lycium anatolicum</i> A. Baytop & R.R. Mill.	LC
11. <i>Nonea macrosperma</i> Boiss. & Heldr	LC
12. <i>Onosma polioxanthum</i> Rech. f.	LC
13. <i>Salvia euphratica</i> Montbret, Aucher &Rech.f. var. <i>leiocalycinus</i> (Rech. f.) Hedge	NT
14. <i>Verbascum diversifolium</i> Hochst. a,b)	VU (B1 a,b and B2 a,b)

Çizelge 45 - Endemik Türlerin Tehlike Durumu

SOF DAĞINDA YETİŞEN BİTKİ TÜRLERİ

EĞRELTİGİLLER	ADIANTACEAE
Venüsaçı	<i>Adiantum capillus-veneris</i>
EĞRELTİGİLLER	ASPLENİACEAE
Baldırıkara	<i>Asplenium trichomanes</i>
Altınotu	<i>Ceterach officinarum</i>
SERVİGİLLER	CUPRESSACEAE
Katranardıcı	<i>Juniperus oxycedrus</i> subsp. <i>oxycedrus</i>
ÇAMGİLLER	PİNACEAE
Kızılcam	<i>Pinus brutia</i>
AYİPENÇESİGİLLER	ACANTHACEAE
Ayıpençesi	<i>Acanthus dioscoridis</i> var. <i>dioscoridis</i>
Ayıpençesi	<i>Acanthus hirsutus</i>

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

AKÇAAĞAÇGİLLER	ACERACEAE
Akçaağaç	<i>Acer monspessulanum</i> subsp. <i>microphyllum</i>
NERGİZGİLLER	AMARYLUDACEAE
Kardelen	<i>Galanthus fosteri</i>
Tatarcık	<i>Ixioleirion tataricum</i> subsp. <i>montanum</i>
FİSTİKGİLLER	ANACARDIACEAE
Pamuklu Sumak	<i>Cotinus coggyria</i>
Melengiç	<i>Pistacia palaestina</i>
Melengiç	<i>Pistacia terebinthus</i> subsp. <i>terebinthus</i>
Antepfıstığı	<i>Pistacia vera</i>
Sumak	<i>Rhus coriaria</i>
ZAKKUMGİLLER	APOCYNACEAE
Cezayir menekşesi	<i>Vinca herbacea</i>
YILANYASNGİGİLLER	ARACEAE
Yılan yastığı	<i>Arum balansanum</i>
Yılan yastığı	<i>Arum conophalloides</i> var. <i>conophalloides</i>
DUVARSARMAŞIĞIGİLLER	ARALIACEAE
Duvar Sarmaşığı	<i>Hedera helix</i>
LOHUSAOTUGİLLER	ARISTOLOCHIACEAE
Lohusa otu	<i>Aristolochia maurorum</i>
KIRLANGIÇKÜKÜGİLLER	ASCLEPIADACEAE
Kırlangıçkoku	<i>Vincetoxicum meconescens</i>
HANIMTUZLUĞUGİLLER	BERBERIDACEAE
Çatlakotu	<i>Bongardia chrysogonum</i> .
Çatlak	<i>Leontice leontopetalum</i> subsp. <i>ewersmannii</i>
HODANGİLLER	BORAGINACEAE
Havaoivaotu	<i>Alkanna hirsutissima</i>
Sığırdili	<i>Anchusa azurea</i> var. <i>azurea</i>
Sığırdili	<i>Anchusa strigosa</i>
Engerekotu	<i>Echium italicum</i>
Aygünçeği	<i>Heliotropium haussknechtii</i>
Aygünçeği	<i>Heliotropium myosotoides</i>
Aygünçeği	<i>Heliotropium supinum</i>
	<i>Moltkia coerulea</i>
Emzikotu	<i>Onosma albo-roseum</i> subsp. <i>albo-roseum</i>
Emzikotu	<i>Onosma bulbotrichum</i>
Emzikotu	<i>Onosma giganteum</i>
Emzikotu	<i>Onosma macrophyllum</i> var. <i>angustifolium</i>
Emzikotu	<i>Onosma sericeum</i>
Emzikotu	<i>Onosma sieheanum</i>
	<i>Paracaryum sintenisii</i>
	<i>Solenanthus stamineus</i>
Karakafesotu	<i>Symphytum aintabicum</i>

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

ÇANÇİÇEĞİGİLLER	CAMPANULACEAE
	<i>Asyneuma rigidum</i>
Çançiçeği	<i>Campanula glomerata</i> subsp.
Çançiçeği	<i>Campanula involucrata</i>
HANİMELİGİLLER	CAPRİFOLİACEAE
Hanımeli	<i>Lonicera caprifolium</i>
Hanımeli	<i>Lonicera etrusca</i> var. <i>etrusca</i>
Hanımeli	<i>Lonicera nummulariifolia</i> subsp. <i>nummulariifolia</i>
KARANFİLGİLLER	CARYOPHYLLACEAE
Karamuk	<i>Agrostema githago</i>
	<i>Holosteum umbellatum</i>
Sabunotu	<i>Saporina prostrata</i> subsp. <i>prostrata</i>
Nakil	<i>Silene alba</i> subsp. <i>ericalycina</i>
Nakil	<i>Silene chaetodonta</i>
Nakil	<i>Silene conoidea</i>
Nakil	<i>Silene longipetala</i>
Nakil	<i>Silene supina</i> subsp. <i>pruinosa</i>
	<i>Telephium oligospermum</i>
inek Sabunotu	<i>Vaccaria pyramidata</i> var. <i>oxyodonta</i>
PAPATYAGİLLER	ASTERACEAE
Papatya	<i>Anthemis arenicola</i> var. <i>arenicola</i>
Papatya	<i>Anthemis coelopoda</i> var. <i>longiloba</i>
Papatya	<i>Anthemis haussknechtii</i>
Alman Papatyası	<i>Anthemis tinctoria</i> var. <i>tinctoria</i>
Meryemanadikeni	<i>Carduus nutans</i>
Meryemanadikeni	<i>Carduus pycnocephalus</i> subsp. <i>breviphyliarius</i>
Peygamber çiçeği	<i>Centaurea cherianthifolia</i> var. <i>cherianthifolia</i>
Peygamber çiçeği	<i>Centaurea haussknechtii</i>
Peygamber çiçeği	<i>Centaurea rigida</i>
Peygamber çiçeği	<i>Centaurea tomentella</i>
Peygamber çiçeği	<i>Centaurea triumfettii</i>
Peygamber çiçeği	<i>Centaurea urvillei</i> subsp. <i>urvillei</i>
Peygamber çiçeği	<i>Centaurea virgata</i> Lam.
	<i>Chardinia orientalis</i>
	<i>Chondrilla juncea</i> var. <i>juncea</i>
Yabani hindiba	<i>Cichorium intybus</i>
Su dikenli	<i>Cirsium pubigerum</i> subsp. <i>spinosum</i>
Kanak	<i>Crepis alpina</i>
Kanak	<i>Crepis kotschyana</i>
Kanak	<i>Crepis sancta</i>
	<i>Crupina crupinastrum</i>
Kaplanotu	<i>Doronicum orientale</i>
Topuz	<i>Echinops orientalis</i>
Kenger	<i>Gundelia tournefortii</i> var. <i>armata</i>
ölmez çiçek	<i>Helycrysus plicatum</i> subsp.

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	plicatum
	Jurinea ramulosa
	Mantisalca salmantica
Yemlik	Scorzonera cana var. radicata
Kanaryaotu	Senecio vernalis
Adi eşekmarulu	Sonchus asper subsp. glaucescens
Gülmüşdüğme	Tanacetum argenteum subsp. argenteum
Karahindiba	Taraxacum syriacum
Yemlik	Tragopogon balcanicus
Yemlik	Tragopogon pratensis
Yemlik	Tragopogon reticulatus
	Tripleurospermum oreades
Büyük pıtrak	Xanthium strumarium subsp. cavanillesii dansereau
SARMAŞIKGİLLER	CONVOLVULACEAE
Mahmudeotu	Convolvulus althaeoides
Mahmudeotu	Convolvulus aucheri
Mahmudeotu	Convolvulus arvensis
Mahmudeotu	Convolvulus betonicifolius subsp. betonicifolius
Mahmudeotu	Convolvulus siculus var. siculus
HARDALGİLLER	BRASSICACEAE
Taşçanta	Aethionema arabicum
Taşçanta	Aethionema stapfii
Kaz otu	Arabis aucheri Boiss.
Kaz otu	Arabis brachycarpa
	Camelina hispida
Çobançantası	Capsella bursa-pastoris
	Cardaria draba
	Clypeola jonthlaspi
Deniz lahanası	Crambe orientalis var. orientalis
Deniz lahanası	Crambe tatarica var. tatarica
Çalgıcıotu	Erysimum goniocaulon
Çalgıcıotu	Erysimum hamosum
Çalgıcıotu	Erysimum repandum
Çalgıcıotu	Erysimum smyrnaeum
	Fibigia eriocarpa
Gece Menekşesi	Hesperis aintabica
Gece Menekşesi	Hesperis pulmonarioides
Çivitotu	Isatis tinctoria subsp. corymbosa
	Matthiola longipetala subsp. biccmis
	Neslia apiculata
Ak hardal	Sinapis alba
Hardal	Sinapis arvensis
Bülbülotu	Sisymbrium altissimum
Bülbülotu	Sisymbrium loeselii
	Sterigmostemum sulphureum

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	subsp. sulphureum
	<i>Thlaspi perfoliatum</i>
KABAKGİLLER	CUCURBITACEAE
Acıdülek	<i>Ecballium elaterium.</i>
CİN SAÇIGİLLER	CUSCUTACEAE
Bostan bozan	<i>Cuscuta planiflora</i>
FESÇİTARAĞIGİLLER	DİPSACACEAE
Pelemir	<i>Cephalaria syriaca</i>
Uyuzotu	<i>Scabiosa argentea</i>
Uyuzotu	<i>Scabiosa micrantha</i>
İĞDEGİLLER	ELAEAGNACEAE
İğde	<i>Elaeagnus angustifolia</i>
SÜTLEĞENGİLLER	EUPHORBİACEAE
Sütleğen	<i>Euphorbia aleppica</i>
Sütleğen	<i>Euphorbia anacampseros</i> var.
	<i>tmolea</i>
Sütleğen	<i>Euphorbia chamaesyce</i>
Sütleğen	<i>Euphorbia eriophora</i>
Sütleğen	<i>Euphorbia macroclada</i>
Sütleğen	<i>Euphorbia orientalis</i>
Sütleğen	<i>Euphorbia phymatosperma</i>
Sütleğen	<i>Euphorbia szovitsii</i>
BAKLAGİLLER	FABACEAE
Yaraotu	<i>Anthyllis vulneraria</i> subsp.
	<i>praepropera</i>
Antep Geveni	<i>Astragalus aintabicus</i>
Geven	<i>Astragalus cephalotes</i>
Geven	<i>Astragalus declinatus</i>
Geven	<i>Astragalus densifolius</i>
Geven	<i>Astragalus diptherites</i> var.
	<i>diptherites</i>
Geven	<i>Astragalus lydius</i>
Ponpon Geven	<i>Astragalus macrocephalus</i> subsp.
	<i>finitimus</i>
Geven	<i>Astragalus suberosus</i> subsp.
	<i>ancyleus</i>
Nohut	<i>Cicer arietinum</i>
Nohut	<i>Cicer pinnatifidum</i>
Akrepkuyruğu	<i>Coronilla orientalis</i>
	<i>Dorycnium pentaphyllum</i> subsp.
	<i>hausknechtii</i>
	<i>Hedysarum kotschyi</i>
Mürdümük	<i>Lathyrus elongatus</i>
Mürdümük	<i>Lathyrus sativus</i>
Mercimek	<i>Lens nigricans</i>
Mercimek	<i>Lens orientalis</i>
Gazelboynuzu	<i>Lotus gebelia</i> var. <i>gebelia</i>
Gazelboynuzu	<i>Lotus gebelia</i> Var. <i>hirsutissimus</i>

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kokulu yonca	Medicago orbicularis
Kokulu yonca	Medicago radiata
Korunga	Onobrichis cornuta
Korunga	Onobrichis galegifolia
Korunga	Onobrichis gracilis
Bezelye	Pisum sativum subsp. elatius var.
	pumila
	Psoralea jaubertina
Yonca	Trifolium caudatum
Yonca	Trifolium haussknechtii var. candollei
Yonca	Trifolium pauciflorum
Yonca	Trifolium pratense subsp. pratense
Yonca	Trifolium purpureum
Yonca	Trifolium repens var. repens
Yonca	Trifolium stellatum var. stellatum
Yonca	Trifolium speciosum
Boyotu	Trigonella coelesyriaca
Bakla	Vida alpestris
Bakla	Vicia assyriaca
Bakla	Vida cracca subsp. stenophylla
Bakla	Vicia cuspidata
Bakla	Vicia faba
Bakla	Vicia grandiflora var. grandiflora
Bakla	Vicia michauxii var. michauxii
Bakla	Vicia narbonensis
Bakla	Vicia pannonica var. pannonica
Bakla	Vicia peregrina
Bakla	Vicia sativa. subsp. segetalis
KAYINGİLLER	FAGACEAE
Blrant meşesi	Ouercus brantii
Kermes Meşesi	Ouercus coccifera
Mazı Meşesi	üuercus infectoria boissieri
Mazı meşesi	Ouercus ithaburensis subsp.
	macrolepis
Kara meşe	
Lübnan meşesi	Ouercus libani
TURNAGAGASIGİLLER	GERANIACEAE
Dönbaba	Erodium botrys
Dönbaba	Erodium cicutarium subsp.
	cutarium
Turnagagası	Geranium pyrenaicum
Turnagagası	Geranium rotundifolium
Turnagagası	Geranium tuberosum subsp.
	tuberosum
Itır	Pelargonium endlicherianum
KÜREÇİÇEĞİGİLLER	GLOBULARIACEAE
Küre çiçeği	Giobularia trichosantha
BİNBİRDELİKOTUGİLLER	CLUSIACEAE

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Binbirdelikotu	<i>Hypericum amblysepalum</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum hyssopifolium</i> subsp. <i>elongatum</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum lydidium</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum orientale</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum perforatum</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum retusum</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum venustum</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum russegeri</i>
DOLAMAOTUGİLLER	ILLECEBRACEAE
Dolamaotu	<i>Paronychia kurdica</i> subsp. <i>hausknechtii</i>
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	<i>Crocus biflorus</i> subsp. <i>pseudonubigena</i>
Çiğdem	<i>Crocus cancellatus</i> subsp. <i>cancellatus</i>
Karga soğanı	<i>Gladiolus atroviolaceus</i> <i>Gynandrisis sisyrrinchium</i>
Süsen	<i>İris persica</i>
Süsen	<i>İris reticulata</i>
Süsen	<i>İris histro</i> var. <i>aintabensis</i>
Süsen	<i>İris sari</i>
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
Yerçamu	<i>Ajuga chamaepitys</i> subsp. <i>laevigata</i>
Karaisırgan	<i>Ballota nigra</i> subsp. <i>nigra</i>
Karaisırgan	<i>Ballota saxatilis</i> subsp. <i>saxatilis</i> <i>Eremostachys laciniata</i> <i>Eremostachys moluccelloides</i> <i>Lallemantia canescens</i>
Ballıbaba	<i>Lamium amplexicaule</i>
Ballıbaba	<i>Lamium cariense</i>
Ballıbaba	<i>Lamium garganicum</i> subsp. <i>reniforme</i>
Bozotu	<i>Marrubium parviflorum</i> subsp. <i>parviflorum</i>
Su nanesi	<i>Mentha pulegium</i>
Taşnanesi	<i>Micromeria myrtifolia</i> <i>Moluccella laevis</i>
Kedinanesi	<i>Nepeta italica</i>
Kedinanesi	<i>Nepeta nuda</i> subsp. <i>albiflora</i>
Calba	<i>Phlomis armeniaca</i>
Calba	<i>Phlomis pungens</i> var. <i>hirta</i> Velen
Adaçayı	<i>Salvia bracteata</i>
Adaçayı	<i>Salvia ceratophylla</i>
Adaçayı	<i>Salvia multicaulis</i>
Adaçayı	<i>Salvia palaestina</i>
Adaçayı	<i>Salvia pisidica</i>

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Adaçayı	<i>Salvia russellii</i>
Adaçayı	<i>Salvia spinosa</i>
Adaçayı	<i>Salvia suffruticosa</i>
Adaçayı	<i>Salvia syriaca</i>
Adaçayı	<i>Salvia tomentosa</i>
Adaçayı	<i>Salvia verticillata</i>
Kaside	<i>Scutellaria orientalis</i> subsp. alpina
	var. alpina
Kaside	<i>Scutellaria rubicunda</i> subsp.
	subvelitina
Dağçayı	<i>Sideritis condensata</i>
Dağçayı	<i>Sideritis libanotica</i> subsp.
	microchlamys
Dağçayı	<i>Sideritis montana</i> subsp. montana
Dağ çayı	<i>Stachys cretica</i> subsp. vacillans
Dağ çayı	<i>Stachys pumila</i>
Yermeşesi	<i>Teucrium multicaule</i>
Yermeşesi	<i>Teucrium orientale</i>
Yermeşesi	<i>Teucrium polium</i>
Zahter	<i>Thymbra spicata</i> var. spicata
Sormuk	<i>Wiedemannia orientalis</i>
ince dağreyhanı	<i>Ziziphora capitata</i>
İnce dağreyhanı	<i>Ziziphora tenuior</i>
ZAMBAKGİLLER	LİLİACEAE
Dağ soğanı	<i>Allium noeanum</i>
Dağ soğanı	<i>Ailium orientale</i>
Dağ soğanı	<i>Allium scorodoprasum</i> subsp. rotundum
Çirişotu	<i>Asphodeline baytopae</i>
Çirişotu	<i>Asphodeline taunca</i>
Acı çiğdem	<i>Colchicum szovitsii</i>
Acı çiğdem	<i>Colchicum trodii</i>
Altın yıldız	<i>Gagea fibrosa</i>
Altın yıldız	<i>Gagea peduncularis</i>
Küçük sümbül	<i>Hyacinthella nervosa</i>
Sümbül	<i>Hyacinthus orientalis</i> subsp.
	orientalis
Dag sümbülü	<i>Muscari comosum</i>
Dag sümbülü	<i>Muscari longipes</i>
Dag sümbülü	<i>Muscari neglectum</i>
Akyıldız	<i>Ornithogalum alpigenum</i>
Akyıldız	<i>Ornithogalum narbonense</i>
Akyıldız	<i>Ornithogalum platyphyllum</i>
Akyıldız	<i>Ornithogalum umbellatum</i>
Dağ soğanı	<i>Scilla melaina</i> Speta
Lale	<i>Tulipa sintenisii</i>
KETENGİLLER	ÜNACEAE
Keten	<i>Unum aretioides</i>

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Keten	Unum cariense
Keten	Unum catharticum
Keten	Unum mucronatum subsp. orientale
EBEGÜMECİGİLLER	MALVACEAE
Hatmi	Alcea digitata
Hatmi	Alcea pallida
Ebegümeci	Malva sylvestris
DUTGİLLER	MORACEAE
İncir	Ficus carica subsp. rupestris
	MORINACEAE
	Morina persica
ZEYTINGİLLER	OLEACEAE
Dişbudak	Fraxinus angustifolia subsp. syriaca
Boruk	Jasminum fruticans
Zeytin	Olea europaea var. europaea
SAHLEPGİLLER	ORCHIDACEAE
Sahlep	Himantoglossum affine
Sahlep	Orchis anatolica
Sahlep	Orchis collina
CANAVAROTUGİLLER	OROBANCHACEAE
Canavar otu	Orobanche alba
Canavar otu	Orobanche anatolica
Canavar otu	Orobanche caryophyllacea
Ayı parmağı	Phelypaea coccinea
HAŞHAŞGİLLER	PAPAVERACEAE
Kazgagası	Corydalis solida subsp. solida
Şahtere	Fumaria asepalata
Yavruağzı	Hypocoum imberbe
Gelincik	Papaver orientale
Gelincik	Papaver paucifoliatum
Gelincik	Papaver rhoeas
SİNİROTUGİLLER	PLANTAGINACEAE
Sinirotu	Plantago lanceolata
ÇOBANYASTIĞIGİLLER	PLUMBAGINACEAE
Pişik geveni	Acontholimon venustum var.
	venustum
BUĞDAYGİLLER	POACEAE
Bodur buğdayotu	Aegilops cylindrica
Bodur buğdayotu	Aegilops triuncialis subsp. triuncialis
Bodur buğdayotu	Aegilops umbellulata subsp.
	umbellulata
Yulaf	Avena barbata subsp. barbata
Yulaf	Avena eriantha
Kuş yüreği	Briza humilis
Tarla bromu	Bromus Japonicus subsp. japonicus
Tarla bromu	Bromus scoparius
	Chrysopogon gryllus subsp. gryllus
Domuz ayrığı	Dactylis glomerata subsp. hispanica

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	<i>Elymus hispidus</i> subsp. <i>hispidus</i>
Çayır yumağı	<i>Festuca pratensis</i>
	<i>Glyceria maxima</i>
Yumrulu arpa	<i>Hordeum distichon</i>
Yumrulu arpa	<i>Hordeum bulbosum</i>
Adi parlakot	<i>Koeleria cristata</i>
	<i>Lolium subulatum</i>
Tüylü inciotu	<i>Melica persica</i> subsp. <i>jacquemontii</i>
Kelp kuyruğu	<i>Phleum bertolonii</i>
Kelp kuyruğu	<i>Phleum pratense</i>
Yumrulu tavşan otu	<i>Poa bulbosa</i>
Sorguçotu	<i>Stipa ehrenbergiana</i>
KARABUĞDAYGİLLER	POLYGONACEAE
	<i>Atraphaxis billardieri</i> var. <i>billardieri</i>
Kuzukulağı	<i>Rumex chalepensis</i>
ÇUHAÇİÇEĞİGİLLER	PRİMULACEAE
Farekulağı	<i>Anagallis arvensis</i> var. <i>arvensis</i>
NARGİLLER	PUNICACEAE
Nar	<i>Punica granaîum</i>
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE
Kandamlası	<i>Adonis aestivalis</i> subsp. <i>aestivalis</i>
Kandamlası	<i>Adonis fiammea</i>
Manisa Lalesi,	
Koyungözü	<i>Anemone blanda</i>
	<i>Ceratocephalus falcatus</i>
Hezaren	<i>Consolida oliveriana</i>
Hezaren	<i>Consolida orientalis</i>
Akçöpleme	<i>Helleborus vesicarius</i>
Çörekotu	<i>Nigella arvensis</i> var. <i>caudata</i>
Düğünçiçeği	<i>Ranunculus argyreus</i>
Düğünçiçeği	<i>Ranunculus asiaticus</i>
Düğünçiçeği	<i>Ranunculus arvensis</i>
Düğünçiçeği	<i>Ranunculus Uçarla</i> subsp.
	<i>ficariiformis</i>
Düğünçiçeği	<i>Ranunculus isthmicus</i> subsp.
	<i>stepporum</i>
MUHABBETÇİÇEĞİGİLLER	RESEDACEAE
Muhabbet çiçeği	<i>Reseda lutea</i>
CEHRİGİLLER	RHAMNACEAE
Karaçalı	<i>Paliurus sipina-christi</i>
Cehri	<i>Rhamnus alaternus</i>
Cehri	<i>Rhamnus microcarpus</i> .
Cehri	<i>Rhamnus oleoides</i> subsp. <i>graecus</i>
Cehri	<i>Rhamnus pallasii</i> .
Cehri	<i>Rhamnus punctatus</i> var. <i>punctatus</i>
GÜLGİLLER	ROSACEAE
Acıbadem	<i>Amygdalus arabica</i>
Badem	<i>Amygdalus communis</i>

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Acıbadem	<i>Amygdalus lycioides</i> var. <i>lycloides</i>
Acıbadem	<i>Amygdalus orientalis</i> Miller
Acıbadem	<i>Amygdalus vulgaris</i>
Mahlep	<i>Cerasus mahalep</i>
Yabani Kiraz	<i>Cerasus microcarpa</i> subsp.
	<i>microcarpa</i>
Yabani Kiraz	<i>Cerasus microcarpa</i> subsp. <i>tortuosa</i>
Tavşan elması	<i>Cotoneaster morulus</i>
Tavşan elması	<i>Cotoneaster nummularia</i>
Yemişen	<i>Crataegus microphylla</i>
Yemişen	<i>Crataegus monogyna</i> subsp.
	<i>monogyna</i>
Yemişen	<i>Crataegus orientalis</i>
Yemişen	<i>Crataegus sianica</i>
Elma	<i>Malus sylvestris</i>
Kanotu	<i>Potentilla reptans</i>
Erik	<i>Prunus divaricata</i> subsp. <i>divaricata</i>
Ahlat	<i>Pyrus syriaca</i> var. <i>syriaca</i>
Kuşburnu	<i>Rosa canina</i>
Sarıgül	<i>Rosa foetida</i>
Böğürtlen	<i>Rubus sanctus</i>
Küçük çayır düğmesi	<i>Sanguisorba minör</i> subsp. <i>magnolii</i>
	<i>Spirae hypericifolia</i>
KÖKBOYASIGİLLER	RUBIACEAE
Orman leylağı	<i>Asperula arvensis</i>
	<i>Cruciata articulata</i>
	<i>Cruciata taurica</i>
Yoğurtotu	<i>Galium tricornutum</i>
Yoğurtotu	<i>Galium spurium</i>
Yoğurtotu	<i>Galium scabrfolium</i>
Yoğurtotu	<i>Galium verum</i>
Kökboya	<i>Rubia tinctorum</i>
SÖĞÜTGİLLER	SALICACEAE
Söğüt	<i>Salix pedicellata</i>
Söğüt	<i>Salix triandra</i>
TAŞKIRANGİLLER	SAXIFRAGACEAE
Taşkiran	<i>Saxifraga hederacea</i> var. <i>libanotica</i>
Taşkiran	<i>Saxifraga tridactylies</i> L
SIRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEAE
Nevruzotu	<i>Linaria chalepensis</i> var. <i>chalepensis</i>
Nevruzotu	<i>Linaria grandiflora</i>
Sıracaotu	<i>Scrophularia canina</i> subsp. <i>bicolor</i>
Sıracaotu	<i>Scrophularia libanotica</i> subsp.
Sıracaotu	<i>libanotica</i>
Sıracaotu	<i>Scrophularia orientalis</i>
Sığır kuyruğu	<i>Scrophularia xanthoglossa</i>
Sığır kuyruğu	<i>Verbascum germaniciae</i>
Sığır kuyruğu	<i>Verbascum infidelium</i>
Yavşanotu	<i>Verbascum lasianthum</i>

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Yavşanotu	Veronica hederifolia Veronica triphyllus
PATLICANGİLLER	SOLANACEAE
Banotu Banotu	Hyocyamus aureus Hyocyamus reticulatus
ILGINGİLLER	TAMARICACEAE
İlgın	Tamarix simyrnensis
KARAAĞAÇGİLLER	ULMACEAE
Dağdağan	Celtis tournefortii
MAYDANOZGİLLER	APİACEAE
Kimyon	Bunlum microcarpum subsp. microcarpum Bupleurum croceum Bupleurum lophocarpum
Frenk kimyonu	Carum carvi
Baldıran	Conium maculatum
Havuç	Daucus carota
Boğadiken	Eryngium falcatum
Asaotu	Ferula haussknechtii
Eşek baldıranı	Lecokia cretica
Yalancı Çakşır	Prangos peucedanifolia Fenzl Scandix iberica Scandix pecten-veneris Torilis leptophyllum Torilis ucranica
ISIRGANOTUGİLLER	URTİACEAE
Duvarfesleğeni	Parietaria lusitanica
KEDİOTUGİLLER	VALERİANACEAE
Kediotu	Valeriana dioica
Kediotu	Valeriana officinalis
MENEKŞEGİLLER	VtOLACEAE
Menekşe	Viola tricolor
ÜZERLİKOTUGİLLER	ZYGOPHYLACEAE
Üzerlik	Peganum harmala

Çizelge 46 - Sof Dağında Yayılış Gösteren Bitkileri Gösterir Tablo.

Resim 1 – Ters Lale (Fritillaria viridiflora Post)

SOF DAGI'NIN ENDEMİK BİTKİLERİ

AYİPENÇESİGİLLER Ayıpençesi Ayıpençesi HODANGİLLER Aygünçiçeği Emzikotu Karakafesotu KARANFİLGİLLER Sabunotu PAPATYAGİLLER Papatya Peygamber çiçeği Peygamber çiçeği	ACANTHACEAE Acanthus hirsutus Arum balansanum BORAGINACEAE Heliotropium haussknechtii Onosma sieheanum Symphytum aintabicum CARYOPHYLLACEAE Saponaria prostrata. subsp. Prostrata COMPOSITAE Anthemis arenicola var. arenicola Centaurea haussknechtii Centaurea tomentella
Gümüşdüğme	Tanacetum argenteum subsp. argenteum
HARDALGİLLER	BRASSICACEAE
Gece Menekşesi	Hesperis aintabica
SUTLEGENGİLLER	EUPHORBIACEAE
Sütleşen	Euphorbia anacampseros var. tmolea
BAKLAGİLLER	FABACEAE
Antep geveni Geven Geven Geven	Astragalus aintabicus Astragalus densifolius Astragalus lydius Astragalus suberosus subsp. ancyleus Dorycnium pentaphyllum subsp. haussknechtii
Mürdümük	Lathyrus elongatus
Yonca	Trifolium caudatum
SUSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	Crocus biflorus Miller subsp. pseudonubigena
Çiğdem	Crocus cancellatus Herbert subsp. Cancellatus
Süsen	Iris sari
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
Calba	Phlomis armeniaca
Adaçayı	Salvia pisidica
Dağçayı	Sideritis condensata
Dağçayı	Stachys pumila Wiedemannia orientalis
ZAMBAKGİLLER	LILIACEAE
Akyıldız Lale	Ornithogalum alpigenum Tulipa sintenisii
KETENGİLLER	LINACEAE
Keten Keten	Linum aretioides Linum cariense
DUGUNÇİÇEGİGİLLER	RANUNCULACEAE
Akçöplme	Helleborus vesicarius
KOKBOYASIGİLLER	RUBIACEAE
Yoğurtotu	Galium scabrifolium
SİRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEA
Sığır kuyruğu Sığır kuyruğu	Verbascum germanicae Verbascum infidelium
MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
	Bupleurum lophocarpum

Çizelge 47 - Sof Dağının Endemik Bitkilerini gösterir tablo

Resim 2 - Antep Geveni (*Astragalus ainaibicus boiss*)

Resim 3 - Peygamber Çiçeği (*Centaurea haussknechtii Boiss*)

D.2. Fauna

Yapılan çalışmalar sonucunda Gaziantep'te 38 familyaya ait 93 kuş türü tespit edilmiştir. Bu türler içerisinde 9'unun neslinin tehlike altına girmeye yakın, 2'sinin tehlike altında, 6'sının durumunun hassas, 1'nin de neslinin yok olmak üzere olduğu belirlenmiştir. Güney Fırat Havzası Karkamış bölgesi Ülkemizde ve dünyada nesli tehlike altında olan ve kırmızı listede yer alan Turaç (*Francolinus frncolinus*) ve küçük karabatak türlerinin dağılım gösterdiği ve

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

barındığı alanlardandır. Alan nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan Fırat kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*) için son derece önemli bir alandır. Ayrıca alanda pasbaş pakta (*Aythya nyroca*), sazhorozu (*porphyrio porphyrio*) üremekte ve Çizgili sırtlanın (*Hyaena hyaena*) da bulunduğu bilinmektedir. Yabani ve mahalli populasyonlar ise; keklik, tilki, tavşan, çakal, domuz, gelinciktir. Ayrıca yayılım alanı olmamakla birlikte az da olsa Şahin, Doğan, gibi yırtıcı kuşlar bulunmaktadır.

1995 yılından bu yana Gaziantep'in Flora ve Fauna'sının tespitinde Huzur Yaylası, Nurdağı, Kartal dağı mevki, Gaziantep sınırları içerisinde kalan Fırat nehri, sulu pınarlı köylerimizde bulunan meyve bahçeleri, Oğuzeli ilçemizin Tılbaşar Kalesi Mevkii, Araban ilçemizin Ardıl Mevkii, Karkamış ilçemizin baraj mevkilerinde bu kuşlar diğer hayvanlar görülmüştür.

Çizelge 48 - Kuşlarımız

İlimizde Doğal Olarak Yaşayan Hayvanlar Listesi

Sıra No	Adı	Latince Adı	Familyası
1	Dağ Serçesi	<i>Passer montanus</i>	Passeridaceae
2	Ev Serçesi	<i>Passer domesticus</i>	Passeridaceae
3	Bataklık Serçesi	<i>Passer hispaniolansis</i>	Passeridaceae
4	Kayalık Serçesi	<i>Passer petunia petronia</i>	Passeridaceae
5	Ölü Deniz Serçesi	<i>Passer moobiticus</i>	Passeridaceae
6	Sürmeli Çit Serçesi	<i>Passer</i>	Passeridaceae
	Sürmeli Dal Bülbülü		
7	Sakar Kuşu	<i>Prunella ocularis</i>	Passeridaceae
8	Taş Serçesi	<i>Petronia brachydactyla</i>	Passeridaceae
9	Sargıtlak Serçesi	<i>Petronia xantocollis</i>	Passeridaceae
10	Bozboğaz, Çit Serçesi	<i>Prunella modularis</i>	Prunellidea
	Dağ Bülbülü		
11	Kumru	<i>Streptopelia decaoccto</i>	Colombidea
12	Küçük Kumru	<i>Streptopelia Senegalensis</i>	Sitrigidea
13	Kaya Güvercini	<i>Columba liva</i>	Columbidea
14	Mavi Güvercin	<i>Columba oenas</i>	Columbidea
	Yabana (Gaziantep)		
15	Tahtalı Güvercin	<i>Columba palumbus</i>	Columbidea
	Yabana (Gaziantep)		
16	Zevzir (Gaziantep) Sığırcık	<i>Sturnus vulgaris</i>	Sturnidea
17	Kanarya, Küçük İskete	<i>Serinus serinus</i>	Fringillidea
18	Saka Kuşu	<i>Carduelis carduelis</i>	Fringillidea
19	Çifcağırtlak, süğüt bülbülü	<i>Phylloscopus collylatta</i>	Sylvidea
20	Altın tavuk, Çalı kuşu	<i>Regulus regulus</i>	Sylvidea
21	Telli Turna	<i>Andropoides virgo</i>	Gruidea
22	Turna kuşu	<i>Grus grus</i>	Gruidea
23	Sedir kanaryası	<i>Serinos syriacus</i>	Passeridaceae

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

24	Arıcıl kuşu	<i>Pernis apivorus</i>	Accipitridae
25	Guguk kuşu	<i>Cuculus canorus</i>	Cuculidea
26	Okseotu Ardıcı	<i>Turdus viscivorus</i>	Turdidae
	Bülbülü, Kamış Bülbülü		
27	Dere Bülbülü, Öteğeni	<i>Cettia cetti</i>	Sylviidae
28	Bataklık Saz Ardıcı	<i>Acrocephalus palustris</i>	Sylviidae
	Bataklık Bülbülü		
29	Orman Kızılbacağı	<i>Tringa glareola</i>	Scolopacidae
	Orman düdükünü		
30	Kenevir Kuşu	<i>Carduelis cannabina</i>	Fringillidae
31	Kır Kırlangıcı	<i>Hirundo rustica</i>	Hirundinidae
32	Kaya Kırlangıcı	<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	Hirundinidae
33	Pencere Kırlangıcı	<i>Delichan urbica</i>	Hirundinidae
34	Yeşilbaş Ördek	<i>Plathyrynchos</i>	Anatidae
35	Ak Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	Ciconidae
36	Kara Leylek	<i>Ciconia nigra</i>	Ciconidae
37	Bıldırcın	<i>Cotornix cotornix</i>	Phasianidae
38	Kınalık Keklik	<i>Alectoris chukar</i>	Tetraonidae
39	Çit Kuşu	<i>Troglodytestro glodytes</i>	Troglodytidae
40	Gri Bülbül, Arap Bülbülü	<i>Pycnonotus barbutus</i>	Pycnonotidae
41	Akkuyruksalayan	<i>Motacilla Alba</i>	Motacillidae
42	Dağ Kuyruksallayanı	<i>Motacilla Alba</i>	Motacillidae
43	Dere İncir Kuşu	<i>Anthus spinoletta</i>	Motacillidae
44	Tarla Kuşu	<i>Alauda arvensis</i>	Alaudidae
45	Boğmaklı Tarla Kuşu	<i>Melanacorypha calndra</i>	Alaudidae
46	Tepeli Toygar	<i>Calerida cristata</i>	Alaudidae
	Tepeli Tarla Kuşu Piypi		
47	Orman Toygarı	<i>Lullula arborea</i>	Alaudidae
	Fundalık Toygarı		
48	Bıyıklı Baştankara	<i>Panurus</i>	Timalidae
49	Saz Baştankara	<i>Biarmicus</i>	Paridae
	Bataklık Baştankarası		
50	Söğüt Baştankarası	<i>Parus pastris</i>	Paridae
51	Çam Baştankarası	<i>Parus ater</i>	Paridae
52	Kiraz Kuşu	<i>Emberiza hortulana</i>	Emberizidae
53	Kızıl Çalibülbülü	<i>Cercotrichas Galactotes</i>	Turdidae
	Yelpaze Kuyruklu Bülbül		
54	Alacagögüs, Çalibülbülü	<i>Luscinia luscinia</i>	Turdidae
55	Bülbül	<i>Luscinia megarhynchos</i>	Turdidae
56	Büyük Saz Ardıç Kuşu	<i>Acrocephalus arundineceus</i>	Sylviidae
57	Üvelik Kuşu	<i>Stroptopelia turtur</i>	Columbidae
58	Ebabil Kuşu	<i>Apus apus</i>	Arpodida
	İbibik Kuşu (Gaziantep)		

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

59	Çavuş Kuşu İbibik	<i>Upopo epops</i>	Upupidae
60	Bozkır toygarı	<i>Calandrella cinerae</i>	Alaudidae
61	Çekirge Kuşu, Kızılsırtlı	<i>lanius collorio</i>	lanidae
	Örümcek Kuşu		
62	Zeytinlik mukallidi	<i>Hippolais olivetosum</i>	Motoullidae
63	Çalı Öteğeni	<i>Sylvia communis</i>	Motoullidae
64	Yeşil Söğüt Bülbülü	<i>Phylloscopus trocholidies</i>	Motoullidae
65	Söğüt Bülbülü	<i>Phylloscopus trochilluss</i>	Motoullidae
66	Kara Ağaçkakan	<i>Dryocopus martius</i>	Picidae
67	Suriye Ağaçkakanı	<i>Dendlocopus syrius</i>	Picidae
68	Yeşil Ağaçkakan	<i>Picus viridis</i>	Picidae
69	Paçalı Şahin	<i>Buteo lagopus</i>	Falconidae
70	Şahin	<i>Buteo buteo</i>	Accipitridae
71	Küçük Kartal	<i>Hieraaetus pennatus</i>	Falconidae
72	Kaya Kartalı	<i>Aquila chrysaetos</i>	Falconidae
73	Şah Kartal	<i>Aquila heliaca</i>	Falconidae
74	Yılan Kartalı	<i>Circaetus gallicus</i>	Accipitridae
75	Büyük bağırğan kartal	<i>Aquile chyrsoaetos</i>	Accipitridae
76	Küçük bağırğan kartal	<i>Aquile pomorina</i>	Accipitridae
77	Ekin Kargası	<i>Corvus frugilogus</i>	Corvidae
78	Kızıl Gaga Dağ Kargası	<i>Phyrrcorax phyrrcorax</i>	Corvidae
79	Leş Kargası	<i>Corvus frugilogus</i>	Corvidae
80	Kuzgun Kara Karga	<i>Corvus corax</i>	Corvidae
81	Küçük Bağırğan Kartal	<i>Aquile pomorina</i>	Falconidae
82	Atmaca	<i>Hieraaaetus fasciatus</i>	Falconidae
83	Gezginici Doğan	<i>Falco peregrinus</i>	Falconidae
84	Mavi Doğan, Gök Delice	<i>Circus cynanus</i>	Accipitridae
85	Kırmızı Doğan Saz Delice	<i>Circus aeruginosus</i>	Accipitridae
86	Bozkır Doğanı, Bozkır Delice	<i>Cirus macrourus</i>	Accipitridae
87	Güvercin Doğanı	<i>Falco columbarius</i>	Falconidae
	Güvercin Bozkır		
88	Çayır Doğanı, Küçük Delice	<i>Circus cyanus</i>	Accipitridae
89	Delice Doğan, Ağaç Doğan	<i>Falco pygarrus</i>	Accipitridae
90	Peçeli Baykuş, Beyaz Baykuş	<i>Tyto alba</i>	Tytonidae
91	Puhu Kuşu	<i>Bubo bubo</i>	Strigidae
92	Kulaklı Orman Baykuşu	<i>Asio otus</i>	Strigidae
93	Alaca Baykuş	<i>Strix aluco</i>	Strigidae
94	Çıplak Ayaklı Baykuş	<i>Aegolius funercus</i>	Strigidae

D.3. Ormanlar, Milli Parklar ve Tabiat Parkları

D.3.1. Ormanlar

İlimizdeki toplam orman alanı 123740.2ha'dır.

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

İlimiz ormanları Doğu Torosların Kahramanmaraş üzerinden güneye uzanan 2.493 rakım ve Milcan Dağı'nın Suriye ve Amik Ovasına dağılan kolları üzerinde Büyük Sof Tepesi'nin Gaziantep Ovası'nda son bulan sırtları üzerinde yer almaktadır. Bölgemizin en yüksek rakımı batı hududunu teşkil eden sırtlardır. Genellikle ilimiz ormanları rakımı 800-1450 arasında değişmektedir.

İlimiz bitki ve orman toplulukları kızılçam, karaçam, sedir, selvi, kayın, kavak, meşe, ardıç, yabani zeytin, sandal, akçeşme, terebantin, sakız, funda, tesbih, ladin, sütleğen, karaçalı, ısırgan, delice, böğürtlen ve çayır otlarıdır. En fazla bulunan türler ise meşe ve kızılçamdır. Meşe ormanları bozuk ormanlar olup koruma altındadır. Orman ürünü elde edilmemektedir. Kızılçam ormanları faydalanılan verimli alanlarıdır.

İlimizin yakın çevresindeki Dülükbaba, Burç, Yelligedik, Erikçe, Taşlıca gibi ormanlar ağaçlandırma çalışması yapılarak meydana getirilmiş ormanlardır.

Resim 4 - Gaziantep İlinde bulunan Ormandan Bir Görünüm.

D.3.2. Milli Parklar

İlimizde Milli Park bulunmamaktadır.

D.3.3. Tabiat Parkları

Çizelge 49 - Gaziantep'te bulunan Tabiat Parklarını gösterir tablo.

GAZİANTEPTE BULUNAN TABİAT PARKLARI.

Burç Tabiat Parkı	Şahinbey İlçesinde yer alan 1.924 dekarlık saha 05.05.2012 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiştir. UDGP/GP 10.07.2014 tarihinde onaylanmıştır. Alan tabii, peyzaj ve rekreasyonel kaynak değerleri açısından oldukça zengindir. İçerisinde Türkiyenin en büyük hayvanat bahçesini bulundurmaktadır. İlimiz Şahinbey İlçesinde, İl Merkezine 8km. mesafededir.
Dülükbaba Tabiat Parkı	306 hektar büyüklüğündedir. 11/07/2011 tarihinde tescil edilmiştir. 10/07/2014 tarihinde ise Gelişme Planı Onaylanmıştır. Gelişme Planında öngörülen yapı ve tesisler dışında alanda herhangi bir yapılaşmaya gidilmemiştir. İlimiz Şehitkamil İlçesinde, E-24 karayoluna 2km. uzaklıktadır.
Huzurlu Terapi Tabiat Parkı	Huzurlu Yaylası, halk arasında kullanılan deyimıyla "Hınzırlı Yaylası (Domuz Yaylası)" 152 hektar büyüklüğündedir. İlimiz İslahiye İlçesi, Tandır Köyü sınırlarında bulunmaktadır. Gaziantep İl Merkezine 110 km uzaklıkta, İslahiye İlçesine 30km uzaklıkta bulunmaktadır. Alan, 22.04.2016 tarihinde Bakan Olur'u ile 152 hektar büyüklüğünde Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir.
Allaben Tabiat Parkı	Alleben Tabiat Parkı, Gaziantep ili, Şahinbey ilçesi sınırlarında yer almakta ve Gaziantep il merkezine 6 km uzaklıktadır. Alan, 22.04.2016 tarihinde Bakan Olur'u ile 282 hektar büyüklüğünde Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. Alleben Tabiat Parkı Gerciğin Kapı Girişi Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Yamaçtepe Kapı Girişi ise Şahinbey İlçe Belediyesi tarafından işletilmektedir. Alleben Tabiat Parkı; Dinlenme, eğlenme, spor, piknik gibi sosyal ihtiyaçların karşılanabileceği geniş bir alandır. Alan içerisinde, Doğa Yürüyüşü, Dağ Bisikletçiliği, Doğa Fotoğrafçılığı, Kamp-Karavan, İzcilik faaliyetleri yapılabilmektedir.
Tahtaköprü Baraj Gölü Yaban Hayatı Geliştirme Sahası	8.036 hektar büyüklüğündedir. Yaban Hayatı Gaziantep İli İslahiye İlçesi Yesemek, Ortaklı, Aşağıbilenler ve Ağalarobası mahallelerini içine almaktadır. Alan kuş göç yolları üzerindedir. Geliştirme sahası içinde herhangi bir yapılaşma bulunmamaktadır.
Ulusal Öneme sahip Karkamış Taşkın Ovası Sulak Alanı	27.392 hektarlık bir alanı kapsamaktadır. 09/04/2015 tarihinde Tescil edilmiştir. Yönetim Planı 13.04.2015 tarihinde ihale edilmiştir.24.122016 tarihinde Ulusal Sulak Alan Komisyonunca onaylanmıştır. Yönetim Planı 2017-2021 arasını kapsamaktadır.
Gaziantep İli Flora ve Fauna yapısı	Flora ve Fauna yapısı ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmamıştır.
Fırat Kaplumbağası	Gaziantep Şube Müdürlüğümüz tarafından Kasım 2015 yılında Tür Eylem Planı hazırlanmıştır. Ülkemizde yaşayan iki yumuşak kabuklu kaplumbağa türünden birisi olan Fırat Kaplumbağası, Refatus euphraticus(DAUDIN,1802)'un dağılışı sadece Fırat ve Dicle Nehirleri ve bu nehirlerin kollarıdır. Bu nehirlerin geçtiği ülkelerden Türkiye, Suriye, Irak ve İran türün dağılışının olduğu ülkelerdir. Dolayısıyla tür bu alanlarda endemiktir.

Huzurlu Tabiat Parkı Genel Özellikleri:

İpekyolu üzerinde binlerce yıllık geçmişle sayısız medeniyete ev sahipliği yapmış ve her köşesi medeniyet izleriyle dolu olan Gazi şehrimiz, Batı ve Doğu kültürünü Akdeniz üzerinden taşıyan bir geçiş noktası özelliğini korumaya devam etmektedir.

Huzurlu Tabiat Parkı Florası:

Huzurlu Yaylası Akdeniz fitocoğrafya bölgesinde yer alan Amanos Dağlarının en güney noktasında yer almaktadır. Yaylanın denizden yüksekliği 1600-2000 metredir. Huzurlu Yaylası nemli ormanları nedeniyle yayılış alanı Doğu Karadeniz ve Orta Avrupa olan doğu kayını, gürgen, şimşir, gibi türlerin en güney yayılışını temsil eden kalıntı popülasyonlar içermektedir. Flora açısından, Hınzırlı yaylasında yapılan çalışma kapsamında 85 familya ve 331 cinse ait toplam 714 bitki çeşidinin tespiti yapılmıştır. Tespiti yapılan bitkilerden 90'ı endemik ve 29'u nadir bitki statüsünde olmak kaydı ile 119 önemli bitki yer almaktadır.

Huzurlu Tabiat Parkı Faunası:

Huzurlu Yaylası, Amanos dağlarının bitki ve hayvan çeşitliliği yönünden en zengin bölgesidir. Hayvan çeşitliliği olarak domuz, ayı, karaca, kurt, geyik, sırtlan, tavşan, tilki, porsuk, su samuru ve semender en belirgin türlerdir. Yayla, çok sayıda kuş türüne de ev sahipliği yapmaktadır.

Burç Tabiat Parkı

Şahinbey İlçesinde yer alan 1.924 dekarlık saha 05.05.2012 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiştir. UDGP/GP 10.07.2014 tarihinde onaylanmıştır. Alan tabii, peyzaj ve rekreasyonel kaynak değerleri açısından oldukça zengindir. İçerisinde Türkiyenin en büyük hayvanat bahçesini bulundurmaktadır. İlimiz Şahinbey İlçesinde, İl Merkezine 8km. mesafededir.

Burç Tabiat Parkı bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun, açık hava rekreasyonu yönünden farklı ve zengin bir potansiyele sahiptir. Alan; peyzaj ve rekreasyonel kaynak değeri açısından oldukça zengindir. Alan içerisinde Ülkemizin en büyük hayvanat bahçesi bulunmaktadır. Alan piknik, doğa yürüyüşü, Fotoğrafçılık, Yaban Hayatı Gözlemciliği yapma amaçlı kullanılmaktadır.

Burç Tabiat Parkı Florası:

2012 yılında Bakanlığımızca tescil edilmiştir. Alanda Kızıлчаam, selvi, doğu mazısı, çörek otu, düğün çiçeği, karamuk, gelincik, kedi otu, gerdanlık, çöven, nakıl, kuzu kulağı, kantaron, ebegümeci, demir diken, akçaağaç, yabani üzüm, karaçalı, sumak, antep fıstığı, yalancı akasya, geven, fiğ, kayışkıran, yonca, üçgül, korunga, yabani badem, alıç, peygamber çiçeği türleri tespit edilmiştir.

Burç Tabiat Parkı Faunası:

Subakireleri, kelebek, ovakurbağası, tosbağa, kertenkele, inceyılan, kirpi, fare, tilki, kırlangıç, üveyik, alakarga, saksagan, örümcekkuşu, kumru türleri bulunmaktadır.

Resim 5 - Hayvanat Bahçesinden bir görünüm.

Resim 6 - Burç Tabiat Parkından bir görünüm.

Dülükbaba Tabiat Parkı

Şehitkamil İlçesinde yer alan 3.060 dekarlık saha 11.07.2011 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiştir. Dülükbaba Tabiat Parkı tabii, peyzaj ve tarihsel dokusu bulunan, Dülük antik kentini barındıran kaynak değerlere sahiptir.

Tabiat Parkının İşlemeciliği 2009 yılında İlimiz Şehitkamil İlçe Belediyesine kiralanmıştır.

Tabiat Parkının altyapısı 2010-2012 yılları arasında tamamen yenilenmiştir. Alan bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip,

Manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun, açık hava rekreasyonu yönünden farklı ve zengin bir potansiyele sahiptir.

Alanda bulunan Dülük Antik Kenti dünyanın en eski yerleşim merkezlerinden biridir. Dünyada bilinen yer altına inşa edilen Mitras Tapınaklarının en büyüğü Dülük'te bulunmuştur. Ayrıca çok sayıda kayaya oyulmuş oda mezarları ve kiliseler mevcuttur.

Resim 7 - Dülükbaba kaya mezarlarına ait görsel.

Resim 8 - Dülükbaba Tabiat Parkı girişi.

Resim 9 - Dülükbaba Tabiat Parkından bir görünüm.

Dülükbaba Tabiat Parkı Florası:

Kızılcım, çakaleriği, palamutmeşesi, alıç, acı badem, yabani kiraz, sıraca otu, peygamber çiçeği, nemnem otu, bozot, acıyavşan otu, kekik, dağçayı, zahter, dağ nanesi, küsküt, çiğdem, dağ soğanı bulunmaktadır.

Dülükbaba Tabiat Parkı Faunası:

Yapılan İncelemelerde Serçe, karga, keklik, tavşan, tilki, çakal, gelincik, fare, şahin, doğan tespit edilmiştir.

Resim 10 - Dülükbaba Tabiat Parkından bir görünüm

D.4. Çayır ve Mera

İlimiz topraklarında Mera alanı toplam olarak 48.065,8ha.'lık bir alanı kapsamaktadır. İlçeler bazında toplam tespitli tahditli ve tescilli mera alanı; İslahiye İlçesi 5325ha., Yavuzeli ilçesi 5964ha., Nizip İlçesi 7189ha., Oğuzeli İlçesi 2441ha., Nurdağı İlçesi 4900ha., Karkamış İlçesi 4246ha., Araban İlçesi 3908,33ha., Şehitkamil İlçesi 5673,87ha., Şahinbey ilçesi 12240ha. Olarak İl Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından belirlenmiştir. Yakın zamanlara kadar istatistiklerde mera alanları içerisinde gösterilen çalılık ve fundalıklar, sonradan orman alanı olarak kabul edildiği için çayır ve mera alanlarımızda önemli oranda suni azalma ortaya çıkmıştır.

İlimizde 48.065,8ha 'lık alanı kaplayan çayır ve meralar sadece hayvanlarımıza yeşil ve kuru ot sağlayan yem alanları değildir. Çayır ve meraların hayvanlara kaba yem sağlama yanında toprak ve su muhafazası, su toplama havzası, pınar memba sularına kaynak olması, tabii fauna ve ev hayvanlarına barınak olması, büyükşehir ve endüstri merkezlerinin kirlettiği havayı temizlemesi, halkımıza önemli bir rekreasyon alanı sağlaması ve yeşil örtüsü ile çevreyi güzelleştirmesi gibi hayati derecede önemli bir fonksiyonu vardır.

Çayır ve meralarımız, belirtilen bu fonksiyonlarını tam olarak yerine getirebilecek durumda olmayıp, bozulmakta ve kendilerinden beklenen faydaları sağlayamaz bir duruma gelmektedir. Bu yüzden milli ekonomiye katkıların gittikçe azalması yanında ileriki nesillere çok daha büyük çayır ve mera ıslahı sorunları devretme durumu ortaya çıkmaktadır.

D.5. Sulak Alanlar

30.01.2002 Tarih ve 24656 Sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanarak Yürürlüğe Giren "Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği"nde Belirtilen Alanlar

İlimizde söz konusu Yönetmelik kapsamına Fırat Nehri Havzası, Tahtaköprü, Kayacık ve Hancağız baraj Göletleri ile Burç, Zülfikar, Hacı Aslan, Çakmak, Domuzderesi, Balıkan, Nogaylar Suni Göletleri, Sacır, Karasu, Merzimen Çayı, Gözbaşı, Samözü, Nizip Çayları girmektedir.

Karkamış Taşkın Ovası Sulakalanı 27396 hektarlık alanı kaplamakta olup, Aşağı Fırat Havzasında yer almaktadır. Söz konusu alan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 09.04.2015 tarihinde Ulusal Öneme Haiz Sulak Alan olarak tescil edilmiştir. Ulusal Öneme Haiz Karkamış Taşkın Ovası Sulak Alanı Yönetim Planı 2016 yılında hazırlanmıştır. Karkamış Taşkın Ovası Sulak alanında 810 bitki türü, 16 Balık Türü, 38 farklı iki yaşamlı ve sürüngen, (en önemlisi Fırat Kaplumbağası, (Rafetus euphraticus)220 kuş türü, (bunlar arasında en önemli kelaynak)ve 14 memeli tür yaşamaktadır.

KARKAMIŞ KIYISI SULAK ALANI

Karkamış Sulak Alanı, İdari olarak Gaziantep İli Karkamış ilçesi sınırlarında yer almakta olup, Gaziantep şehir merkezine uzaklığı 75 km.' dir. Alan, Karkamış ilçesinin doğusunda, Şanlıurfa ili Birecik ilçesinin güneyinde yer almaktadır. Alanın koordinatları 36° 08' ve 37° 00' kuzey enlemleri ile 37° 05' ve 38° 05' doğu boylamları arasında yer almaktadır. Alanın toplam yüzölçümü 28.102 ha olup rakımı 385 metredir. Karkamış bölgesi, Fırat nehrinin meydana getirdiği, tarihi havza olan Mezopotamya Havzasının Orta Mezopotamya bölümünde bulunur. Alan, Birecik'in güneyi ile Suriye sınırı arasındaki Fırat Nehri yatağını ve nehir boyunca uzanan su basar ağaç topluluklarını içerir. Sulak alan ekosisteminin doğusunda yarı çöl ve bozkır özelliği gösteren alanlar bulunmaktadır. Sulak alanda, Gaziantep kısmında

Yurtbağı köyü, Gürçay köyü, Keleklioğlu köyü, Elifoğlu köyü, Şanlıurfa kısmında Mezra, Akarçay, Çiçekalan köyleri bulunmaktadır.

Alan bölgenin en çok bozulmuş ve bölünmüş iki bitki örtüsü topluluğu içeren, aynı zamanda Fırat boyunca bozulmamış tek nehir kıyısı habitatını da bulundurmaktadır. Nehir kıyısı ve bozkır fauna topluluklarının nadir bir karışımını içeren, bu topluluklar arasında küçük karabatak (*Phalacrocorax pygmeus*), çöl toygarı (*Ammomanes deserti*) ve çizgili ishak kuşu (*Otus brucei*); Fırat kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*) (kumda ve çakıl yataklarında varlığını sürdürmektedir); çizgili sırtlan (*Hyaena hyaena*) ve nadir bir endemik bitki olan *Cousinia birecikensis* bulunmaktadır.

Alanın çevresi, yabancılar ve özellikle yabancı kuş gözlemcileri tarafından yıllardır ziyaret edildiğinden, büyük olasılıkla bütün Güneydoğu Anadolu içinde en iyi belgelenmiş alandır. Alanın önemli unsurları; Avrupa'daki tek popülasyonları Güneydoğu Anadolu 'da bulunan türlerin birçoğu bu alanda görülebilmektedir. Karkamış barajı'nın güney bölgesindeki habitatlar bu bölümde başka bir yerde bulunmamaktadır ve Güneydoğu Anadolu' "da nadirdir.

Karkamış ilçesi topraklarının tamamına yakını tarıma elverişli olup, genellikle düz bir şekildedir ve ilçe dahilinde önemli sayılabilecek dağ ve ormanlık alan bulunmamaktadır. Karkamış akarsu niteliğindeki bir sulak alan olup, Alan 2008 yılında korunması gereken alan statüsüne konulmuştur. Fırat Nehri bu alandan yurdumuzu terk etmektedir. Karkamış sınırları içerisinden geçen ve Fırat Nehrine dökülen irili ufaklı birkaç derede bulunmaktadır. Bunların en önemlileri; Yassı geçit deresi, Elifoğlu deresi, Koyundadı deresi ve Su deresidir.

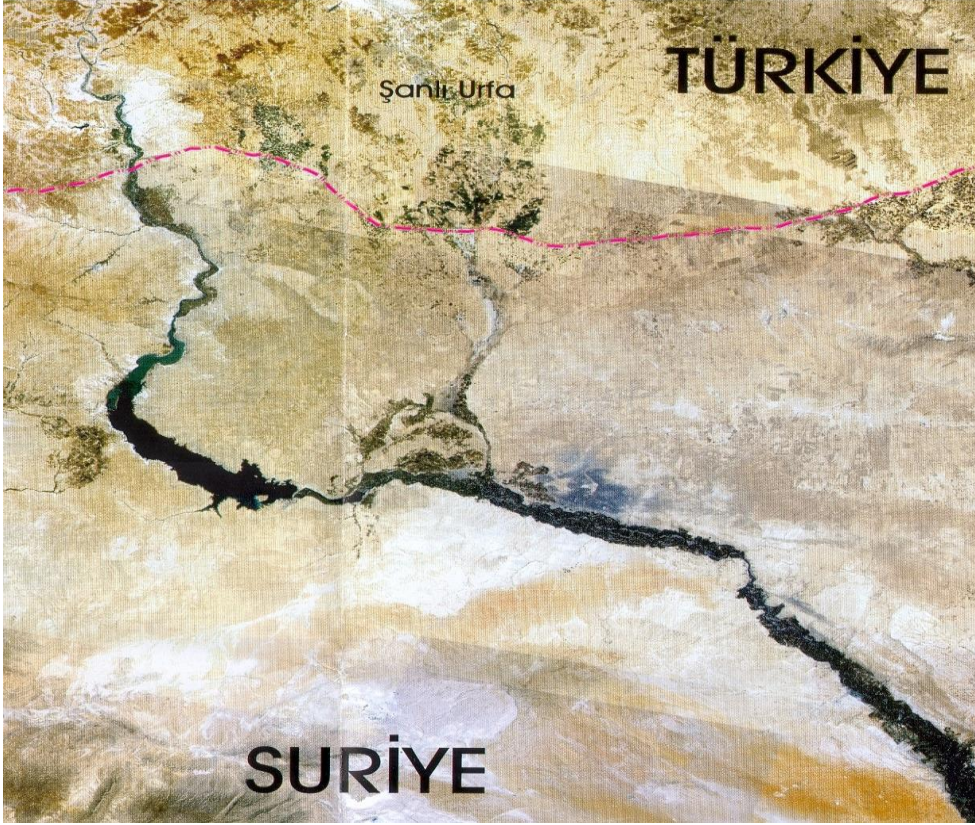
Karkamış sulak alanı, uygun iklim koşulları, zengin besin varlığı ve farklı ekolojik karakterdeki habitatlarıyla Ülkemizin zengin yaban hayatına sahip sulak alanlarından birisidir. 2005-2008 yılları arasında Karkamış Sulak Alanında yapılmış çalışmaya sonuçlarına göre; alandan bugüne kadar toplam 813 bitki, 46 sürüngen ve çift yaşamlı, 13 balık, 6 kelebek, 57 örümcek, 11 memeli ve 110 kuş taksonu tespit edildiği görülmüştür. Bu çalışma ile alanda tespit edilen biyolojik kompozisyon ve ekolojik karakterler ile bunların zamanla değişimi izlenebilecek, bu sayede gerekli tedbirlerin zamanında alınmasına olanak sağlayabilecektir. Örneğin; barajın üst tarafındaki alanlarda baraj göletinde su biriktirilmesi sebebiyle su seviyesi yükseldiği ve birçok habitatın sular altında kaldığı, ağaçlar ve kıyı bölgelerinde kuşların ve diğer hayvanların kuluçka alanlarının yok olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmanın verileri kullanılarak, etkili izleme programları geliştirmek ve uygulamak, çeşitli nedenlerle biyolojik kompozisyonu ve ekolojik karakteri bozulan sulak alanların restorasyonu ve rehabilitasyonu için eylem planları geliştirilmek ve uygulamaya koymak mümkün olabilecektir.

İklim durumu:

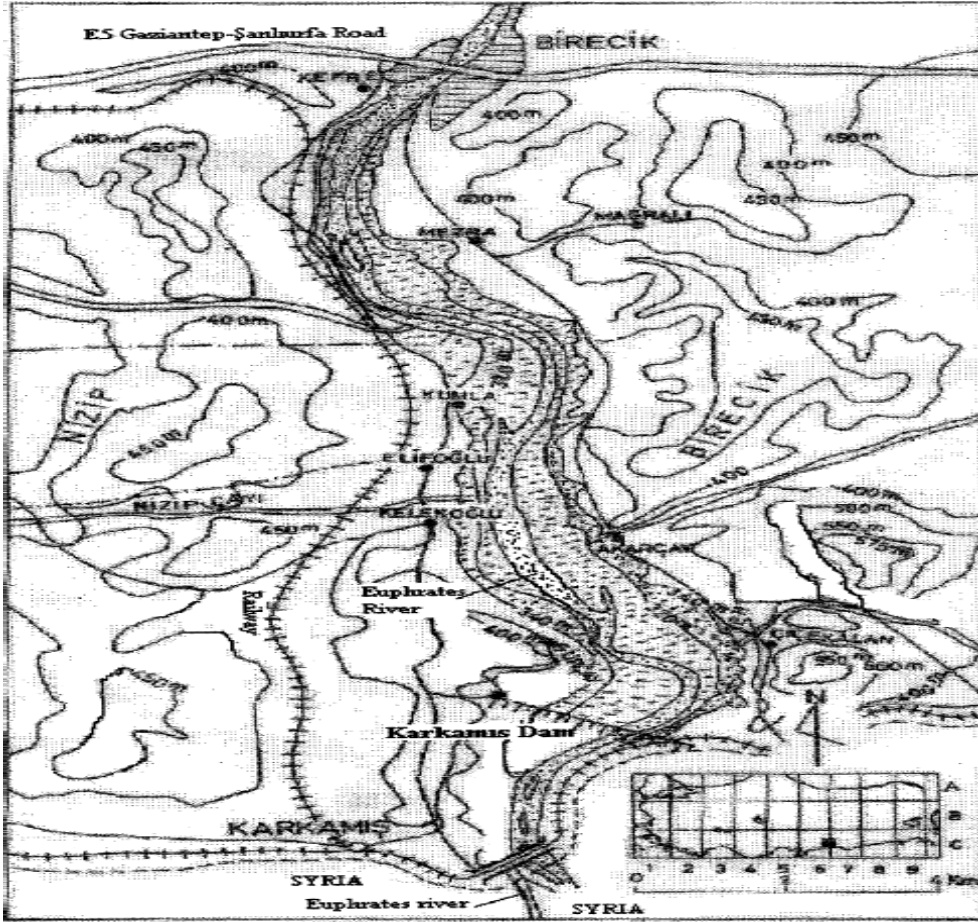
Bölgenin iklimi yazları sıcak ve kurak, kışları ise yağışlı ve nispeten ılımandır. Yaz ayları çok sıcak olmakla birlikte geceleri serin geçmektedir. Alanın doğusunda yarı çöl iklimi de görülmektedir. Alanda sonbahar ayları genellikle fazla yağmurlu değildir. Yıllık sıcaklık ortalaması 18.6 0C, maximum sıcaklık ortalaması 38.8 0C'dir. En soğuk aylar olan kış ayları, sıcaklık olarak birçok yöremizin yaz sıcaklığına eşit sayılır. Yıllık sıcaklık ortalaması 27 0C'dir. Sıcaklık Aralık ayında ortalama 12 0C olurken Temmuz ayında 40 0C kadar çıkmaktadır. Yılın en düşük sıcaklığı ise 5 derecedir. Yıllık ortalama yağış 363 mm, ortalama yağışlı gün sayısı 55 olarak belirlenmiştir. Mevsimlere göre yağış rejimi, Kış, İlkbahar, Sonbahar, Yaz şeklinde sıralanmaktadır. Ortalama nispi nem oranı ise %31,1 dir. Ortalama rüzgâr hızı 1,5 bofor (m/sec)'dur. En yağışlı aylar Aralık ve Ocak aylarıdır. En yağışlı mevsim Kış ve İlkbahar'dır. Haziran ve Ağustos ayları en kurak aylardır. En sıcak aylar ise Temmuz ve Ağustos' dur.

Alanın Jeolojisi

Güney Fırat havzası Karkamış bölgesinin jeolojik yapısında sırayla eski alüvyon, alüvyon, firat, gaziantep, şelmo ve harabe formasyonları bulunur. Nehir yatağı ve kıyı şeridinde genellikle nehirlerin eski yataklarında ve yüksek tepelerle çevrili ovalarda gevşek tutturulmuş çakıl, kum, kil ve çamurdan meydana gelen bir yapıdır. Alanda bulunan diğer bir jeolojik yapıda Gaziantep formasyonunu oluşturan killi kireç taşı ve tebeşirden oluşan yumuşak topografya gösteren killi kireç taşı ve tebeşirli kireç taşları nehir yatağından ileride yüzeylemiş durumdadır.

Resim 11 - Fırat Nehri Uydu Görüntüsü.

Harita 9 - Güney Fırat Havzası- Karkamış Sulak Alanını Gösterir Harita

Alanın Florası

Güney Fırat Havzası-Karkamış ve yakın çevresinde ayrıntılı flora çalışmaları sonucunda alandan 70 familya ve 279 cinse ait 464 takson, 54 familya ve 183 cinse ait 290 takson, alandan 62 familya ve 253 cinse ait 442 takson kaydetmişlerdir. Ayrıca 38 familya ve 74 cinse ait 155 takson ile birlikte alanda toplam 78 familyaya ait 813 bitki taksonu tespit edilmiştir. Bunlardan 35 takson endemiktir.

Karkamış'ın doğal bitki örtüsü bugün bozkırdır. Bu bozkırın ana elementi *Acanthophyllum verticillatum* (Willd) Hand.-Mazz., *Alhagi mauroprum* Medic., *Bromus macrostachys* Desf., *Convolvulus reticulatus* Choisy and *Tymus syriacus* Boiss.'dır. Karkamış ve yakın çevresinde Garig, Bozkır ve Sulak alan vejetasyonu olmak üzere üç ana vejetasyon tipi bulunmaktadır.

Garig, kayalık alanlarda genellikle kserofit çalı bitkilerinden oluşur. Yaygın türleri, *Amygdalus arabica* Oliv., *Rhamnus oleoides* L. subsp. *graecus* (Boiss & Reut.) Holmboe, *Crataegus monogyna* Jacq. subsp. *monogyna*, *Capparis ovata* Desf. var. *palaestinum* Zoh., *Nerium oleander* L., *Celtis tournefortii* Lam., *Rhus coriaria* L., *Ephedra campylopoda* C.A. Mey and *Rosa canina* L.'dir.

Bozkır, çok geniş alanlar tutan, tek ve çok yıllık otlar ile yarı odunsu bodur bitkilerin baskın olduğu, kireçtaşı alanlarda yer alır. Yaygın türleri, *Astragalus russelii* Banks & Sol., *Centaurea virgata* Lam., *Artemisia herba-alba* Asso, *Fagonia olivieri* DC., *Convolvulus aucheri* Choisy, *Verbascum orientale* (L.) All., *Hypericum capitatum* Choisy var. *capitatum*, *Prosopis farcta* (Banks & Sol.) Macbr., *Gundelia tournefortii* L. var. *armata* Freyn & Sint., *Echinops viscosus* DC. subsp. *bithynicus* (Boiss.) Rech.f., *Onosma sericeum* Willd., *Teucrium polium* L., *Thymbra spicata* L. var. *spicata*, *Fumana arabica* (L.) Spach var. *arabica*, *Linum*

mucronatum Bertol. subsp. mucronatum, Aegilops biuncialis Vis, Eremopoa persica (Trin.) Roshev., Hordeum spontaneum C. Koch and Poa bulbosa L.'dir.

Sulak Alan Vegetasyonu

Fırat nehri içinde ve kıyı şeridinde yetişen, otsu ve odunsu sucul bitkilerdir. Yaygın türleri, Najas minor All., Potamogeton crispus L., Typha domingensis Pers., Phragmites australis (Cav.) Trin. ex Steud., Cyperus longus L., Juncus inflexus L., Saccharum ravennae (L.) Murray, Mentha aquatica L., Scirpoides holoschoenus (L.) Sojak, Polygonum lapathifolium L., Juncus inflexus L., Veronica anagallis-aquatica L., Nasturtium officinale R.Br., Tamarix smyrnensis Bunge, Rubus sanctus Schreb., Populus euphratica Oliv., Salix alba L. and. Vitex pseudo-negundo (Hausskn. ex Bornm.) Hand.- Mazz.'dir.

Çizelge 50 - Alanda Bulunan Endemik Bitki Türleri.

Alanda bulunan endemik bitki türleri listesi:

Endemik Türler	Türlerin Tehlike Durumu
1. <i>Acanthus dioscoridis</i> L. var. <i>perringii</i> (Siehe) E. Hossain	VU (B1 a,b and B2 a,b)
2. <i>Alcea apterocarpa</i> (Fenzl) Boiss.	LC
3. <i>Anthemis wiedemanniana</i> Fisch. & C.A. Mey.	LC
4. <i>Arum dioscoridis</i> Sibth. & Sm. var. <i>luschanii</i> R. R. Mill.	NT
5. <i>Arenaria sabulina</i> Griseb	LC
6. <i>Centaurea sclerolepis</i> Boiss.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
7. <i>Hypericum capitatum</i> Choisy var <i>capitatum</i>	VU (B1 a,b and B2 a,b)
8. <i>Hypericum salsolifolium</i> Hand.-Mazz.	DD
9. <i>Leucocyclus formosus</i> Boiss. subsp. <i>amanicus</i> (Rech.f.) Huber-Morat & Grierson	NT
10. <i>Lycium anatolicum</i> A. Baytop & R.R. Mill.	LC
11. <i>Nonea macrosperma</i> Boiss. & Heldr	LC
12. <i>Onosma polioxanthum</i> Rech. f.	LC
13. <i>Salvia euphratica</i> Montbret, Aucher & Rech.f. var. <i>leiocalycinus</i> (Rech. f.) Hedge	NT
14. <i>Verbascum diversifolium</i> Hochst.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
Nadir Türler	
1. <i>Alcea acaulis</i> (Cav.) Alef	CR (B1 a,b and B2 a,b)
2. <i>Argyrolobium crotalarioides</i> Jaub. & Spach	VU (B1 a,b and B2 a,b)
3. <i>Astragalus russelii</i> Banks & Sol.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
4. <i>Crepis syriaca</i> (Bornm.) Babc. & Navashin	VU (B1 a,b and B2 a,b)
5. <i>Euphorbia oxyodonta</i> Boiss. & Hausskn.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
6. <i>Fagonia olivieri</i> DC.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
7. <i>Hedysarum pannosum</i> Boiss.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
8. <i>Gypsophila antari</i> Post & Beauverd	VU (B1 a,b and B2 a,b)
9. <i>Lycium shawii</i> Roem. & Schult. var. <i>leptophyllum</i> (Dunal) Tackh. & Boulos ex A. Baytop	VU (B1 a,b and B2 a,b)
10. <i>Papaver argemone</i> L. subsp. <i>nigrotinctum</i> (Fedde) Kadereit EN (B1 a,b and B2 a,b)	

11. <i>Picris srigosa</i> M. Bieb. subsp. <i>macrotricha</i> Lack	VU (B1 a,b and B2 a,b)
12. <i>Taraxacum sintenisii</i> Dahlst.	DD
13. <i>Verbascum alepense</i> Benth.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
14. <i>Vicia aintabensis</i> Boiss. & Hausskn. ex Boiss.	VU (B1 a,b and B2 a,b)

Fırat Kavağı (*Populus euphraticus*)

Fırat kavağı, Suriye sınırlarından başlayarak kuzeyde Atatürk barajına kadar görmek mümkündür. Kavağın en güzel örnekleriyse Suriye sınırı, Birecik, Halfeti ve Karkamış'ta görülmektedir. Fırat kavağı 10- 20 metre boyuna ulaşabilen bir ağaçtır. Kabuğu açık gri - kahverengi rengindedir. Mayıs sonu Haziran başında çiçeklenir. Tuza dayanıklılığı, kuraklığa uyumu, rüzgar ve kum fırtınalarına karşı dayanıklılığı ile zor koşullarda hayatta kalabilmektedir.

Resim 12 - Fırat Kavağı (*Populus euphratica*)

Alanın Faunası

Karkamış sulak alanı, birçok çift yaşamlı ve balık türü barındırmakta olup, alanda ve yakın çevresinde birçok kelebek ve memeli hayvan da yayılış göstermektedir. Karkamış bölgesi 2000 yılında baraj haline dönüştürülmüştür. Alanda 110 kuş türü [11, 6], 46 Sürüngen ve çift yaşamlı [5], 13 balık [13], 6 kelebek, 57 örümcek, 11 memeli [5, 16, 10, 9] bulunmaktadır. Alan, nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan *Rafetus euphraticus* (Fırat Kaplumbağası) için son derece önemli bir alandır. Ayrıca alanda *Aythya nyroca* (pasbaş pakta) ve *Porphyrio porphyrio* (sazhorozu) üremektedir. Alanda, 2001 yılında 40.000 civarında kuş sayımı yapıldığı belirtilmiştir [6]. Alanda *Hyaena hyaena* (Çizgili Sırtlan)'nın da bulunduğu kaydedilmiştir [5]. Güney Fırat Havzası Karkamış bölgesinde ülkemizde ve dünyada nesli tehlike altında olan ve kırmızı liste de yer alan *Rafetus euphraticus* (Fırat kaplumbağası),

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Varanus griseus (Çöl Varamı), Francolinus francolinus (Turaç) ve Phalacrocorax pygmeus (Küçük Karabatak) türlerinin dağılım gösterdiği ve barındığı belirlenmiştir.

Kuşlar:

Hemen her mevsim kuşların barınmalarına imkan veren ılıman iklim koşullarına ve uygun habitatların bulunması, değişik türlerin beslenmesine, barınmasına ve güven içinde kuluçka yapmasına, böcek, solucan, kurbağa, balık gibi besin maddelerince zengin olması nedeniyle de kuşlar için ideal bir ortamdır. Bugüne kadar yapılan gözlemler neticesinde alan ve çevresinde 159 kuş türü tespit edilmiştir. Bunlardan Pasbaş patka (Aythya nyroca) ve sazhorozu (Porphyrus porphyrio) alanda üremektedir. Alanda, 2001 yılında 40.000 civarında kuş sayımı yapıldığı belirtilmiştir (Kılıç ve Eken, 2004). 15-16.01.2005 tarihinde Doğa Derneği organizasyonu ile yapılan Türkiye geneli Kış Ortası Su Kuşu envanter çalışmalarından Karkamış'ta 118.434 kuş sayılmıştır.

Çizelge 51 - Alanda Bulunan Kuş Türleri.

Güney Fırat Havzası- Karkamış sulak alanında gözlenen Kuş türleri (2005 sayımı):

Latince Adı	Türkçe Adı	Sayı
Tringa ochropus	Yeşil Düdükçün	1
Phylloscopus collybita	Çıvgın	3
Phylloscopus trochilus	Söğütbülbülü	4
Luscinia svecica	Buğdaycıl	1
Anas querquedula	Çıkrıkçın	1
Larus ridibundus	Karabaş Martı	140
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	3
Gallinula chloropus	Saztavuğu	30
Acrocephalus scirpaceus	Saz Bülbülü	1
Circus aeruginosus	Saz Delicesi	1
Philomachus pugnax	Döğüşkenkuş	1
Motacilla alba	Akkuyruksallayan	1
Philomachus pugnax	Döğüşkenkuş	1
Larus ridibundus	Karabaş Martı	238
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	VU- NT
Gallinula chloropus	Saztavuğu	16
Fulica atra	Sakarmeke	4
Tringa glareola	Orman Düdükçünü	1
Tringa ochropus	Yeşil Düdükçün	3
Botaurus stellaris	Balaban	1
Luscinia svecica	Buğdaycıl	1
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	15
Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	1
Phoenicurus phoenicurus	Kızılkuyruk	14
Aythya nyroca	Pasbaş Patka	2
Tringa glareola	Orman Düdükçünü	20
Tringa nebularia	Yeşilbacak	1

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

<i>Podiceps cristatus</i>	Bahri	1
<i>Anas crecca</i>	Çamurcun	3
<i>Philomachus pugnax</i>	Döğüşkenkuş	20
<i>Gallinago gallinago</i>	Su Çulluğu	40
<i>Porphyrio porphyrio</i>	Sazhorozu	1
<i>Cettia cetti</i>	Kamış Bülbülü	1
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	10
<i>Anas clypeata</i>	Kaşık gaga	80
<i>Aythya fuligula</i>	Tepeli Patka	45
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	200
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	320
<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Akbalıkçıl	2
<i>Aythya ferina</i>	Elmabaş Patka	15
<i>Anas penelope</i>	Fiyu	150
<i>Anas querquedula</i>	Çıkrıkçın	40
<i>Larus armenicus</i>	Van Gölü Martısı	15
<i>Larus ridibundus</i>	Karabaş Martı	150
<i>Falco naumanni</i>	Küçük Kerkenez	10
<i>Ammoperdix griseogularis</i>	Kum Kekliği	8
<i>Pernis apivorus</i>	Arı Şahini	1
<i>Ceryle rudis</i>	Alaca Yalıçapkını	1
<i>Ardea cinerea</i>	Gri Balıkçıl	1
<i>Cettia cetti</i>	Kamış Bülbülü	1
<i>Athena noctua</i>	Kukumav	1
<i>Francolinus francolinus</i>	Turaç	1
<i>Corvus monedula</i>	Küçük Karga	250
<i>Anas clypeata</i>	Kaşık gaga	7
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	10
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	4
<i>Podiceps nigricollis</i>	Karaboyunlu Batağan	3
<i>Carduelis carduelis</i>	Saka	15
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	4000
<i>Circus aeruginosus</i>	Saz Delicesi	1
<i>Corvus corone</i>	Leş Kargası	10
<i>Corvus frugilegus</i>	Ekin Kargası	25
<i>Aythya ferina</i>	Elmabaş Patka	40
<i>Netta rufina</i>	Macar Ördeği	1
<i>Motacilla alba</i>	Akkuyruksallayan	2
<i>Oenanthe finschii</i>	Aksırtlı Kuyrukkakan	1
<i>Tringa ochropus</i>	Yeşil Düdükçün	1
<i>Alcedo atthis</i>	Yalıçapkını	1
<i>Athena noctua</i>	Kukumav	1
<i>Hoplopterus spinosus</i>	Mahmuzlu Kızkuşu	2
<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Akbalıkçıl	1
<i>Delichon urbica</i>	Ev Kırlangıcı	
<i>Corvus corone</i>	Leş Kargası	6
<i>Tringa ochropus</i>	Yeşil Düdükçün	10

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

<i>Circus aeruginosus</i>	Saz Delicesi	1
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	14
<i>Gallinula chloropus</i>	Saztavuğu	
<i>Ardeola ralloides</i>	Alaca Balıkçıl	1
<i>Streptopelia decaocto</i>	Kumru	6
<i>Passer domesticus</i>	Serçe	
<i>Columba livia</i>	Kaya Güvercini	
<i>Anas platyrhynchos</i>	Yeşilbaş	6
<i>Galerida cristata</i>	Tepeli Toygar	
<i>Corvus corone</i>	Leş Kargası	5
<i>Hirundo rustica</i>	Kır Kırlangıcı	
<i>Passer domesticus</i>	Serçe	
<i>Columba livia</i>	Kaya Güvercini	
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	1
<i>Upupa epops</i>	İbibik	1
<i>Merops apiaster</i>	Arıkuşu	3
<i>Motacilla alba</i>	Akkuyruksallayan	1
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	
<i>Galerida cristata</i>	Tepeli Toygar	6
<i>Passer domesticus</i>	Serçe	30
<i>Rhodospiza obsoleta</i>	Boz Alamecek	2
<i>Podiceps cristatus</i>	Bahri	12
<i>Ceryle rudis</i>	Alaca Yalıçapkını	3
<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Akbalıkçıl	NT- NT
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	44
<i>Ardeola ralloides</i>	Alaca Balıkçıl	2
<i>Ixobrychus minutus</i>	Küçük Balaban	1
<i>Gallinula chloropus</i>	Saztavuğu	1
<i>Sterna hirundo</i>	Sumru	4
<i>Lanius collurio</i>	Kızılsırtlı Örümcekkuşu	4
<i>Hippolais pallida</i>	Ak Mukallit	2
<i>Merops apiaster</i>	Arıkuşu	7
<i>Ardeola ralloides</i>	Alaca Balıkçıl	2
<i>Chlidonias leucopterus</i>	Akkanatlı Sumru	85
<i>Ceryle rudis</i>	Alaca Yalıçapkını	1
<i>Passer moabiticus</i>	Küçük serçe	4
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	10
<i>Hirundo rustica</i>	Kır Kırlangıcı	
<i>Geronticus eremita</i>	Kelaynak	3
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	5
<i>Streptopelia decaocto</i>	Kumru	
<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Akbalıkçıl	1
<i>Riparia riparia</i>	Kum Kırlangıcı	
<i>Ixobrychus minutus</i>	Küçük Balaban	1
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	6
<i>Gallinula chloropus</i>	Saztavuğu	8

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Acrocephalus scirpaceus	Saz Bülbülü	2
Corvus corone	Leş Kargası	
Acrocephalus arundinaceus	Büyük Kamışçın	2
Plegadis falcinellus	Çeltikçi	1
Actitis hypoleucos	Dere Düdükçünü	3
Galerida cristata	Tepeli Toygar	5
Coracias garrulus	Gökkuzgun	2
Tringa ochropus	Yeşil Düdükçün	8
Aythya nyroca	Pasbaş Patka	4
Sylvia mystacea	Pembe Göğüslü Ötleğen	1
Athena noctua	Kukumav	3
Prinia gracilis	Dikkuyruklu Ötleğen	8
Passer domesticus	Serçe	
Columba livia	Kaya Güvercini	
Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	28
Podiceps cristatus	Bahri	60
Phalacrocorax carbo	Karabatak	11
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	64
Botaurus stellaris	Balaban	1
Egretta garzetta	Küçük Akbalıkçıl	3
Ardea cinerea	Gri Balıkçıl	9
Anas penelope	Fiyu	83
Anas strepera	Boz Ördek	171
Anas crecca	Çamurcun	59
Anas clypeata	Kaşıkğaga	24
Aythya ferina	Elmabaş Patka	402
Aythya nyroca	Pasbaş Patka	8
Aythya fuligula	Tepeli Patka	31
Gallinula chloropus	Saztavuğu	814
Fulica atra	Sakarmeke	45930
Vanellus vanellus	Kızkuşu	4
Limosa limosa	Çamurçullğu	10
Tringa totanus	Kızılacak	4
Tringa ochropus	Yeşil Düdükçün	15
Actitis hypoleucos	Dere Düdükçünü	3
Larus ridibundus	Karabaş Martı	473
Larus armenicus	Van Gölü Martısı	2

Alanda yapılan kış ortası kuş sayımı (2007)

Kod	Türkçe	Latince	73.964
20	Kızılgerdanlı Dalgıç	<i>Gavia stellata</i>	0
30	Kara gerdanlı dalgıç	<i>Gavia arctica</i>	0
70	Küçük batağan	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	526
90	Bahri	<i>Podiceps cristatus</i>	20

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

100	Kızıl boyunlu batağan	<i>Podiceps grisegena</i>	0
120	Kara boyunlu batağan	<i>Podiceps nigricollis</i>	11
462	Yelkovan	<i>Puffinus yelkouan</i>	0
720	Karabatak	<i>Phalacrocorax carbo</i>	47
800	Tepeli karabatak	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	0
820	Küçük karabatak	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	156
880	Ak pelikan	<i>Pelecanus onocrotalus</i>	0
890	Tepeli pelikan	<i>Pelecanus crispus</i>	0
950	Balaban	<i>Botaurus stellaris</i>	0
1010	Gece balıkçılı	<i>Nycticorax nycticorax</i>	0
1110	Sığır Balıkçılı	<i>Bubulcus ibis</i>	0
1190	Küçük ak balıkçıl	<i>Egretta garzetta</i>	0
1210	Büyük ak balıkçıl	<i>Egretta alba</i>	0
1220	Gri balıkçıl	<i>Ardea cinerea</i>	2
1310	Kara leylek	<i>Ciconia nigra</i>	0
1340	Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	0
1360	Çeltikçi	<i>Plegadis falcinellus</i>	0
1440	Kaşıkçı	<i>Platalea leucorodia</i>	0
1470	Flamingo	<i>Phoenicopterus ruber</i>	0
1520	Kuğu	<i>Cygnus olor</i>	0
1530	Küçük kuğu	<i>Cygnus columbianus</i>	0
1540	Ötücü kuğu	<i>Cygnus cygnus</i>	0
1590	Sakarca	<i>Anser albifrons</i>	0
1600	Tarla Kazı	<i>Anser fabalis</i>	0
1610	Boz Kaz	<i>Anser anser</i>	0
1690	Sibirya Kazı	<i>Branta ruficollis</i>	0
1710	Angıt	<i>Tadorna ferruginea</i>	0
1730	Suna	<i>Tadorna tadorna</i>	0
1790	Fiyu	<i>Anas penelope</i>	178
1820	Boz ördek	<i>Anas strepera</i>	157
1840	Çamurcun	<i>Anas crecca</i>	178
1860	Yeşilbaş	<i>Anas platyrhynchos</i>	358
1890	Kılkuyruk	<i>Anas acuta</i>	6
1910	Çıkrıkçın	<i>Anas querquedula</i>	0
1940	Kaşıkçaga	<i>Anas clypeata</i>	719
1960	Macar ördeği	<i>Netta rufina</i>	5
1980	Elmabaş patka	<i>Aythya ferina</i>	3.797
2020	Pasbaş patka	<i>Aythya nyroca</i>	16

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

2030	Tepeli patka	<i>Aythya fuligula</i>	420
2040	Karabaş Patka	<i>Aythya Marila</i>	0
2120	Telkuyruk	<i>Clangula hyemalis</i>	0
2180	Altıngöz	<i>Bucephala clangula</i>	0
2200	Sütlabi	<i>Mergus albellus</i>	0
2210	Tarakdiş	<i>Mergus serrator</i>	0
2230	Büyük tarakdiş	<i>Mergus merganser</i>	0
2260	Dikkuyruk	<i>Oxyura leucocephala</i>	0
2600	Saz Delicisi	<i>Circus aeruginosus</i>	0
4070	Su kılavuzu	<i>Rallus aquaticus</i>	5
4240	Saztavuğu	<i>Gallinula chloropus</i>	144
4270	Sazhorozu	<i>Porphyrio porphyrio</i>	0
4290	Sakarmeke	<i>Fulica atra</i>	66.180
4330	Turna	<i>Grus grus</i>	0
4500	Poyrazkuşu	<i>Haematopus ostralegus</i>	0
4560	Kılıçgaga	<i>Recurvirostra avosetta</i>	0
4700	Halkalı cılıbit	<i>Charadrius hiaticula</i>	6
4770	Akça cılıbit	<i>Charadrius alexandrinus</i>	0
4850	Altın yağmurcun	<i>Pluvialis apricaria</i>	0
4860	Gümüş yağmurcun	<i>Pluvialis squatarola</i>	0
4930	Kızkuşu	<i>Vanellus vanellus</i>	102
4960	Büyük kumkuşu	<i>Calidris canutus</i>	0
4970	Ak Kumkuşu	<i>Calidris alba</i>	0
5010	Küçük kumkuşu	<i>Calidris minuta</i>	1
5020	Sarı bacaklı kumkuşu	<i>Calidris temminckii</i>	0
5120	Kara karınlı kumkuşu	<i>Calidris alpina</i>	0
5140	Sürmeli Kumkuşu	<i>Limicola falcinellus</i>	0
5170	Döğüşkenkuş	<i>Philomachus pugnax</i>	0
5190	Su çulluğu	<i>Gallinago gallinago</i>	0
5290	Çulluk	<i>Scolopax rusticola</i>	0
5320	Çamurçullğu	<i>Limosa limosa</i>	0
5340	Kıyı Çamurçullğu	<i>Limosa lapponica</i>	0

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

5380	Sürmeli Kervançulluğu	<i>Numenius phaeopus</i>	0
5410	Kervançulluğu	<i>Numenius arquata</i>	0
5450	Kara kızılbacak	<i>Tringa erythropus</i>	0
5460	Kızılbacak	<i>Tringa totanus</i>	48
5470	Bataklık düdükçünü	<i>Tringa stagnatilis</i>	0
5480	Yeşilbacak	<i>Tringa nebularia</i>	11
5530	Yeşil düdükçün	<i>Tringa ochropus</i>	44
5560	Dere düdükçünü	<i>Actitis hypoleucos</i>	0
5610	Taşçeviren	<i>Arenaria interpres</i>	0
5730	Büyük karabaş martı	<i>Larus ichthyaetus</i>	0
5750	Akdeniz martısı	<i>Larus melanocephalus</i>	0
5780	Küçük martı	<i>Larus minutus</i>	0
5820	Karabaş martı	<i>Larus ridibundus</i>	244
5850	İnce gagalı martı	<i>Larus genei</i>	0
5900	Küçük gümüş martı	<i>Larus canus</i>	0
5910	Kara sırtlı martı	<i>Larus fuscus</i>	0
5921	Van gölü martısı	<i>Larus armenicus</i>	24
5925	Gümüş martı	<i>Larus cachinnans</i>	0
6060	Hazar sumrusu	<i>Sterna caspia</i>	0
6110	Kara gagalı sumru	<i>Sterna sandvicensis</i>	0
6260	Bıyıklı sumru	<i>Chlidonias hybridus</i>	0
8270	İzmir Yalıçapkını	<i>Halcyon smyrnensis</i>	0
8310	Yalıçapkını	<i>Alcedo atthis</i>	0
8330	Alaca Yalıçapkını	<i>Ceryle rudis</i>	1
	Uzunbacak	<i>Himantopus himantopus</i>	0
	Kızıl Kumkuşu	<i>Calidris ferruginea</i>	0
	küçük suçulluğu	<i>Lymnicopterus minimus</i>	0
	mahmuzlu kızkuşu	<i>Hoplopterus spinosus</i>	0
	Küçük Balaban	<i>Ixobrycus minitus</i>	0
Ördek ya da meke			400
Tanımsız ördek			158

Çizelge 52 - Kış Dönemi Kuş Sayımını gösterir tablo

Sürüngenler ve Çift Yaşamlılar:

Alan ve çevresi sürüngenler ve çiftyaşamlılar bakımından oldukça zengindir. Sürüngen ve çift yaşamlılar için bölgenin Suriye çölüyle doğrudan coğrafi ilişki içinde olması ve genellikle sıcak ve kuru olan iklim koşulları, Güneydoğu Anadolu'nun Türkiye'nin diğer bölgelerine oranla daha zengin bir sürüngen ve çift yaşamlı çeşitliliği barındırmasına neden olmuştur. Türkiye'de 22 çift yaşamlı ve 105 sürüngen türü (toplam 127 tür) kaydedilmiştir. Bunlardan 5'i çift yaşamlı ve 49'u sürüngen olmak üzere toplam 54 tür Güneydoğu Anadolu'da bulunmaktadır. Bölgede, Şeritli semender (*Triturus vittatus*); 4 tür kurbağa (*Hyla savignyi*, *Bufo viridis*, *Pelobates syriacus*, *Rana ridibunda*); 3 tür kaplumbağa (*Rafetus euphraticus*, *Emys orbicularis*, *Testudo graeca*) bulunmaktadır.

Fırat Kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*)

Fırat kaplumbağası küresel ölçekte tehdit altında olan bir türdür ve nesli çok tehlikede (CR) kategorisindedir. Yetişkin ve genç bireyleri sığ, yavaş akışlı, sıcak suları tercih etmektedir. Fırat Kaplumbağası'nın günümüzde bilinen dağılım sahası, Güneydoğu Anadolu'dan başlayarak, Suriye, Irak ve Güneybatı İran'ı içeni almaktadır. Türün dağılımının en kuzey sınırı olarak Fırat'ın bir yan kolu olan Zengiber deresi bilinmektedir. Fırat nehrinde Birecik, Halfeti, Karkamış ve çevresi Güney Fırat havzasındaki yaşadığı alanlardır. Fırat nehri boyunca kuzeyden güneye doğru hareket ettikçe nehir giderek daha durgun akmakta, nehir yatağının bir hayli genişlediği, hem nehrin kıyılarında geniş kum bantlarının hem de nehir içerisinde oldukça geniş kum adacıklarının oluştuğu görülmektedir. Böyle, habitatlar türün yumurtlaması için uygun alanlardır.

Fırat Kaplumbağası, Fırat nehrinde nadiren suyun fazla ve akıntının çok olduğu ana kol üzerinde görülürler. Daha ziyade, ana kol üzerindeki akıntının nispeten az ve sığ olduğu ceplerde, ana Fırat ile bağlantı yapan derelerin ağız bölgelerinde ve bu derelerin iç kısımlarında görülürler. Ancak, Atatürk ve Birecik barajlarının tamamlanmasıyla, bu koşullar Fırat nehri üzerinde çok azalmıştır.

Resim 13 - Fırat kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*)

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Alanda bulunan sürüngen ve çift yaşamlı türleri:

<i>Triturus vittatus</i>	Şeritli Semender
<i>Salamandra salamandra</i>	Lekli Semender
<i>Bufo viridis</i>	Gece Kurbağası
<i>Hyla savignyi</i>	Yeşil Kurbağa
<i>Pelobates syriacus</i>	Toprak Kurbağası
<i>Rana ridibunda</i>	Ova Kurbağası
<i>Emys orbicularis</i>	Benekli Kaplumbağa
<i>Mauremys caspica</i>	Çizgili Kaplumbağa
<i>Rafetus euphraticus</i>	Fırat Kaplumbağası
<i>Testudo graeca</i>	Tosbağa
<i>Cyrtopodion heterocercus</i>	Mardin Keleri
<i>Cyrtopodion kotschy</i>	İnce Parmaklı Keler
<i>Laudakia stellio</i>	Dikenli Keler
<i>Trapelus ruderata</i>	Bozkır Keleri
<i>Chamaeleo chameleon</i>	Bukalemun
<i>Lacerta cappadocica</i>	Kayseri Kertenkelesi
<i>Lacerta trilineata</i>	İri Yeşil Kertenkele
<i>Ophisops elegans</i>	Tarla Kertenkelesi
<i>Ablepharus kitaibellii</i>	İnce Kertenkele
<i>Chalcides ocellatus</i>	Benekli Kertenkele
<i>Eumeces schneideri</i>	Sarı Kertenkele
<i>Mabuya aurata</i>	Tıknaz Kertenkele
<i>Mabuya vittata</i>	Şeritli Kertenkele
<i>Blanus strauchi</i>	Kör Kertenkele
<i>Eryx jaculus</i>	Mahmuzlu Yılan
<i>Coluber najadum</i>	İnce (Ok)

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

<i>Coluber collaris</i>	Toros Yılanı
<i>Eirenis collaris</i>	Yakalı Yılan
<i>Eirenis decemlineatus</i>	Çizgili Yılan
<i>Eirenis modestus</i>	Uysal Yılan
<i>Eirenis rothi</i>	Kudüs Yılanı
<i>Elaphe quatuorlineata</i>	Sarı Yılan
<i>Hemorrhois nummifer</i>	Sikkeli Yılan
<i>Hierophis jugularis</i>	Kara Yılan
<i>Hierophis schmidtii</i>	Kırmızı Yılan
<i>Malpolon monspessulanus</i>	Çukur Başlı Yılan
<i>Natrix natrix</i>	Yarı Sucul Yılan
<i>Natrix tessellata</i>	Su Yılanı
<i>Rhynchocalamus melanocephalus</i>	Toprak Yılanı
<i>Telescopus fallax</i>	Kedi Gözlü Yılan
<i>Typhlops vermicularis</i>	Kör Yılan
<i>Macrovipera lebetina</i>	Koca Engerek
<i>Asaccus elisae</i>	
<i>Eublepharis angramainyu</i>	
<i>Acanthodactylus boskianus</i>	
<i>Leptotyphlops macrorhynchus</i>	

Çizelge 53 - Alanda Bulunan sürüngen ve çift yaşamlıları gösterir Tablo.

Resim 14 - Karkamış sulak alanına genel bakış.

Balıklar:

Balık popülasyonu olarak Güney Fırat nehrinde başta Bıyıklı balık (*Barbus sp.*), Musul Kolyozu (*Chalchalburnus mossulensis*), İnbalığı (*Capoeta sp.*), Sarı benli (*Carasobarbus luteus*), Kefal (*Mugil abu*), Karaburun (*Choondostroma regilum*), Şabut (*Tor grypus*), Marmid (*Acanthobrama marmid*), Benekli sazan (*Cyprinion macrostomus*), Dicle çöpcü balığı (*Nemacheilus tigris*), Sis balığı (*Aspius vorax*), Vantuzlu yayın (*Glyptothorax kurdistanicus*) ve aynalı sazan (*Cyprinus carpio*) balıkları bulunmaktadır. Bu balıklardan, en fazla Sis balığı, İnbalığı ve Bıyıklı balık avlanmaktadır. Bir yıllık av miktarı 4 ton/yıldır.

Resim 15 - Fırat Nehrinde yakalanan bir balık.

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

D.6.1. Tabiat Anıtları

Gaziantep İl sınırları içerisinde tabiat anıtı bulunmamaktadır.

D.6.2. Tabiatı Koruma Alanları

Gaziantep İl sınırları içerisinde tabiat koruma alanı bulunmamaktadır.

D.6.3. Anıt Ağaçlar

Gaziantep'te ilimimde 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında tescilli toplam 10 anıt ağacımız mevcuttur.

- Gaziantep Merkez Kalealtı Dut Ağacı (Marus albaL.)

Gaziantep kalesi altı, Naip hamam sokak ile köprübaşı sokağın kesiştiği yerde Naip Hamam sokağı arkasında tarihi kahvehane önü (Osmanlı Dönemi (Geç) Sebilin yanbaşıında, kaldırım üzerinde bulunan beyaz dut ağacı 33 pafta, 351 ada üzerinde yer almaktadır.

Ağacın yaşı 250-300 olarak tespit edilmiştir. Beyaz dut ağacı 2000 yılında Anıt Ağaç olarak tescil edilmiş ve koruma altına alınmıştır.

Resim 16 - Kalealtı mevkiinde bulunan dut ağacı.

Nizip İlçesi Bahçeli Mahallesinde Bulunan İran Palamut Meşesi (Quercus brantii)

Gaziantep İli Nizip İlçesi Bahçeli Köyü sınırları içerisinde Keldağ mevkiinde bulunan beyaz İran Meşe Palamut ağacı Y=0385730, X=4090977 koordinatlarında yer almaktadır. İran Meşe Palamudu 685 rakımında, 100cm gövde çapı, 12m yüksekliğe, gövde yüksekliği 3m. dir. Ağacın yaşı 230 yıl olarak tespit edilmiştir. Quercus brantii (İran Palamut Meşesi) 2009 yılında Anıt Ağaç olarak tescil edilmiş ve koruma altına alınmıştır.

Resim 17 - Nizip Bahçeli köyünde bulunan İran Meşe Palamutu.

Şahinbey İlçesi Geneyik Mahallesinde bulunan Dut Ağacı(Marus albaL.)

Şahinbey İlçesi, Geneyik Köyü İlköğretim Okulunun Bahçe konturunda bulunan dut ağacı 59 pafta, 2432 parselde bulunmaktadır. Ağacın gövde çapı 6.5m, üst gövde çevresi 5.5m, alt gövde çapı 6.5m. ağacın yüksekliği15-20m. gövde yüksekliği 4.5-5m. ölçülerinde bulunmaktadır.

Yapılan yaş tespiti çalışmalarında yaklaşık 300-350 yaşında olduğu tespit edilen ağaç Tabiat Varlığı özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gereken, doğal yaşam tarzı bakımından benzerlerinden farklı yetiştirme nitelikleri göstermektedir. Görsel açıdan doğal görünümünden esaslı şekilde sapma göstermesi ve dikkat çekici olması dolayısıyla 2000 yılında Anıt Ağaç olarak tescili yapılarak koruma altına alınmıştır.

Resim 18 - Şahinbey İlçesi Geneyik Mahallesinde bulunan dut ağacı.

Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrası 3 adet Antep Fıstığı (pistacia vera L.)

Yavuzeli İlçesi, Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrası, 103 ada, 73 parsel ve Y= 379504, X= 41229 koordinatlarında bulunmaktadır. Ağacın gövde çapı 5m, yüksekliği 8-10m, Kuzey-güney taç genişliği 14m, Doğu-batı taç genişliği 13.70m., ağacın çevresi 3.35m. ölçülerinde olup, 600m. rakımda bulunmaktadır.

Yapılan yaş tespiti çalışmalarında ülkemizde Antep fıstığı (Pistacia Vera) türünde anıt ağaç olarak tescil edilen ve 800 yaşında olan en yaşlı Antep fıstığı ağacı Gaziantep ili, Yavuzeli ilçesi, Tokaçlı Mahallesinde yer almaktadır. Aynı alanda, yaşları 600 ve 400 olan iki adet anıt ağacımız daha bulunmaktadır..

Resim 19 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (*pistacia vera* L.) ağaçları.

Resim 20 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (*pistacia vera* L.) ağaçları

Resim 21 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (pistacia vera L.) ağaçları

- Şahinbey İlçesi Morcalı Köyü Çınar Ağacı

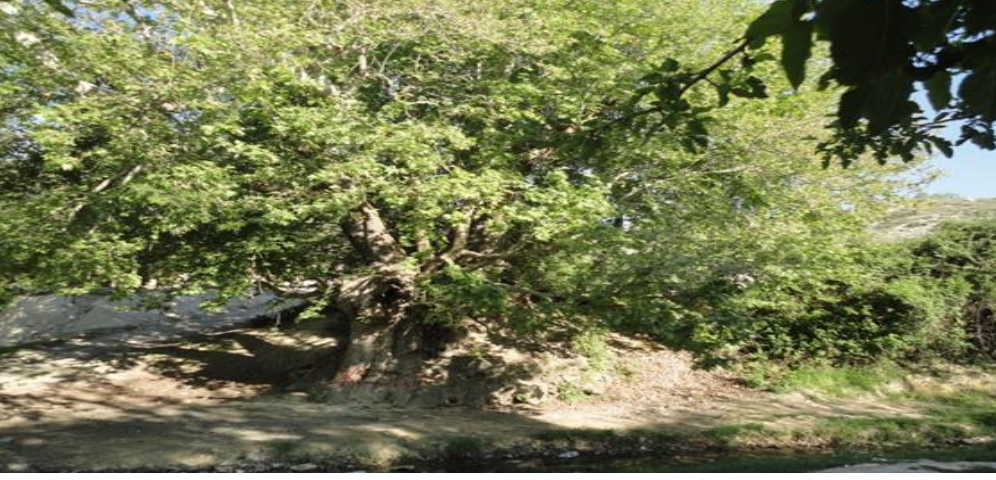
Çınar Ağacı Şahinbey İlçesi, Morcalı Köyü, Y= 329352, X= 4087825 koordinatlarında, 109 ada, 4 parselde bulunmaktadır. Ağacın çevresi 710 cm, boyu 25 m., yapılan incelemede yaşının 500 üzeri olduğu tespit edilen ağaç, Korunan alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliğin 17. Maddesi (g) ve (ğ) bendleri gereğince 31.07.2014 tarih ve 7867 sayılı Bakanlık Makamı Oluru ile Anıt Ağaç olarak tescil edilmiştir.

Resim 22 - Morcalı Köyü Çınar Ağacı (Platanus Orientalis)

- Nizip İlçesi Sekili Mahallesi Çınar Ağacı(Platanus Orientalis)

Çınar Ağacı İlimiz Nizip İlçesi, Sekili Mahallesi sınırları Y:380932, X:4092646 koordinatlarında, 2688 parsel ve 233 ada üzerinde bulunmakta bulunmaktadır. Ağacın çevresi 1000cm, boyu 26m.,yapılan incelemede yaşının 500 üzeri olduğu tespit edilen ağaç, Korunan alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliğin 17. Maddesi (g) ve (ğ) bendleri gereğince 27.10.2014 tarih ve 10792 sayılı Bakanlık Makamı Oluru ile Anıt Ağaç olarak tescil edilmiştir.

Resim 23 - Sekili Mahallesi Çınar Ağacı (Platanus Orientalis).

- Araban İlçesi Elif Mahallesi 2 Adet Meşe Palamut Ağacı (Quercus ithaburensis)

İlimiz Araban İlçesi Elif Mahallesinde bulunan 2 adet Meşe Palamut Ağacı (Quercus ithaburensis) 66 parsel üzerinde olup 1 Nolu ağaç; Y: 401880.000 X:4135901.000, 2 Nolu ağaç; Y:419904.000 X:4135911.000 koordinatlarında bulunmaktadır. 1 nolu Anıt Ağaç yörede Koyun baba Türbesi olarak bilinen türbenin avlusunda, 2 nolu Anıt Ağaçlar ise Türbenin çevresinde bulunmaktadır. 1 nolu Ağacın gövde çevresi 365cm, boyu 11m, kuzey-güney taç genişliği 17m, doğu-batı taç genişliği 15m ölçülerinde olup yaşı 300 olarak tahmin edilmiştir. 3 nolu Anıt Ağacın gövde çapı 4,5 cm. olarak ölçülmüş. Boyu 11m, tepe çapı 15m ölçülerinde olup yaşı 300 olarak tahmin edilmiştir.

Resim 24 - Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (1 nolu Anıt Ağaç).

Resim 25 - Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (2 nolu Anıt Ağaç).

D.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri

Gaziantep İl sınırları içerisinde özel çevre koruma alanı bulunmamaktadır.

D.6.5. Doğal Sit Alanları

Gaziantep ilimizde 8 adet Potansiyel Doğal Sit Alanımız bulunmaktadır. Potansiyel Sit Alanlarımızın 4 adedi kanyon şeklindedir.

Resim 26 - Potansiyel Doğal Sit Alanlarımızın Uydu Genel Görüntüsü.

27.02.2020 tarih ve 3809 sayılı Şanlıurfa Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu yazısı ile Yavuzeli Fosil Alanı ve Dülükbaba Mesire Alanı Yabani Kekik Yetiştirme Alanı

Potansiyel Doğal Sit Alanına ait ETBAR (Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projesi) dosyaları; “Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliği” kapsamında gerekli iş ve işlemlerin yapılması adına İl Müdürlüğümüze gönderilmiştir.

YAVUZELİ FOSİL ALANI POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

Yavuzeli İlçesi Küçükkarakuyu Mahallesi, Kötügöl mevkiinde yer almaktadır. 30.09.2010 tarih ve 390 sayılı karar ile 1. Derece Doğal Sit Alanı olarak Tescil edilmiştir. 2015 yılında Gaziantep Tabiat Varlıklarını Koruma İşlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü'nün bağlı olduğu Adana Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Bölge Komisyonu'nca 21.05.2015 tarih ve 20 sayılı karar ile Etbar raporu hazırlanarak yeniden değerlendirilmesi uygun görülmüştür.

Harita 10 – Yavuzeli Fosil Alanı Doğal Sit Alanı.

Resim 27 - Çalışma alanında yer alan fosil kavkaları.

- DÜLÜKBABA MESİRE ALANI YABANI KEKİK YETİŞTİRME ALANI POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI

Şhitkamil İlçesi Dülük Baba Ormanı bitişiğindeki yer almaktadır. 18.01.2024 /471 sayılı Şanlıurfa Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu kararıyla tescil teklifinin 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve mer'î mevzuat hükümleri kapsamında değerlendirilmek ve onaylanmak üzere Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü) gönderilmesine oy birliği ile karar verildi.

Harita 11 – Dülük Baba Mesire Alanı Yabani Kekik Yetiştirme Alanı Doğal Sit Alanı.

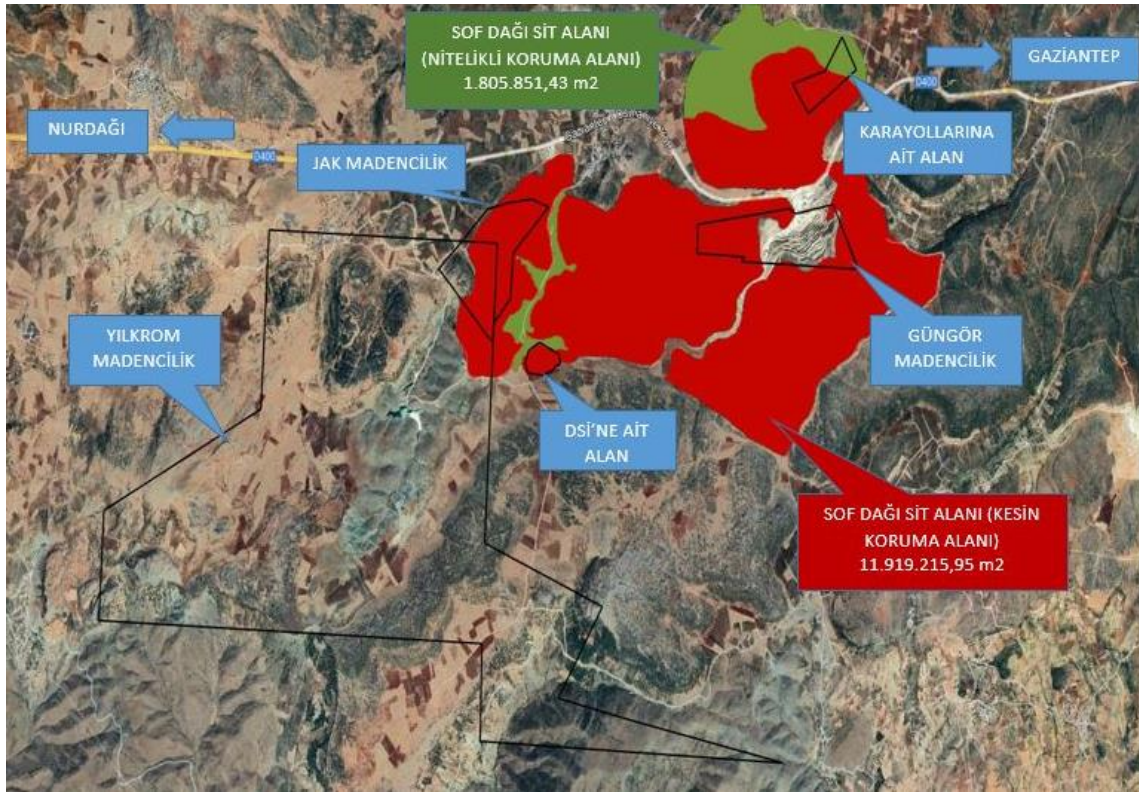

Resim 28 - (*Satureja aintabensis*) Antep kayakekiği.

24.01.2022 tarih ve 2783949 sayılı Şanlıurfa TVK Bölge Komisyonu yazısı ile de geriye kalan 6 adet potansiyel doğal sit alanına (**Sof Dağı, Huzurlu (Hınzırlı), Habeş Kanyonu, Köklüce Kanyonu, Erenköy-Güder Kanyonu, Gürbaşak Kanyonu**) ait ETBAR dosyaları İl Müdürlüğümüze gönderilmiştir.

- SOF DAĞI POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

Şehitkamil ilçesi, Acaroba ve Yamaçoba Mahalleleri içerisinde yer almaktadır.

Harita 12 – Sofdağı Potansiyel Doğal Sit Alanı.

Resim 29 - Alana Ait Fotoğraflar.

- HUZURLU (HINZIRLI) POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

İslahiye İlçesi Tandır Mahallesiinde yer almaktadır. İlgili kurumlardan görüş yazıları talep edilmiş olup tamamlanması ardından değerlendirilmek üzere Şanlıurfa Bölge Komisyonuna sunulacaktır.

Harita 13 – Huzurlu (Hinzırlı) Potansiyel Doğal Sit Alanı.

Resim 30 - Alana Ait Fotoğraflar.

- HABEŞ KANYONU POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

Araban ilçesinde Akbudak (Süpürgeç), Altınpınar, Elif, Hasanoğlu, Hisar, Gümüşpınar, Sarıtepe ve Tarlabası Mahallelerini kapsamaktadır.

Harita 14 – Habesh Kanyonu Potansiyel Doğal Sit Alanı.

Resim 31 - Alana Ait Fotoğraflar.

- **KÖKLÜCE KANYONU POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:**

Araban ilçesi Köklüce Mahallesi ve Adıyaman ili Besni ilçesi Karalar Köyünde yer almaktadır. İlgili kurumlardan görüş yazıları talep edilmiş olup tamamlanması ardından değerlendirilmek üzere Şanlıurfa TVK Bölge Komisyonuna sunulacaktır.

Harita 15 – Köklüce Kanyonu Potansiyel Doğal Sit Alanı.

Resim 32 - Alana Ait Fotoğraflar.

- ERENKÖY – GÜDER KANYONU POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

Nizip İlçesi Erenköy ve Güder Mahallesiinde yer almaktadır. İlgili kurumlardan görüş yazıları talep edilmiş olup tamamlanması ardından değerlendirilmek üzere Şanlıurfa TVK Bölge Komisyonuna sunulacaktır.

Harita 16 – Erenköy – Güder Kanyonu Potansiyel Doğal Sit Alanı.

Resim 33 - Alana Ait Fotoğraflar.

- GÜRBAŞAK KANYONU POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

Nizip İlçesi Gürbaşak Mahallesinde yer almaktadır. İlgili kurumlardan görüş yazıları talep edilmiş olup tamamlanması ardından değerlendirilmek üzere Şanlıurfa TVK Bölge Komisyonuna sunulacaktır.

Harita 17 – Gürbaşak Kanyonu Potansiyel Doğal Sit Alanı.

Resim 34 - Alana Ait Fotoğraflar.

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Gaziantep ili içerisinde çok sayıda anıt ağaç tespit edilmiş olup bunun dışında yeni potansiyel sit alanları araştırmaları da yapılmaktadır.

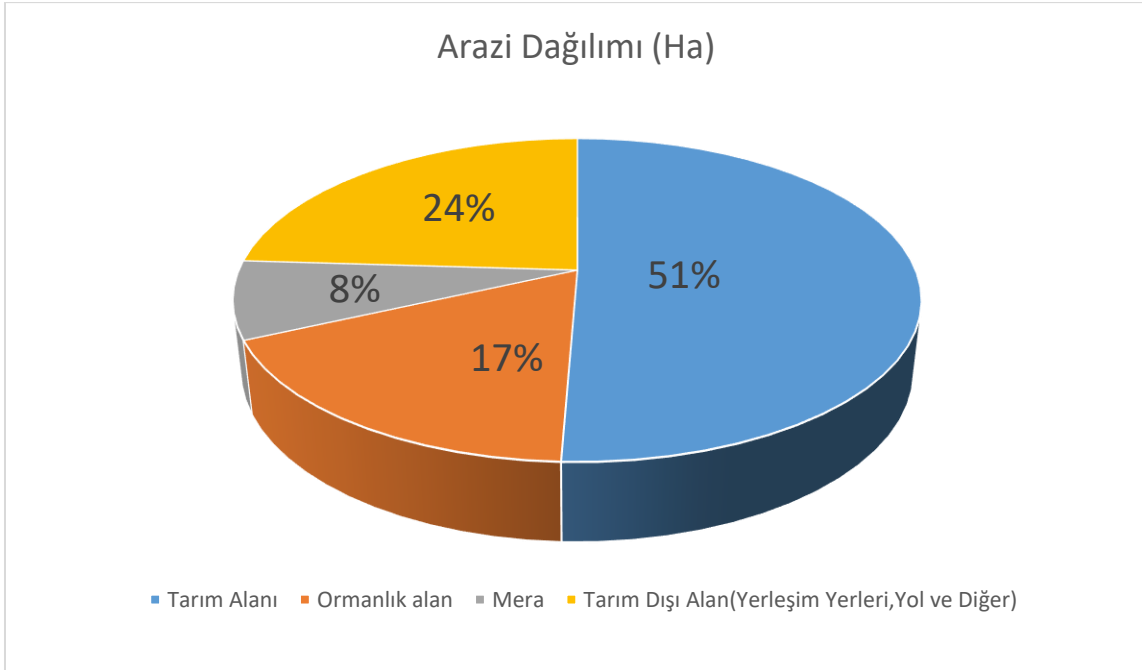
Kaynaklar

- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/27/Milli-Parklar>
- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/31/Sulak-Alanlar>
- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/28/Tabiat-Parklari>
- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/29/Tabiat-Anitlari>
- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/30/Tabiat-Koruma-Alanlari>
- <https://ockb.csb.gov.tr/>

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

	Arazi Dağılımı (Ha)	Oran (%)
Tarım Alanı	345415	50,6
Ormanlık alan	119710	16,5
Mera	53190	7,7
Tarım Dışı Alan	163965	25,2
Toplam	682280	100

Grafik 43 – Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması
(<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr>, 2023)

Çizelge 54 – Arazi kullanım sınıflandırması

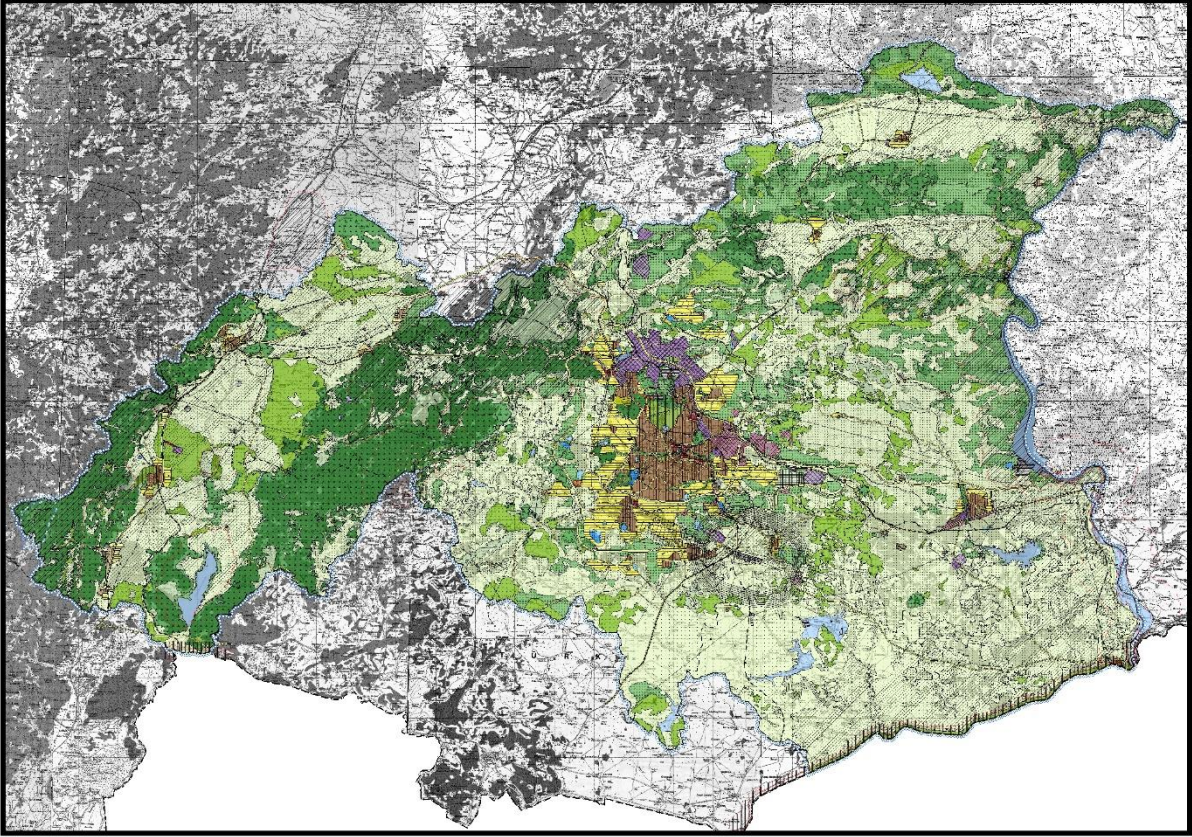
(https://corinecbs.tarimorman.gov.tr, 2023)

	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ									
	1990		2000		2006		2012		2018	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	12.345,18	1,82	18.048,8	2,67	18.862,82	2,79	20.623,35	3,02	29328,62	4,31
2) Tarımsal Alanlar	515.628,03	75,89	508.560,84	74,88	459.087,34	67,51	457.926,01	67,33	433292,30	63,69
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	146.368,6	21,55	145.598,59	21,43	195.062,28	28,68	194.194,57	28,56	210107,02	30,88
4) Sulak Alanlar	1.647,41	0,24	1.647,41	0,24	1.832,89	0,27	1.624,47	0,24	1610,02	0,24
5) Su Yapıları	3.371,77	0,49	5.505,33	0,81	5.373,25	0,79	5.850,19	0,86	6018,51	0,88
TOPLAM	679.360,99	100	679.360,97	100	680.218,58	100	680.218,59	100	680356,47	100

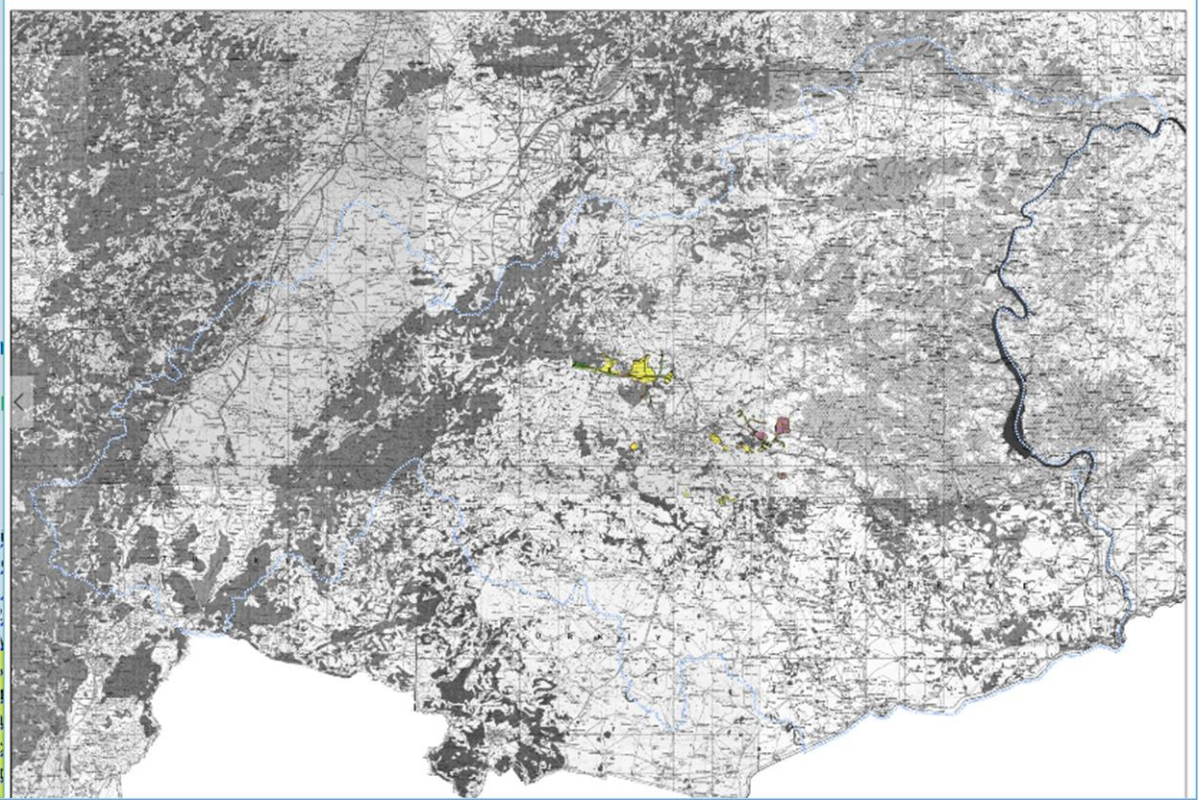
E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, Gaziantep Büyükşehir Belediye Meclisi' nin 16.06.2017 tarih ve 363 sayılı Meclis kararı ile onaylanmıştır. Onaylı üst ölçek planı olan 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi (2.) İdari Dava Dairesinin 13.03.2020 tarih ve Esas No:2018/3825, ve Karar No: 2020/236 sayılı kararı ile iptaline karar verilmiş ve yargı kararı sonrasında Çevre Düzeni Planına yönelik olarak Büyükşehir Belediye Meclisi' nin 17.07.2020 tarih ve 329 sayılı kararıyla yeniden plan yapılması kararı alınarak dava konusu olan ve Büyükşehir Belediye Meclisi' nin 16.06.2017 tarih ve 363 sayılı kararıyla onaylanan Çevre Düzeni Planı yönünden plansız bırakılmıştır. Bahsi geçen Çevre Düzeni Planı için planlama çalışmaları devam etmekte olup tamamlanmasına müteakip Büyükşehir Belediyesi Meclisine teklif edilecektir.

Harita 18 – Gaziantep ilinin Çevre Düzeni Planı
(Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı, 2023)

Harita 19 – Gaziantep ilinin geçerliliği devam eden Çevre Düzeni Plan değişiklikleri
(Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı, 2023)

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

2021 yılı Gaziantep ilinin Çevre Düzeni Planı iptal edilmiş olup yeni çevre düzeni henüz hazırlanıp onaylanmamıştır.

Kaynaklar

Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı

Tarım ve Orman Bakanlığı (<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/>)

Gaziantep İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

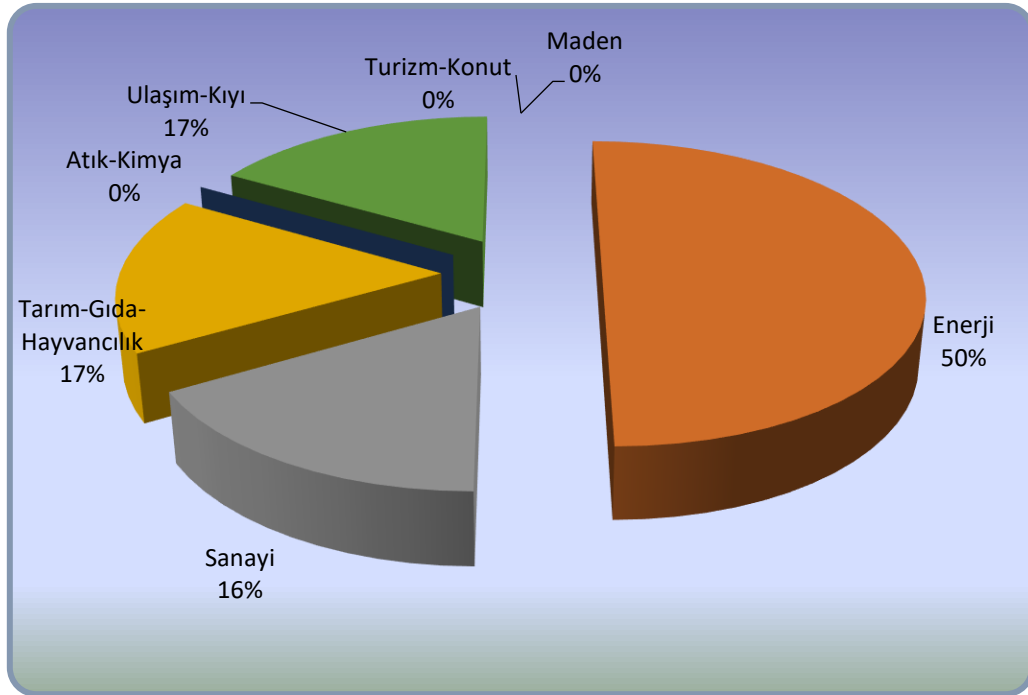
F.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

2022 yılı içerisinde “Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği” kapsamında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (ÇŞİM) tarafından verilen Ek-2 Listesi ÇED Gereklidir ya da Gerekli Değildir Kararları, sayıları ve bunların sektörel dağılımları aşağıda verilmiştir.

Çizelge 55 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2022 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı*

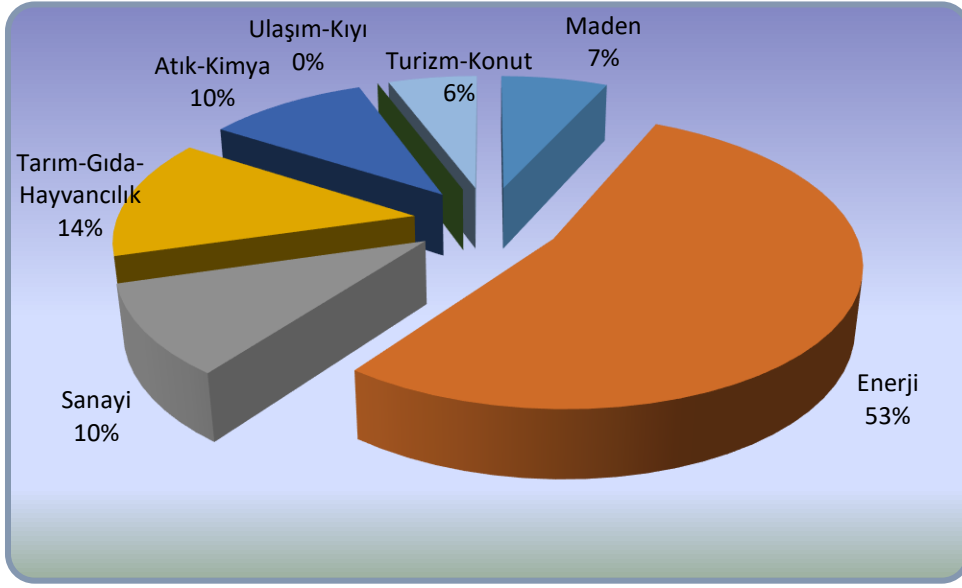
(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2023)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım- Gıda- Hayvancılık	Atık- Kimya	Ulaşım- Kıyı	Turizm- Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	6	47	9	12	9	0	5	88
ÇED Gereklidir	0	0	0	0	0	0	0	0
ÇED Olumlu Kararı	0	3	1	1	0	1	0	6
ÇED Olumsuz Kararı	0	0	0	0	0	0	0	0
İade/İptal	0	0	1	0	0	0	0	1

Grafik 44 – 2022 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2023)

Grafik 45 – 2022 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı (e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, 2023)

Çizelge 56 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2022 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, Mayıs/ 2023)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
8	60	426	75	273	0	7	850

Çizelge 57 – 2014-2022 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı (e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, Mayıs/ 2023)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
10	1	5	2	4	0	0	22

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği (ÇİLY), 10.09.2014 tarihinde yayımlanarak 01.11.2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin 5.maddesi gereğince aynı yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-2 listesinde yer alan işletmelerin, çevre izni veya çevre izin ve lisansı alması zorunlu hale getirilmiştir.

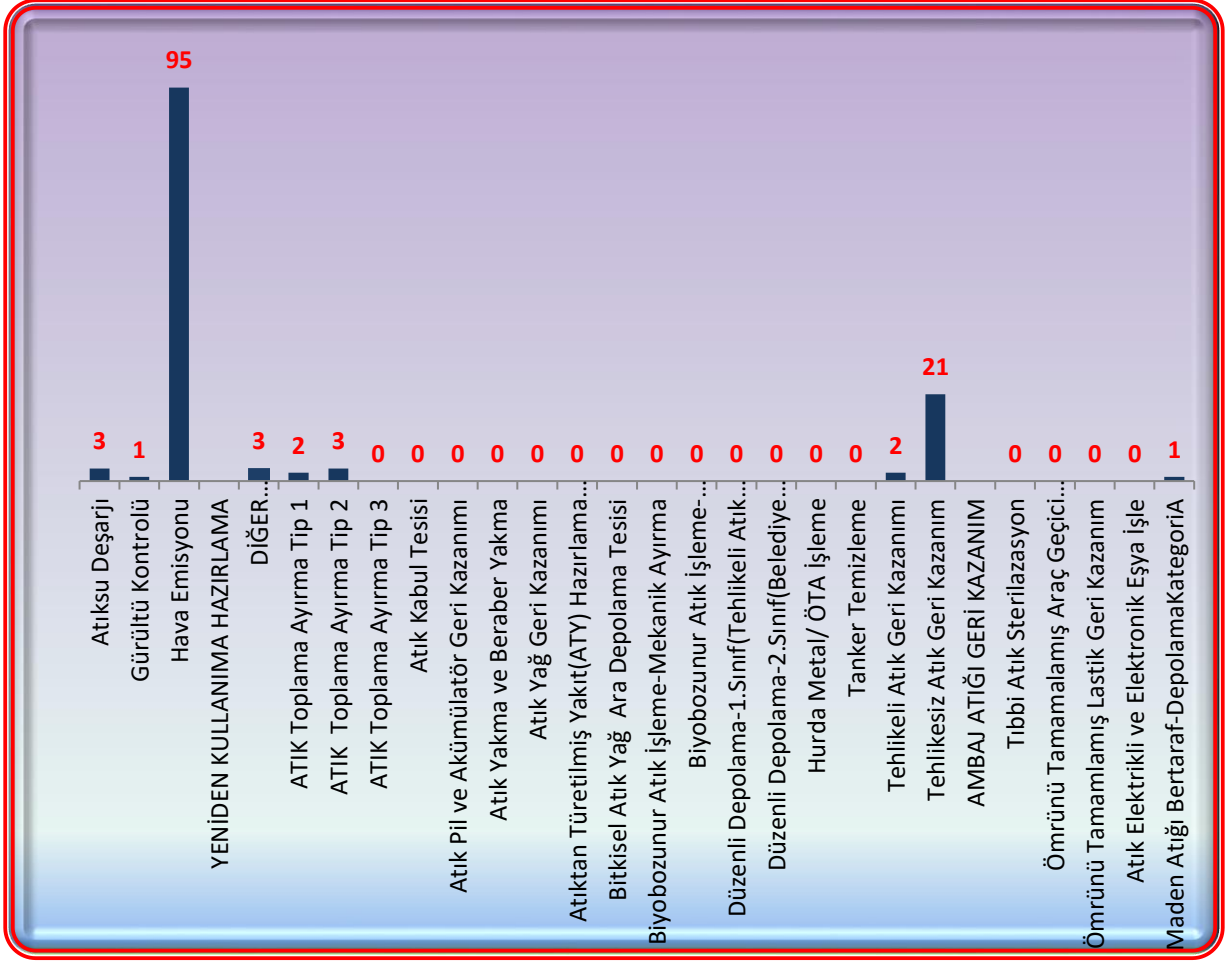
2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Bu kapsamında Gaziantep Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından verilen geçici faaliyet belge sayısı 122 adet, iptal edilen geçici faaliyet belgesi 4 adet, red edilen edilen geçici faaliyet belgesi olmadığı, ret edilen çevre izni/lisansı başvuru sayısı 5 adet, iptal edilen çevre izni/lisansı başvuru sayısı 4 adet olup, Çevre İzni konusunda verilen muafiyet sayısı 46 adettir. Geçici Faaliyet Belge Sayıları ve Çevre izni ve çevre izni ve lisansı belgeleri, Çizelge 58, Grafik 46 te verilmektedir.

Çizelge 58 – 2022 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları

(Kaynak: Gaziantep ÇŞİM-2023)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	14	108	122
Çevre İzni Belgesi	1	80	81
Çevre Lisans Belgesi	0	12	12
Çevre İzni ve Lisans Belgesi	4	14	18
TOPLAM	19	214	233
Çevre İzni Muafiyet Sayısı	0	46	46

Grafik 46 – 2022 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı (Gaziantep ÇŞİM, 2023)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Geçici Faaliyet Belgesi(GFB) kapsamında; ilimizde 2022 yılı içerisinde 122 adet firmaya GFB düzenlenmiştir.

Çevre İzin ve lisans Belgesi(ÇİLB) kapsamında; ilimizde 2022 yılı içerisinde 65 başvuru yenileme ve 46 adet başvuru ise yeni başvuru olup, toplamda 111 adet Çevre İzin ve Lisansı Belgesi verilmiştir.

Kaynaklar:

- ÇED-İzin-Denetim Genel Müdürlüğü
- Gaziantep Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

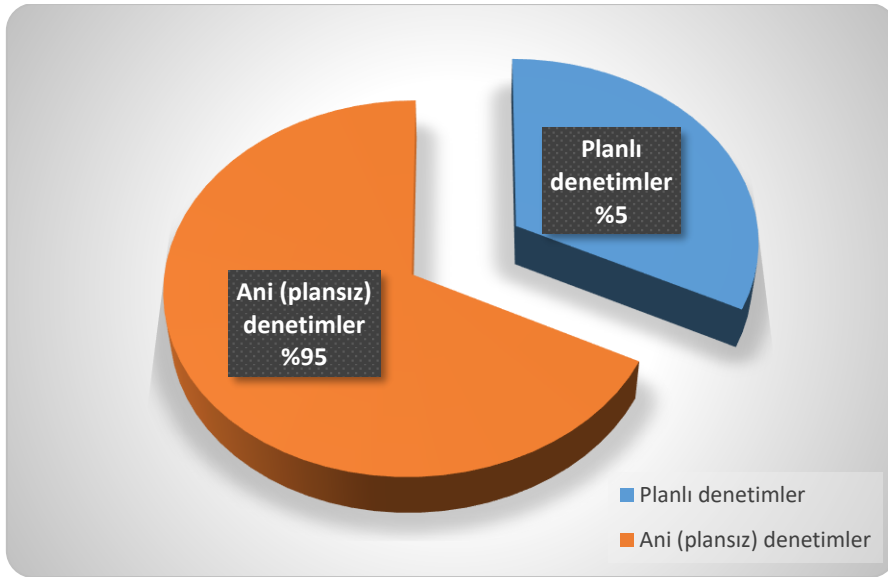
Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİDİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİDİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge 59 - 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı
(e-denetim yazılımı, 2023)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	113
Plansız (ani+şikayet) denetimler	2065
Genel toplam	2178

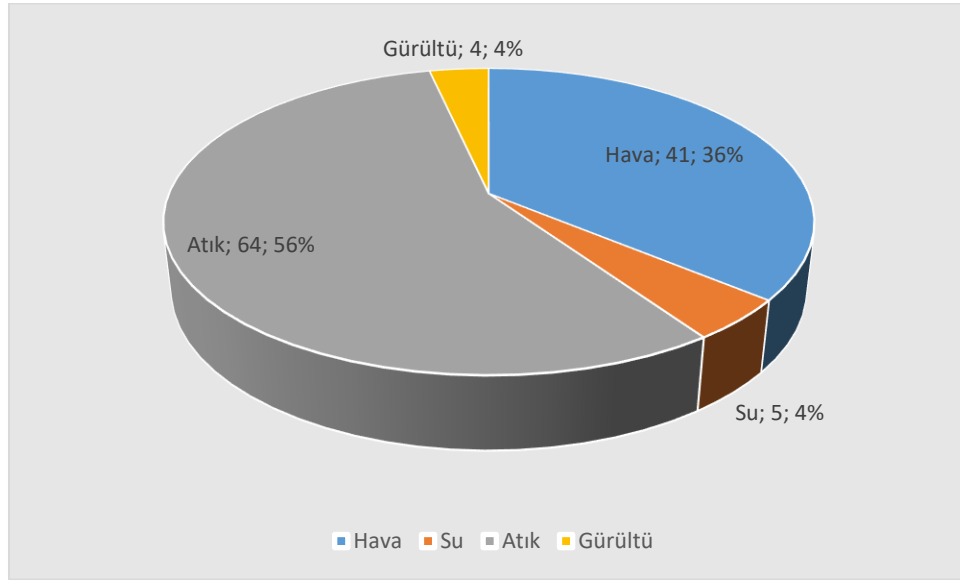
Grafik 47 – ÇŞİDİM tarafından 2022 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı
(e-denetim yazılımı,2023)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge 60 – 2022 yılında ÇŞİDİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2023)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	41	5	-	64	-	4	-	114
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	41	5	-	64	-	4	-	114
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	100		100		100		100

Grafik 48 – 2022 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2023)

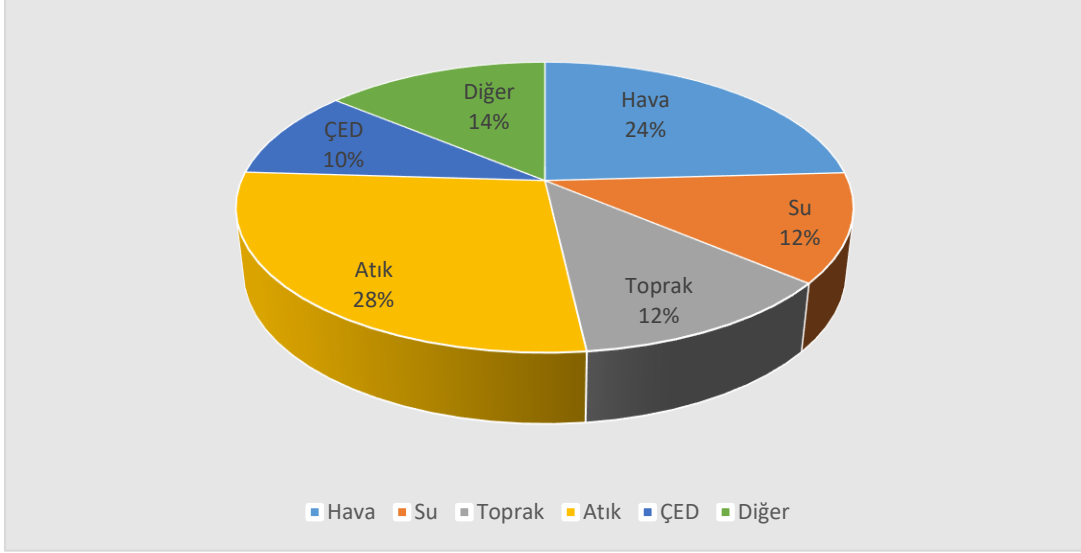
G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge 61 – 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı

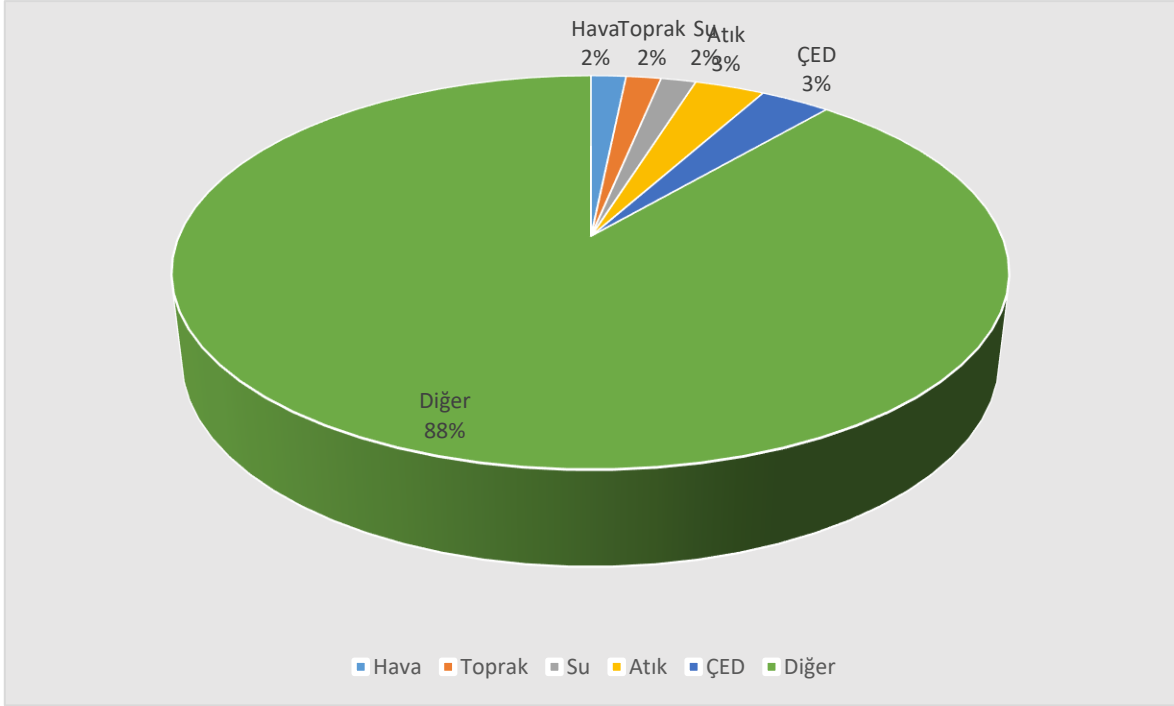
(e-denetim yazılımı, yıl)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer(Koku, Anız, Egzoz, Sıfır Atık/Poşet)	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	263.032	131.516	131.516	302.855	-	-	109.566	152.749	1.091.234
Uygulanan Ceza Sayısı	1	1	1	2	-	-	2	55	62

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Grafik 49 - 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2023)

Grafik 50 - 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2023)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

2022 yılında il genelinde 2178 denetim gerçekleştirilmiştir. Toplam 62 idari yaptırım ile 1.091,234 TL idari para cezası uygulanmıştır.

Kaynaklar

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
e-Denetim Yazılımı

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

İlimizde halkın çevre kirliliği ve çevre sorunlarına dikkatini çekebilmek amacıyla 2022 yılı içerisinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü olarak çevre kirliliği ve çevre koruma ve bitkisel atık yağların evsel atıklarla birlikte atılmaması, kanalizasyon sistemi gibi kolektör sistemlerine verilmemesi veya kontrolsüz bir şekilde açık alanlara bırakılmaması

2022 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

konularında Şehitkamil Belediyesinin belirlediği 25 tane aile merkezinde yaklaşık 616 kişiye eğitim verilmiştir. Sıfır atık yönetimi kapsamında da 45 kurumda 2821 kişiye eğitim verilmiştir.

Çevrenin Korunması konusunda farkındalık oluşturulması amacıyla 20 Mayıs 2022 tarihli ve 2022/3 sayılı Cumhurbaşkanlığı genelgesine istinaden bu yıldan itibaren 5 Haziran tarihinin bulunduğu hafta Türkiye Çevre Haftası olarak çeşitli etkinliklerle kutlamalar yapılmıştır. Bu çerçevede 2 Haziran 2022'de Dülük Ormanı ve Hasan Celal Güzel Millet Bahçesinde İl Müdürlüğümüz personelleri, idareciler ve vatandaşlar tarafından Türkiye Çevre Haftasına farkındalık oluşturmak amacıyla temizlik etkinliği düzenlenmiştir

Türkiye Çevre Haftası Etkinlikleri kapsamında 3 Haziran 2022 tarihinde İl Müdürlüğümüz İdarecileri ve personelleri tarafından Valilik Makamı ziyareti gerçekleştirilerek Vali Bey'e çiçek takdimi gerçekleştirilmiştir. Türkiye Çevre Haftası Kutlaması için 5 Haziran Pazar Günü Demokrasi Meydanında Toplanıp İl Müdürümüz Sayın Hasan ALAN, açılış konuşmasını yaparak anıta çelenk bırakmışlardır. İdarecilerimiz ve tüm personelimiz Demokrasi Meydanından Kırkayak Parkına kadar "81 İilde 81 Milyar Adım Yürüyüş Kampanyası" için yürümüşler ve etkinliğimiz folklor ekibinin gösterisiyle sonlandırılmıştır.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Müdürlüğü bahçesinde yakın zamanda inşa edilen Sıfır Atık Eğitim ve Uygulama Merkezinin resmi açılış töreni İl Müdürümüz Sayın Hasan ALAN tarafından gerçekleştirildi. Öğrenciler için Çevre Eğitimi Bando Ekibi Müzik Gösterisi, Taş Boyama Etkinliği, Atık Malzemelerden Sıfır Atık Logosu Yapma Yarışması Ödül Töreni ve Fidan dikimi ile etkinliğimiz devam etti.

5 Haziran Dünya Çevre Günü nedeniyle Ülkemizde ve Dünya'da çevre korumacılığının yaygınlaştırılmasını, kamuoyunun çevre sorunlarına dikkatinin çekilmesi ve çevre değerlerine karşı duyarlılığın artırılması amacıyla, her yıl kutlanmakta olan Çevre Haftası kutlama programı kapsamında İlimizde; Çevre bilincini gençlerimiz için ezberlenmiş sloganlardan ve yakaya takılan rozetten çıkararak, aktif bir sanatsal uğraşa dönüştürülmesinin hedeflendiği, çevre ve doğayı korumayı odağına alan duygu, düşünce ve gözlemlerini kullanarak yaratıcı, sanatsal faaliyetlere özendirmek amacıyla Lise öğrencileri arasında "Çevre ve Doğa Temalı Beste ve Müzik Yarışması" düzenlenmiştir. Gençlerimizin yoğun ilgi gösterdiği yarışmamızda dereceye giren öğrencilerimize ödül verilmiştir.

Kaynaklar

Gaziantep Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü